

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník čtrnáctý

9

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1964

Některé problémy organizace a vedení střetného sražení

Podplukovník ČSs. Zdeněk Hradecký

Rozborem charakteristických rysů, forem a způsobů vedení soudobých operací došlo vojenské umění k závěru, že střetné sražení je v současných podmínkách nejtýpější, ale zároveň jeden z nejtěžších druhů útočné činnosti operačních svazů. Manévrový charakter operací, vysoká tempa útoku, aktivnost obrany a existence, prostředků, umožňujících rychlé změny situací na bojišti, podtrhují význam střetného boje a střetného sražení.

Střetný boj a střetné sražení není v soudobých podmínkách zvláštní druh bojové činnosti, ale z hlediska soudobého pojetí forem a způsobů ozbrojeného zápasu je nedílnou součástí — lze říci průvodním jevem, hlavní náplní nebo nejzákladnější formou bojové i operační činnosti vojsk.

Proč je střetné sražení a střetný boj v soudobých podmínkách typickým způsobem operační a bojové činnosti vojsk a proč je jedním z nejtěžších druhů útočné činnosti?

Odpověď je třeba hledat v prostředcích ozbrojeného zápasu, které při hromadném zavedení do výzbroje armád uplatňují svůj vliv na způsoby a formy organizace, přípravy i vedení boje a operace. Charakter hlavních a hromadně používaných prostředků ozbrojeného zápasu si zákonitě vynucuje odpovídající charakter forem a způsobů jejich využití.

Jaderné a raketové zbraně jsou typickým útočným prostředkem. Základní charakteristický rys rozhodujícího prostředku ozbrojeného zápasu je útoč-

ný a proto zcela zákonitě je i základní formou — způsobem jejich využití — útočná činnost vojsk. Jsou hlavním prostředkem ozbrojeného zápasu obou protivníků — vlastních vojsk i nepřítelů. Je proto logické, že obě válčící strany se budou snažit splnit cíle operací i bojů způsobem, který nejlépe a nejefektivněji umožňuje využití účinků jaderných a raketových zbraní — útokem.

A jestliže obě strany se snaží dosáhnout stanovených cílů útočným způsobem — dochází ke střetnutí, které podle rozsahu, množství zasazených sil a prostředků a cílů jednotlivých stran lze klasifikovat jako střetný boj nebo střetné sražení.

První předpoklad pro tvrzení, že střetný boj a sražení jsou v soudobých podmínkách nejtýpější způsobem bojové a operační činnosti vojsk je tedy skutečnost, že v důsledku oboustranného zasazení jaderných a raketových zbraní se oba protivníci budou snažit splnit cíle boje i operace útočným způsobem, což je hlavní charakteristický rys střetného boje i sražení. Tento dílčí závěr nám dává opodstatnění k dalšímu závěru, který se dotýká charakteru a způsobu prvních útočných operací a bojů pohraničních svazů v počátečním období války. Za předpokladu, že se prvním hromadným úderem jedné ani druhé straně nepodařilo oslabit protivníka natolik, že by byl nucen přejít předem do obrany, pak je nanejvýš pravděpodobné, že pohraniční sražení bude mít charakter střetných bojů jed-

notlivých svazků a střetného sražení operačních svazů.

Jaderné a raketové zbraně nebudou však používány výhradně a jedině v útočných operacích, ale též v obraně. Přitom je dostatečně jasné, že obrana z hlediska soudobých zásad převzala mnoho prvků útoku, které jsou hlavním výrazem její nutné aktivity. A právě požadavek aktivity spojený s použitím jaderných zbraní a využitím jejich účinků vojsky v obraně si vynucuje plnit řadu úkolů i v obraně útočným způsobem. Proto lze zcela oprávněně tvrdit, že ke střetnému boji i sražení bude docházet nejen v útočných, ale i obranných operacích, nejen v prvních operacích počátečního období války, ale i v průběhu dalších operací a bojů.

I když značně zploštěně, lze podle mého názoru udělat závěr, že pokud bude v průběhu ozbrojeného zápasu oboustranně používáno jaderných a raketových zbraní, potud budou střetný boj a střetné sražení nejtypičtějším způsobem bojové a operační činnosti vojsk.

Všimněme si dále — proč je střetné sražení a střetný boj v soudobých podmínkách jedním z nejtěžších druhů útočné činnosti.

Charakteristika střetného sražení bývá zpravidla udávána takto:

- naprostý nedostatek času pro organizování bojové činnosti;
- náhlé a prudké změny v situaci;
- úpornost bojů o získání a udržení iniciativy;
- rychlý průběh bojové činnosti a zasazování vojsk do sražení z chodu;
- nutnost využití všech forem manévru s cílem obchvátit boky a provést údery do týlu uskupení nepřítele atd.

Již tyto skutečnosti dostačují k tomu, aby bylo opodstatněno tvrzení, že jde o jeden z nejtěžších druhů útočné

činnosti. Přesto se však domnívám, že v charakteristice střetného sražení, která má dokumentovat obtížnost a vysokou náročnost tohoto druhu útočné činnosti není zpravidla postiženo to nejpodstatnější — to, co je základem jakékoli organizované činnosti vojsk v ozbrojeném zápase, tj. problematika řízení vojsk — velení. I když všechny vyjmenované charakteristické rysy střetného sražení i střetného boje kládou vysoké a náročné požadavky na fyzické, duševní i odborné kvality vojsk a stejně tak na výkonnost a kvalitu bojové techniky, přesto se domnívám, že hlavním faktorem obtížnosti tohoto druhu útočné činnosti je podstatně redukovaná možnost cílevědomého a do určité míry centralizovaného řízení.

Ve střetném sražení a střetném boji podstatně markantněji vystupují do popředí disproporce mezi formami velení.

Jestliže na základě rozboru stávajícího systému velení vojskům bylo nutno konstatovat, že v důsledku nových charakteristických rysů soudobého boje a operací dochází k rychlému stárnutí informací (= zpráv), pak ve střetném sražení se toto projevuje obzvlášť negativně. To, že obě bojující strany jsou v pohybu a vedou útočnou činnost, že dochází k náhlým a prudkým změnám situace, a řada dalších faktorů způsobuje, že stávající propustnost sdělovacích kanálů, stejně jako prostředky pro získávání informací, jejich zpracování a vydání řídicích příkazů nepostačují zvládnout možnost informace jako takové a natož pak v odpovídajícím čase potřebném ke kvalitnímu řízení.

Při střetném sražení, které nebude možné s dostatečně velkým předstihem předvídat a plánovat, se podstatně zvětšuje objem i početnost informace, což naráží na schopnosti prostředků pro jejich přenos a zpracování.

Pod vlivem těchto skutečností se

nežřídka uplatňuje zásada, že velitel se musí rozhodnout i v tom případě, nemá-li dostatek potřebných podkladů — zpráv o nepříteli, popřípadě i o vlastních vojscích a dalších skutečnostech. Je jisté, že v současné době je tato zásada objektivní nutností — ale je správná a je v souladu s odpovědností velitele a s požadavky na kvalitu a význam řízení? Podle mého názoru je jen určitým momentálním východiskem, které je třeba brát jen relativně za základ velení. Bezpochyby správnější cesta je hledat způsoby, jak zabezpečit veliteli a štábu potřebné podklady pro objektivní a reálné rozhodnutí a řízení.

Bez dalšího rozvádění těchto skutečností pokládám za dostatečně zřejmé, že **pravá příčina, proč střetné sražení a střetný boj je klasifikován jako jeden z nejtěžších druhů útočné činnosti, je v disproporcích a objektivních potížích jeho řízení, tj. ve velení.**

—☆—

V další části se zmíním o některých otázkách z oblasti organizace, přípravy a vedení střetného sražení a v neposlední řadě i o základních problémech velení vojskům ve světle zmíněných disproporcí.

Základní charakteristické rysy i způsoby organizace, přípravy a vedení střetného sražení vyplývají z cíle sražení. Podle obecně platných zásad vojenského umění je **cílem střetného sražení rychlé zničení hlavního uskupení nepřítel, získání iniciativy a vytvoření výhodných podmínek pro další rozvíjení operace.** Opodstatněnost charakteristických rysů i způsobů a forem střetných sražení by však nebyla úplná, kdybychom cíl střetného sražení posuzovali jen jednostranně — mám na mysli jen z našeho hlediska. Základní podmínka a zároveň předpoklad ke vzniku střetného sražení je přece sku-

tečnost, že oba protivníci mají snahu splnit úkol útočným způsobem. V řádech a předpisech našeho pravděpodobného nepřítele je cíl střetného sražení stanoven obdobně jako u nás. Tato skutečnost nás nepřekvapuje, protože základní zásady ozbrojeného zápasu se zcela zákonitě do značné míry shodují, což je objektivně dáno vývojem vědy a techniky ve světovém měřítku a relativně obdobnou kvalitou a parametry bojové techniky používané ve všech moderních armádách.

Důležité však je, abychom na skutečnost, že cíle obou protivníků před nebo při vzniku střetného sražení jsou zhruba stejné, nezapomínali. Dedukovat způsoby a formy organizace i vedení a především pak řízení střetného sražení jedine z hlediska vlastního záměru — a nebrat v úvahu zámysl a cíl jistě **potenciálního nepřítele, by bylo nanejvýš nebezpečné a neodpovědné zjednodušování.**

Tuto okolnost zdůrazňuji proto, že mnohdy je právě tento důležitý faktor opomíjen. V praxi (mám na mysli nikoli jen praxi při cvičeních, ale i různá pojednání, rozvahy a v některých případech i oficiální materiály) se důsledky toho, že jsou do značné míry opomíjeny reálné možnosti nepřítele a zvláště to, že i on chce střetným sražením si vytvořit podmínky pro další úspěšné rozvíjení útočné operace, projevují v jednoznačných tvrzeních, že počáteční období války, které bude — lze říci — prosyceno střetnými boji a sražením, bude uskutečňování sérií nepřetržitě a ve vysokých tempech vedených útočných operací. S tím, že cíl střetného sražení, který sice je a musí být hlavním vodítkem při organizaci a řízení sražení, ale ve své podstatě je jen přáním zakotveným v plánu a organizačně v rámci možností zabezpečeným, není a nemůže být jednoznačným a jediným ukazatelem a v žádném

případě stoprocentní zárukou úspěšného splnění, se nepočítá. Skutečnost, že právě ve střetném sražení se střetávají téměř shodné cíle obou protivníků — což je právě jen pro tento způsob operační a bojové činnosti typické — že oba protivníci vynakládají maximální úsilí a využívají všech možností k jejich splnění — nutně vyžaduje **obe-
zřetně kalkulovat nikoli s jistotou, ale jen s určitou mírou pravděpodobnosti splnění stanoveného cíle.**

Zvláštnosti střetného sražení si proto vynucují vynaložit veškeré úsilí k splnění stanoveného cíle, ale zároveň je třeba reálně počítat i s tím, že cíl nebude splněn a že výsledek střetného sražení může podstatně ovlivnit, popřípadě i znemožnit splnění cíle operace.

Z hlediska organizace a přípravy střetného sražení by se měly tyto skutečnosti promítnout do praxe přípravy a plánování a to ve zpracování minimálně dvou základních variant.

Nedostatečná informovanost řídicích orgánů, nedostatek času a nejasnost situace jsou však v současné době hlavními příčinami toho, že rozhodnutí velitele počítá zpravidla jen s jednou variantou, která má přitom velkou míru neurčitosti. (Je to logické, protože neurčitost se dá zmenšovat jediné zvětšením objemu informace.)

Ukazuje se tedy nutný rozpor. Na jedné straně má velitel nedostatek zpráv o nepříteli — čili míra neurčitosti jeho rozhodnutí je značná a množství možných variant výsledku sražení je velká, ale na druhé straně vydává jednoznačné rozhodnutí v jedné variantě, což odpovídá zmenšení míry neurčitosti téměř na nulu — čili určitosti.

Plánovat a připravovat více variant štáb ani velitel nemohou, protože to časově nejsou s to zvládnout. Z těchto důvodů je nutno konstatovat, že současná praxe neodpovídá zásadám sou-
dobé teorie řízení.

Nedostatek zpráv (informací) — což je typické pro střetné sražení — vyžaduje plánovat více variant a tak dodatečně zmenšovat míru neurčitosti.

Nedostatek času naproti tomu nedovoluje zpracovat možné varianty a nutí velitele a štáb k plánování a přípravě jen jedné varianty, která teoreticky by měla být výrazem úplné informovanosti, tzn. bez neurčitosti.

Přiblížit alespoň z části současnou praxi velení ve střetném sražení zásadám teorie řízení znamená řešit problém po dvou liniích. Především hledat cesty k zabezpečení maximálně možné informovanosti velitele a štábu a tím jim dát oprávnění k jednoznačnému rozhodnutí, nebo hledat cesty k výběru a propočítávání různých možných variant. V obou případech pak je třeba hledat cesty k zproduktivnění a zrychlení procesu získání, přenosu a zpracování informace.

Jistě ne jedinou, ale nutně jednou z hlavních cest je přitom efektivní využití mechanizační a automatizační techniky na všech úsecích toku informace.

Z uvedeného vyplývá, že **řízení střetného sražení je poznamenáno vlivy negativně působících faktorů, z nichž přední místo zaujímá nedostatek času.** V souvislosti s tím vyvstává další problém, který by bylo třeba především teoreticky vyřešit a to — **podrobně rozebrat míru decentralizace velení z hlediska efektivnějšího využití sil a prostředků.**

Běžná tendence, že není-li v určitých obdobích boje či operace dostatek času — nemůže-li určitý orgán velení časově zvládnout úkoly řízení, je hledáno východisko ve zvětšování míry decentralizace, není podle mého názoru správná, ale je jen dočasným východiskem jak z části paralyzovat negativně působící vlivy.

Z toho, co jsem uvedl, lze vyvodit

závěr, že střetné sražení, které je vzhledem k svým charakteristickým rysům a specifickým podmínkám vzniku i způsobu vedení charakterizováno jako jeden z nejčastějších, ale přitom nejtěžších způsobů operační a bojové činnosti vojsk, nelze vidět jen jako souhrn zvláštností, které si uvědomujeme, které jsme zvládli a dovedeme je v případě potřeby odříkat, ale že je třeba hluboce se zabývat důsledky těchto zvláštností, které při podrobnějším studiu se zpravidla projevují jako faktory, které nepříznivě ovlivňují současné zvyklosti, zásady, metodiku práce a návyky.

—☆—

V další části chci vyjádřit svůj názor na otázky využití manévru ve střetném sražení a boji.

V různých obměnách je v současné době uplatňována zásada, že hlavní úsilí vojsk ve střetném sražení musí být zaměřeno na údery do boků a týlu hlavního uskupení nepřítele.

Zároveň se uvádí, že čelní úder na jednom nebo několika směrech lze uskutečnit v těch případech, kdy vyvedení hlavních sil do boků nepřátelského uskupení bude spojeno se ztrátou času nebo ztíženo terénními podmínkami, přičemž se zpravidla podotýká, že čelní údery nemají být příčinou zdoluhavých bojů, vytvoření souvislé fronty a ztráty útočného tempa. (Viz např. Studijní materiály k operačnímu umění — GS/OS čj. 010549/19-1964 str. 55.) Souběžně s těmito zásadami se traduje, že nepřítele ve střetném sražení ničíme jadernými zbraněmi a rychlým útokem úderných uskupení vojsk ihned po jaderných úderech s cílem zakončit zničení protistojícího nepřítele.

I když na první pohled jsou tyto zásady střetného sražení naprosto logické, přesto se domnívám, že byt je

třeba je chápat jen jako obecně platné — jen jako vodítko — přesto postižení novou kvalitou boje a operace v důsledku zavedení jaderných a raketových zbraní jen z části.

Je logické, že mé tvrzení není postačující a proto se je pokusím blíže vysvětlit.

Podle mého názoru měli bychom se na otázky manévru ve střetném sražení dívat z těchto hledisek:

Ve střetném sražení (v rámci vševojskové armády či frontu) ať je usku-tečňováno v průběhu útočné či obranné operace, jsou **hlavním prostředkem ničení nepřítele jaderné a raketové zbraně** — čili, že i ve střetném sražení se v plné míře uplatňuje zásada **rozhodující úlohy palebné síly** těchto zbraní, která je určujícím činitelem v poměru k manévru pozemních vojsk. Vlastní palebná síla a manévr palbou jaderných a raketových zbraní zaujímá prvořadé místo.

Proto manévr pozemních vojsk — útvarů a svazků, bude zpravidla **jednoznačně určován způsobem použití a účinky jaderných a raketových zbraní** — protože pozemní vojska budou co nejrychleji a co nejúčelněji využívat účinků palebné síly.

Efektivnost, mohutnost a předstih v použití jaderných zbraní při zahájení střetného sražení je rozhodujícím momentem a může podstatnou měrou ovlivnit jeho konečný výsledek. Skutečnost je taková, že výhodně a s předstihem uskutečněný hromadný jaderný úder na útočící vojska nepřítele, jeho zálohy či druhé sledy, může vést k situaci, že k vlastnímu střetnému sražení — střetnutí se pozemních sil ani nedojde. Tento případ nemusí být výjimkou, ale nebude na druhé straně stejně tak běžným jevem. Přesto však by bylo možno postavit otázku — bylo to střetné sražení či nikoli? Podle mého názoru bylo — protože byl splněn základ-

ni předpoklad, aby bylo možné hovořit o střetném sražení — tzn., že oba protivníci se snažili útočným způsobem splnit úkol.

V tomto případě tedy jistě není nutné uvažovat o tom, že by hlavní úsilí vojsk ve střetném sražení mělo být zaměřeno na údery do boků a týlů hlavních uskupení nepřítele. Za těchto podmínek se totiž pozemní vojska účastnila na střetném sražení jen v minimální míře — rozhodly jaderné a raketové zbraně.

Jedním z nových charakteristických způsobů střetného sražení bude tudíž **předstihující — rychlý, účelný a s překvapením provedený úder jadernými a raketovými zbraněmi** na hlavní uskupení nepřítele s cílem maximálního oslabení bojeschopnosti nepřítele a s minimální ztrátou času a tempa útoku vlastních vojsk dokončit zničení nepřítele pozemními vojsky.

I když výsledek předstihujícího úderu bude ve značné míře podmíněn činností nepřítele, schopnostmi a možnostmi vlastního průzkumu, charakterem terénu a řadou dalších činitelů, přesto se domnívám, že k jeho uskutečnění by mělo být zaměřeno hlavní úsilí při organizaci střetného sražení.

Použití jaderných a raketových zbraní umožňuje **využít moment překvapení**. Včasnými údery těmito zbraněmi na hlavní síly nepřítele i na jeho přicházející zálohy, místa velení a jeho zbraně hromadného ničení lze v podstatné míře ovlivnit celé střetné sražení ve prospěch toho, kdo je účelněji a s překvapením provede.

Proto do čela zásad o vedení střetného sražení je třeba proti minulosti, kdy měl prvořadý význam manévry vojsk do boku a týlu hlavního uskupení nepřítele, postavit zásadu **co nejefektivnějšího využití jaderných a raketových zbraní s jednoduchým — zpravidla cel-**

ním úderem (manévrem) pozemních vojsk.

Vzhledem k možnostem použití jaderných a raketových zbraní na jednotlivých stupních velení nutno si při této příležitosti uvědomit jednu závažnou skutečnost: Jestliže dříve hlavní **zásady pro vedení střetného sražení i boje** byly zhruba stejné — např. právě způsob manévru — pak dnes bude **nutné je vcelku přísně diferencovat**. Tak, jak se uplatňuje vliv použití jaderných a raketových zbraní v jednotlivých oblastech vojenského umění, tak se zákonitě musí projevovat i ve způsobech střetného sražení a boje. Jestliže na operačním a operačně taktickém stupni, kde hlavním prostředkem boje jsou jaderné a raketové zbraně, je nutno vidět manévry palbou těchto zbraní jako základní druh manévru, pak na stupni taktickém bude to nadále manévry pozemních vojsk, který bude zpravidla rozhodujícím činitelem ve střetném boji. Je tedy zřejmé, že ve způsobech — tedy i v zásadách střetného sražení a boje nutno uvážlivě formulovat a uplatňovat význam manévru.

Jak jsem již uvedl, i nepřítel bude používat jaderné a raketové zbraně a všechny způsoby a prostředky k splnění cíle střetného sražení a k paralyzování účinků našeho úderu. Proto případ, že se nám podařilo překvapivým jaderným úderem oslabit síly nepřítele natolik, aby pozemní vojska mohla jen zakončit ničení nepřítele útokem z chodu, budeme uvažovat jako žádoucí, ale do značné míry ojedinělý. Neznamená to sice, že bychom nevynakládali veškeré úsilí k tomu, aby se nám podařilo vyřešit podstatnou část střetného sražení tímto způsobem, ale musíme reálně počítat s tím, že účinek vlastního jaderného úderu nebude mít požadovaný efekt a že poměr sil se nezmění v náš prospěch natolik, aby výsledek střetného sražení byl jednoznačný.

Za tohoto předpokladu bychom zdánlivě měli uplatnit zásadu, že hlavní úsilí vojsk ve střetném sražení musí být zaměřeno k manévru do boku a týlu hlavního uskupení nepřítele. Úmyslně uvádím „zdánlivě“, protože není ani v tomto případě zcela opodstatněno uplatňovat ty formy manévru, které jsou sice tradiční a běžné, které se osvědčily v historii vojenství, ale které nutně nesou pečeť podmínek, kdy dosah i účinky prostředků palebné síly byly značně omezené.

Manévr pozemních sil do boků a týlu nepřítele uskutečňovaný dvěma základními způsoby — obchvatem nebo obejitím, eventuálně kombinací obou — měl v době, kdy nebyly jaderné a raketové zbraně, v podstatě dvojí cíl. Především skrytým přeskupením vojsk vyvést vojska proti nejslabším místům sestavy nepřítele a s překvapením udeřit, obklíčit ho a zničit. V druhé řadě pak vyhnout se účinkům jeho palebných prostředků s omezeným dosahem a omezenými manévrovacími schopnostmi. Kromě těchto cílů měla pozemní vojska za úkol znemožnit nepříteli ústup „přetnutím“ jeho ústupových cest, napadnout jeho týl, vytvořit podmínky k jeho obklíčení apod. Důležitá úloha při uskutečňování těchto manévru připadla pak vojskům, která poutala čelně hlavní síly nepřítele.

V současné době, kdy oba protivníci disponují jadernými a raketovými zbraněmi s možností podstatně širšího manévru palbou a většími ničivými účinky proti dřívějším klasickým zbraním, kdy utajení manévru hlavních sil se stává problematické vzhledem k moderním prostředkům průzkumu, kdy široká pásma činnosti a rozptýlení bojových sestav umožňuje větší manévruschopnost, je uskutečnění skrytého obchvatu či obejití pozemními vojsky podstatně problematičtější. Motorizace a mecha-

nizace vojsk sice značně zvětšila jejich pohybové schopnosti, ale ve srovnání s možnostmi manévru jaderných a raketových zbraní jen v malé míře a kromě toho k tomuto zvýšení pohybových možností došlo na obou stranách.

Jakýkoli boční manévr, tzn. ať obchvat či obejití v dřívější klasické formě, je nutně spojen s určitou — byť relativně menší ztrátou času, což je v základním rozporu se správnou a nutnou zásadou efektivního (to především znamená rychlého — téměř bezprostředního) využití účinků jaderných úderů na hlavní síly nepřítele.

Proto se domnívám, že nelze do čela zásad střetného sražení v podmínkách oboustranného použití jaderných a raketových zbraní stavět princip založený na manévru do boků a týlu hlavního uskupení nepřítele, přičemž čelní úder na jednom či několika směrech provádět jen v těch případech, kdy vyvedení hlavních sil do boků nepřátelského uskupení bude spojeno se ztrátou času nebo ztíženo terénními podmínkami.

Současným podmínkám i zásadám použití jaderných a raketových zbraní odpovídá tudíž nejlépe čelní manévr, tj. čelní úder pozemních vojsk s cílem co nejefektivněji a nejrychleji využít účinků jaderných úderů.

Hlavní formou manévru pozemních vojsk bude tedy čelní úder, vedený na nejkratších směrech k využití účinků jaderných úderů.

Nelze opomíjet ani úkoly, které by plnila vojska útočící do boku a týlu nepřítele (nepř. omezování manévru nepřítele, „přeřezávání“ ústupových cest, dezorganizace týlu, blokování přísunů atd.). Tento úkol budeme řešit buď předsunutými odřady nebo též vzdušnými výsadky.

V zásadě půjde o nové formy manévru, které je třeba uplatňovat při střetném sražení.

Tradiční manévr pozemních vojsk

do boků a týlu nepříteli bude i nadále charakteristickým způsobem střetného boje na taktickém stupni, kde vliv jaderných a raketových zbraní není tak pronikavý a stejně tak při střetném sražení v operačně taktickém a operačním měřítku, kdy z určitých různých důvodů nebude použito jaderných zbraní.

Závěr, že charakteristickým způsobem střetného sražení v soudobých podmínkách bude úder jadernými zbraněmi a vzápětí následující čelní úder pozemních vojsk, z nichž pochopitelně tankové svazky a útvary mohou sehrát důležitou úlohu, je konečně v souladu i se zásadami operační sestavy vševoj-

skové armády v útočné operaci, kdy první sled bude tvořen převážně z tankových svazků, jejichž činnost budou zabezpečovat předsunuté odřady. Dovedně, dočasné soustředění úderného uskupení na rozhodujícím směru k čelnímu — vstřícnému úderu bude spolu s použitím jaderných zbraní hlavním předpokladem splnění cíle střetného sražení. V tom vidím uplatnění vlivu kvalitativně nových vlastností jaderných a raketových zbraní na způsob organizace a vedení střetného sražení z hlediska volby manévru.

Tento způsob je přitom v plném souladu i se zásadami střetného sražení v průběhu obranné operace.

Závěrem chci zdůraznit, že problematika střetného sražení a boje je bezesporu složité a existuje řada otázek, které je třeba řešit. Jednak jsou to otázky tvorby základních zásad tohoto nesporně jednoho z nejtěžších, přitom však pro soudobé podmínky typických způsobů bojové a operační činnosti vojsk a jednak otázky spojené s řízením vojsk ve střetném sražení. Rozpracovávat a dále rozvíjet jednotlivé otázky neznamena však v různých obměnách opakovat to, co je již známe a co v průběhu sice nedlouhé doby od zavedení jaderných raketových zbraní nutně doznalo změn. Rozvoj vědy a oblast lidského vědění se den ze dne rozšiřuje novým poznáním objektivní reality. Jaderné a raketové zbraně, způsoby jejich použití i takticko-technické parametry jsou dnes již podrobněji zvládnuty a dovolují s větší mírou objektivnosti posoudit, zda zásady boje a operace vyvozené z důsledků jejich vlivu na charakter ozbrojeného zápasu v době jejich zavedení, jsou správné a opodstatněné.

Podstatný rozvoj zaznamenaly nové vědní obory, jako je kybernetika, automatizace, nové progresivní oblasti matematiky, které nelze negovat. Procesy ve společnosti a tím i v ozbrojených silách si vynucují zvědečtění na základě nových poznatků.

Proto i v oblasti vojenského umění je třeba otevřít cestu k přehodnocení některých základních otázek boje a operace i jeho řízení a postavit zkoumání forem a způsobů ozbrojeného zápasu na vědeckou základnu.

Specifika zákonitosti a závěrů vojenského umění, která je charakteristická omezenou možností praktické experimentace, nutně vyzdvihuje význam věcných diskusí, výměny názorů a polemiky. Proto je třeba počítat s tím, že nezdědka se objeví i názory, které nejsou v plném souladu s oficiální koncepcí, které nikoli ve snaze hledat za každou cenu něco nového bude třeba brát v úvahu, konfrontovat je s reálnými možnostmi a podmínkami a tak postupně sjednocovat názory a myšlenky nového, moderního, soudobého pojetí vojenství současnosti.

Průlom opevněného prostoru tankovou (motostřeleckou) divizí

*Podplukovník Vladimír Polcar,
podplukovník Ladislav Dyčka*

Operační a takticko-technická charakteristika opevněných prostorů

Výhody opevněných prostorů připravených již v míru z operačního a taktického hlediska:

- jednotlivá pásma a postavení plně využívají charakteru terénu, čímž se zvyšuje jejich odolnost a obranyschopnost;
- je vytvořena plná taktická souvislost opevnění na celou délku i hloubku opevněného prostoru;
- je zabezpečena dostatečná hustota paleb na celé frontě a možné soustředění paleb na důležitých úsecích obrany;
- při výstavbě opevnění je možno použít vysoce kvalitní stavební materiál;
- v systému opevněného prostoru jsou různé typy objektů, které mají překvapit útočníka a přinutit ho měnit způsob útoku na jednotlivé objekty;
- je zabezpečena kruhová obrana jednotlivých objektů i celých opevněných úseků;
- jednotlivé objekty je možno důkladně zamaskovat;
- je vytvořen odpovídající systém velení během boje podzemním uložením kabelů a rádiovým spojením;
- je zabezpečeno organizované zásobování jednotlivých objektů podzemními chodbami.

Je reálný předpoklad, že nedostatky, které měly opevněné prostory před druhou světovou válkou, a to hlavně jejich malá hloubka (od 5—20 km), koncepce pasivní obrany těchto pásem bez dostatečné součinnosti s pozemními vojsky a poměrně slabá protitanková obrana, jsou přehodnoceny, výzbroj zmodernizována a přijata koncepce aktivní obrany.

Na západním válečném předpokládáme, že opevněné prostory budou využívat vážné terénní překážky, jako jsou široké vodní toky (ř. NECKAR, RHEIN), horské a lesní masívy (SCHWARZWALD) a ve spojení s připravenou obranou polního typu budou vytvářet tak dosti značnou hloubku 80—100 km.

Počet postavení může být různý podle kapacity operačních směrů a možností jejich účelného přehrazení.

Postavení opevněného prostoru je obvykle členěno do dvou sledů — sledu pozorovacího a sledu hlavního odporu.

Např. v systému MAGINOTOVY LINIE může být sled pozorovací uskupen z pevnůstek lehkého a středního typu. Jeho úkolem pak může být donutit útočníka k rozvinutí sil a způsobit mu ztráty ještě před jeho příchodem k opevnění sledu hlavního odporu.

Sled hlavního odporu je uskupen z pevností těžkého typu a doplněn v mezích pevnůstkami lehkého a středního typu.

Hustota pevnůstek na 1 km fronty může být různá.

V pozorovacím sledu MAGINOTOVY LINIE pohybovala se hustota lehkých objektů 4—6 na 1 km. Z tohoto počtu byl průměrně 1 objekt izolovaný nebo středního typu.

Ve sledu hlavního odporu je hustota objektů obdobná a vzdálenost mezi jednotlivými nebo izolovanými objekty podle charakteru terénu činí 700—1200 m.

Hlavní typy objektů stálého opevnění

Objekty mají různou odolnost a jsou bezpečné proti:

- střelám malorážových zbraní a dělostřeleckým střelám malé a střední ráže ;
- jednotlivým dělostřeleckým střelám do ráže 210 mm ;
- leteckému bombardování a dělostřeleckým střelám největší ráže.

Uvedeným stupňům odolnosti odpovídá způsob stavby objektů.

Odolnost	Druh materiálu	Stropy a stěny směrem k útočníkovi	Stěny odvrácené	Vnitřní stěny	Síla pancíře
lehká	železobeton, lomový kámen, cihlové zdivo	pod 1,5 m	pod 1 m	0,15—1,0 m	do 50 mm
střední	železobeton	1,5—2,75 m	1,0—1,5 m	0,15—1,0 m	do 200 mm
těžká	železobeton	2,75—3,5 m	1,5—3,5 m	0,15—1,0 m	300—400 mm

Z pancíře jsou zhotoveny otočné zdvižné střelecké nebo pozorovací věže, pevně vestavěné střelecké nebo otočné a zdvižné pozorovací kopule a vchodové dveře.

Opevněné prostory mohou být obsazovány vzhledem k nutnosti speciálního výcviku pevnostními svazky a útvary, připravenými již v míru k boji. Tyto budou bojovat v úzké součinnosti s pozemními svazky a útvary i ostatními druhy vojsk, aby zvýšily aktivnost obrany.

Proto při organizaci průlomu opevněného prostoru počítáme jak s odporem jednotlivých objektů, tak i s aktivní činností pozemních vojsk, a to hlavně před i za opevněným prostorem. Počítáme též, že jednotlivé objekty i celá postavení budou zajištěna hustou sítí protitankových příkopů, minovými poli a zátarasy všeho druhu.

Možnosti použití soudobých bojových prostředků na objekty opevněného prostoru a jejich účinky

a) Možnosti ničení objektů jadernými zbraněmi

Objekty stálého opevnění je možno klasifikovat jako trvalé obranné stavby. Podle dostupných pramenů potřebujeme tyto přetlaky v tlakové vlně:

- ke zničení objektů 20—200 kg/cm²,
- ke střednímu poškození 10—20 kg/cm²,
- k lehkému poškození 5—10 kg/cm².

Za vyřazené objekty počítáme již ty, které jsou středně poškozené.

Vzhledem k poměrně malým plošným velikostem jednotlivých objektů opevnění bude výhodnější používat převážně pozemních úderů. Tím se ovšem vojska vydávají v nebezpečí účinků radiačního záření při průlomu opevněného prostoru. Pozemní údery proto použijeme s takovým časovým předstihem, aby pokles radiace do doby příchodu útočících vojsk byl na přípustných normách. Tím však je dána i možnost obnovení bojeschopnosti jednotek v opevněném prostoru. Bude proto lépe k bezprostřednímu zabezpečení průlomu používat vzdušné výbuchy.

Poloměry poškození objektů tlakovou vlnou

RÁŽE	Zničení (20 kg/cm ²)		Střední poškození (10 kg/cm ²)		Lehké poškození (5 kg/cm ²)	
	vzdušný	pozemní	vzdušný	pozemní	vzdušný	pozemní
50 kt	170 m	340 m	210 m	410 m	600 m	650 m
100 kt	220 m	430 m	260 m	520 m	750 m	820 m
1 mt	500 m	1000 m	600 m	1150 m	1600 m	1800 m

Při teoretickém propočtu za ideálních podmínek bude potřeba ke zničení objektů na 1 km fronty (při hustotě 6 objektů):

- při pozemním výbuchu 3—4 nálože 50 kt nebo 2—3 nálože 100 kt;
- při vzdušném výbuchu 5—6 náloží 50 kt nebo 4—5 náloží 100 kt.

Jde o zničení jen jedné linie objektů.

Použití jaderné zbraně ke zničení objektů v pásmech průlomu bude účelné ve třech etapách:

1. etapa — v prvním hromadném úderu strategickými raketovými jednotkami s použitím pozemních výbuchů;
2. etapa — před příchodem vlastních vojsk k opevněnému prostoru operačně taktickými raketovými jednotkami s použitím převážně pozemních výbuchů;
3. etapa — k zabezpečení vlastního průlomu v rámci palebné přípravy operačně taktickými a taktickými raketovými jednotkami s použitím vzdušných výbuchů.

b) Použití dělostřelectva a tanků k umlčování a ničení objektů stálého opevnění

Důležitou úlohu v rámci palebné přípravy průlomu opevněného prostoru bude mít dělostřelectvo.

Dělostřelecká příprava průlomu bude mít své zvláštnosti hlavně v délce a ve využití přímé střelby.

Délka dělostřelecké přípravy bude závislá na

- charakteru opevněného prostoru (hustotě objektů, odolností jednotlivých objektů);

— stupni zničení nebo rozrušení objektů po předcházejících jaderných úderech;

— úsilí vyčleněného letectva a jeho úkolů;

— množství přidělené dělostřelecké munice a počtu dělostřeleckých hlavních.

K získání potřebné hustoty dělostřeleckých hlavních v pásmu průlomu svazku můžeme používat veškeré organické dělostřelectvo svazku, dělostřelecké jednotky svazků druhého sledu armády, protitankové zálohy a přibrat i tankové jednotky druhého sledu (zálohy) tohoto svazku.

Dělostřelectvo v rámci dělostřelecké přípravy průlomu má tyto hlavní úkoly:

— ničit a umlčovat prostředky jaderného napadení v sestavě vojsk opevněného prostoru;

— bořit objekty, umlčovat jejich osádky, ničit nepřátelská vojska v objektech polního typu;

— ničit nepřátelské dělostřelectvo a minomety;

— umlčovat a oslepovat objekty k ochraně boků útočících vojsk.

Zvláštností použití dělostřelectva je využití hlavní velké ráže k boření objektů přímou střelbou a palbou z polozakrytých palebných postavení na čelní stěny, střilny a pancéřové kopule.

Ve značné míře můžeme použít dýmového střeliva k oslepování objektů a chemického střeliva k ničení živé síly po částečném rozboření objektů a narušení jejich ochranných vlastností.

c) Použití ženijního vojska

Vzhledem k široké síti protitankových příkopů a zátarasů všeho druhu v systému opevněného prostoru a požadavku zabezpečit postup tanků při průlomu, budou kladeny na ženijní zabezpečení vojsk značné požadavky.

Půjde především o tyto úkoly:

— ražení průchodů v minových polích;

— přemostování protitankových příkopů;

— ničení střilen, pancířů, vchodů a kopulí pevnůstek po jejich ovládnutí;

— zabezpečení vojsk proti možným protiztečím nepřitele.

Úloha a místo tankové (motostřelecké) divize při průlomu opevněného prostoru

Základním předpokladem úspěchu v útočné operaci je maximální využívání atomových úderů a odvážné pronikání tankových svazků do hloubky sestavy nepřítele v součinnosti se vzdušnými výsadky.

Vzhledem k tomu, že vzdálenost tankových svazků od ostatních sil armády bude v průběhu operace postupně narůstat, je reálný předpoklad, že tankové svazky vejdou ve styk s opevněným prostorem v hloubce obrany nepřítele jako první. Tyto svazky se budou snažit opevněné prostory obejít, aby nesnižovaly tempo operace. Nebude-li možno prostor obejít, budeme organizovat průlom z chodu nebo s přípravou.

Průlom z chodu bude méně pravděpodobný i po předcházejících úderech jadernými zbraněmi vzhledem k poměrně malým účinkům tlakové vlny na stálé

objekty, dále k nutnosti důkladného ženijního zabezpečení, organizovat velení a palebnou přípravu průlomu.

Tanková nebo motostřelecká divize může útočit na opevněný prostor v pásmu do 20 km, pluk v úseku do 6 km. Vycházíme z toho, že jeden úderný odřad bude prolamovat na šířce do 1 km a mezi údernými odřady budou mezery až několik kilometrů.

Větší šířka pásma průlomu dovolí průlom na nejslabších místech opevněného prostoru a obcházet, popřípadě jen blokovat silně vybudované uzly odporu.

Charakter opevněného prostoru vyžaduje, aby jej divize prolamovala na jednom směru na souvislé frontě v šířce 6—8 km (podle počtu úderných odřadů v prvním sledu).

Tím se vytvoří i souvislé pásmo průlomu, zabezpečující nerušený přesun druhých sledů a záloh. Tak byla prolamována silně vybudovaná obrana nepřítele ve Velké vlastenecké válce (avšak v mnohem užším úseku průlomu).

V soudobých podmínkách je však tento způsob v rozporu s požadavkem rozptýlení vojsk, které chrání vojska před jadernými údery nepřítele. Proto budeme prolamovat obranu nepřítele na jednotlivých směrech a údery do boku rozšiřovat pásmo průlomu tak, aby se vytvořilo postupně souvislé pásmo.

Při průlomu opevněného prostoru budeme stavět vojskům úkoly tak, jak jsou uvedeny v polním řádu pro útok bez použití jaderných zbraní — tj. divizi bližší, následující a úkol dne, pluku — bližší, následující úkol a směr dalšího útoku; údernému odřadu — bližší úkol a směr dalšího útoku.

Bližší úkol divize bude průlom 1. a 2. postavení 1. pásma; následující — dokončení průlomu 1. pásma opevněného prostoru; úkol dne — rozvíjení úspěchu do hloubky a vyjití do prostoru, jehož ovládnutím jsou vytvořeny podmínky pro další rychlé rozvíjení útoku. Má-li opevněný prostor dvě pásma (což je výjimka), bude úkol dne — průlom 2. pásma opevněného prostoru.

Bližší úkol pluku bude ovládnutí prvního postavení, následující průlom 2. postavení pásma obrany.

Bližší úkol úderného odřadu bude zpravidla ovládnutí objektů v prvním postavení opevněného prostoru. Úderným skupinám se určuje objekt zteče — zpravidla ovládnutí jednoho objektu.

Průměrné tempo útoku nebude zpravidla přesahovat 1—1,5 km za hodinu, což je odůvodněno především nutností organizovat průlom každého postavení víceméně samostatně a k tomuto průlomu organizovat též palebnou přípravu. Rovněž postup mezi jednotlivými postaveními nebude zvlášť rychlý, neboť mezery budou zpravidla vyplněny pevnostkami lehkého typu.

Proto hloubka úkolu divize na den boje nebude zpravidla přesahovat 30 až 50 km (v závislosti na hustotě objektů a celkové hloubce opevněného prostoru).

Při organizaci průlomu může být ve prospěch divize vysazen operační výsadek v síle až do brigády, a to buď za opevněný prostor s cílem nedovolit přísun operačních záloh, nebo i částí sil do opevněného prostoru, kde po atomových úderech nestačil nepřítel obnovit narušená postavení.

Bojová sestava divize

Bojová sestava divize při průlomu opevněného prostoru má odpovídat zámyslu operace a úkolu divize, stanoveného velitelem armády a zabezpečovat co nejefektivnější využití vojsky výsledků jaderných úderů, soustředění úsilí na

směru hlavního úderu, neustálé narůstání úsilí, těsnou součinnost zejména mezi tanky, motostřeleckými jednotkami s raketovými útvary, dělostřelectvem, ženijními a chemickými jednotkami, ochranu vojsk před zbraněmi hromadného ničení a účelné využití terénu, zejména skrytých přístupů k hlavním objektům opevněného prostoru.

Na bojovou sestavu divize bude mít značný vliv hloubka opevněného prostoru, síly a prostředky vojsk v něm.

V druhé světové válce např. pluky při průlomu silně opevněné obrany členily svou bojovou sestavu až do tří sledů.

Motostřelecká divize bude mít zpravidla 2—3 motostřelecké pluky v 1. sledu, tankový pluk v druhém sledu (v záloze), tanková divize — 2 tankové a motostřelecký pluk v prvním sledu, tankový pluk ve druhém sledu, přičemž pro nedostatek motostřeleckých jednotek část msp bude zpravidla přidělována tp prvního sledu.

Jádrem bojových sestav pluků budou úderné odřady. Úderné odřady podle svého úkolu a v závislosti na směru průlomu mohou být ve složení:

- u msd 2—3 motostřelecké roty, 1—2 tankové roty;
- u td 2—3 tankové roty, 1 maximálně 2 motostřelecké roty.

Dále budeme úderným odřadům přidělovat 1—2 dělostřelecké baterie, včetně protitankových, četu naváděcích zařízení PTRS, četu BzK, do ženijní roty, vybavené trhavinami a usměrněnými náložemi, 2—4 ROD-200 a podle situace i mostní a planometné tanky. Hlavní údernou sílu odřadů na rozdíl od minulosti budou tvořit tanky. Ve Velké vlastenecké válce se úderným odřadům přidělovalo zpravidla jen několik těžkých tanků nebo shd. Tak např. 236. gardovému střeleckému pluku při průlomu hlavního opevnění pevnosti POZNAŇ v únoru r. 1945 byly přiděleny dvě shd 152mm a 3 ohňometné tanky T-34.

Počet úderných odřadů závisí především na charakteru opevněného prostoru a na úkolu divize. Zároveň je však omezen i počtem jednotek, nutným pro jejich zabezpečení. Tak např. td má celkem jen 12 motostřeleckých rot, msd (nepočítaje tp) jen 9 tankových rot. Z organických prostředků dělostřelectva má msd 9 baterií ráže 122 mm, td jen 3 baterie. Td kromě toho má velmi malý počet BzK a naváděcích zařízení PTRS. Počet úderných odřadů je omezen i počtem velitelů a štábů praporů (celkem u pluku 4), neboť je samozřejmé, že údernému odřadu, který odpovídá svým složením zesílenému praporu, může velet jen velitel praporu.

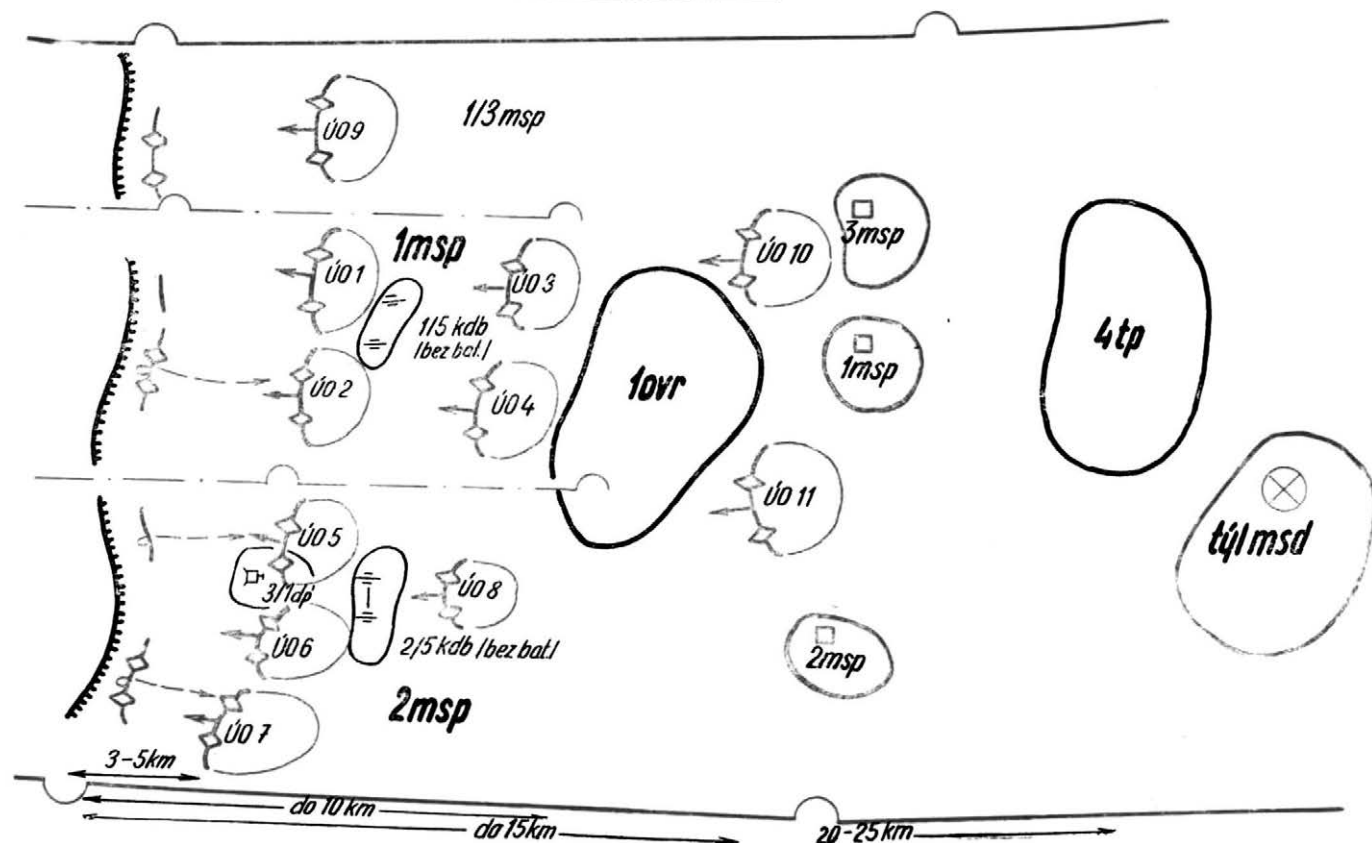
Propočty ukazují, že každý pluk 1. sledu musí mít v prvním sledu 2—3 úderné odřady (abychom zachovali zásadu prolamovat na široké frontě a nenahusťovat bojové sestavy vojsk na malém prostoru) a 1—2 úderné odřady ve druhém sledu.

Bude-li mít opevněný prostor tři postavení, jako např. MAGINOTOVA LINIE, pak úderné odřady 2. sledu pluků budou zpravidla použity při průlomu 2. postavení a na průlom 3. postavení je třeba mít další síly. Tyto je výhodnější mít v záloze velitele divize v počtu 1—2 úderné odřady, aby byl možný manévr na různé směry.

Celkem tedy v pluku 1. sledu bude potřeba mít 3—4 úderné odřady, v záloze divize 1—2 odřady, celkem v divizi se dvěma pluky v prvním sledu 7—10 úderných odřadů, se třemi pluky v prvním sledu (u msd) 10—12 odřadů.

Schéma bojové sestavy msd při průlomu opevněného prostoru

Příloha 1

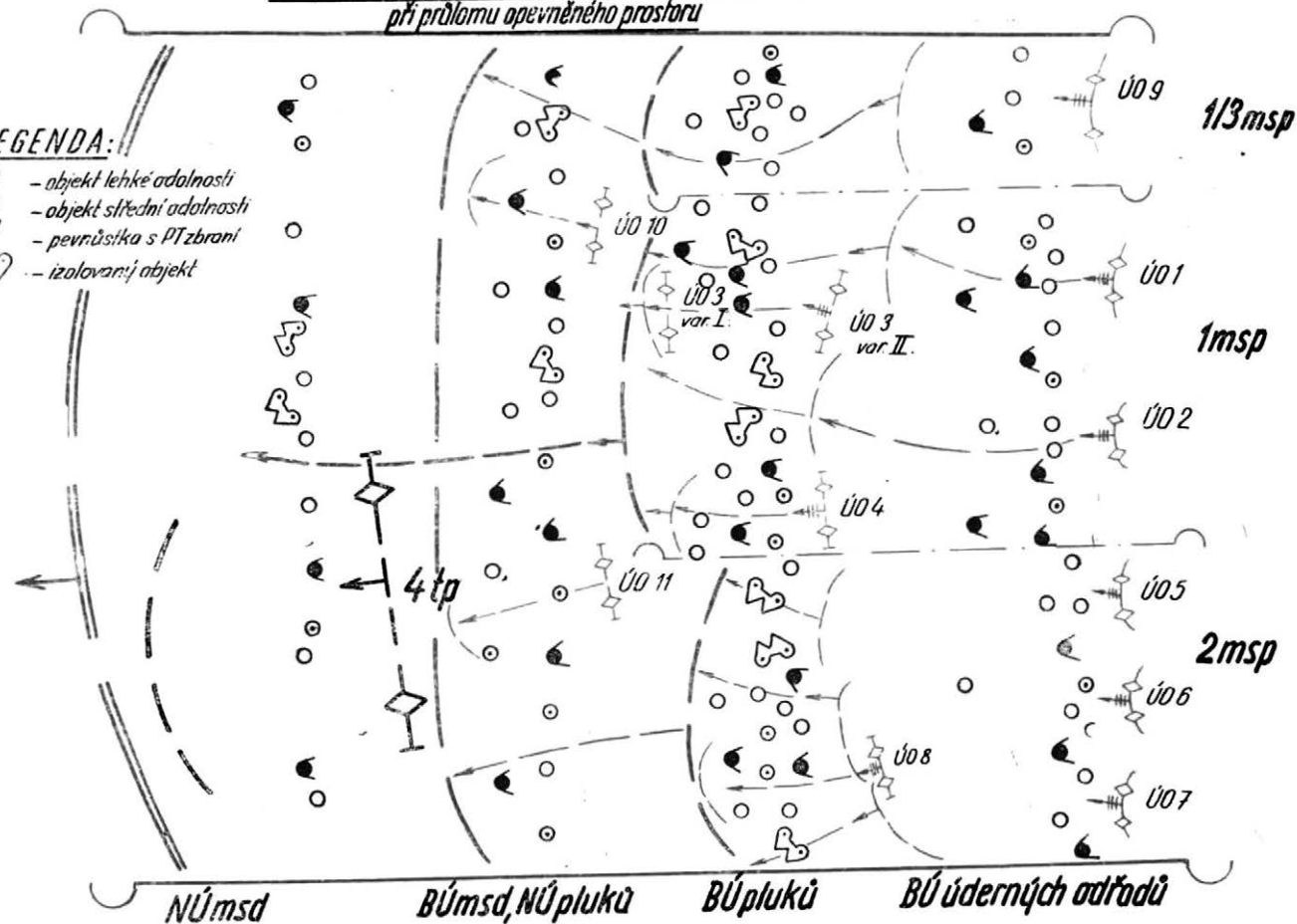

Obsah a hloubka bojových úkolů vojsk při průlomu opevněného prostoru

Příloha 2

LEGENDA:

- - objekt lehké odolnosti
- ⊙ - objekt střední odolnosti
- ◐ - pevnůstka s PTzbraní
- ◑ - izolovaný objekt

K vytvoření takového počtu odřadů je třeba divizi zesílit: 1—2 kanónovými dělostřeleckými oddíly (td nejméně 2), 1 protitankovým plukem, 1 ženijním praporem, 12—15 ROD-200, popřípadě i ohňometnými tanky a jinými speciálními jednotkami.

Pluku prvního sledu je třeba přidělit 4—6 dělostřeleckých baterií, četů naváděcích zařízení (n. z.) PTŘS, 3—4 ženijní roty a jiné speciální jednotky. Tankovému pluku kromě toho je třeba přidělit i jeden motostřelecký prapor.

Úderné odřady rovněž člení svou sestavu jak do šířky, tak i do hloubky. Uvedené složení odřadů dovoluje vytvořit 3—4 úderné skupiny, každé ve složení četa — rota tanků, četa — rota motostřelecká, do čtyř dělostřelectva pro přímou střelbu, do ženijní čety, 1—2 n. z. PTŘS a 1—2 BzK.

Bude-li opevněný prostor mít charakter jednotlivých ohnisek odporu s trvalými obrannými objekty a v mezerách mezi ohnisky bude obrana polního typu, pak i počet úderných odřadů bude menší a část vojsk pluku, divize bude útočit podle zásad platných pro průlom připravené obrany nepřítele.

Co se týče jaderných zbraní, jejich potřeba pro dokonalé umlčení obrany opevněného prostoru by byla vzhledem k malým účinkům značně vysoká. Vycházíme-li však z reálnějšího propočtu a sice, že pro zabezpečení průlomu každého postavení opevněného prostoru je třeba před každý pluk prvního sledu použít jeden jaderný úder, dostaneme potřebu v průměru 6 jaderných úderů, které by bylo třeba divizi přidělit nebo v její prospěch použít prostředky armády.

Dělostřelecké skupiny vzhledem k poměrně malému počtu přidělovaného a organického dělostřelectva se zpravidla nebudou vytvářet v divizi, ani v pluku prvního sledu.

Velitel pluku si však ponechá zpravidla část dělostřelectva pod přímým velením k ničení především nepřátelských prostředků jaderného napadení a k manévru palbou na nejdůležitější směry. Budou to zejména baterie raketometů, které nebudeme úderným odřadem přidělovat, a dále alespoň 1 baterie kanónového dělostřelectva.

Ženijní jednotky divize (i přidělené) zpravidla přidělíme plukům a v divizi vytvoříme jen POZ v síle do ženijní roty a ženijní zálohu.

PTZ divize budeme vytvářet zpravidla z tankových jednotek pluku druhého sledu (do tr), neboť baterie PT dělostřelectva je výhodnější přidělovat do sestavy úderných odřadů. V řadě případů ji budeme vytvářet až po prolomení opevněného prostoru, neboť během průlomu jsou bojové sestavy pluků 1. sledu dostatečně nasyceny jak tanky, tak i PT prostředky.

Chemická záloha divize bude složena z roty chemického a radiačního průzkumu divize a bude provádět především chemický a radiační průzkum, odstraňovat následky napadení; v některých případech budeme chemické jednotky používat k vytvoření dýmových clon.

Bojová sestava divize pro průlom opevněného prostoru bude značně členěna do hloubky, aby zabezpečovala narůstání úsilí v průběhu průlomu a bude sestávat:

- z bojových sestav pluků prvního sledu;
- z druhého sledu;
- vševojskové zálohy v síle 1—2 úderné odřady;
- z raketového útvaru divize;

- záloh (PTZ, ženíjní, chemické, POZ);
- útvarů a jednotek týlového zabezpečení.

Bojová sestava pluku prvního sledu bude sestávat:

- z bojových sestav úderných odřadů prvního sledu;
- z 1–2 úderných odřadů druhého sledu;
- z dělostřelectva přímé podřízenosti velitele pluku;
- ze záloh: vševojskové (z motostřeleckých a tankových jednotek nezačleněných do úderných odřadů), ženíjní, chemické;
- z jednotek týlového zabezpečení.

Organizace průlomu opevněného prostoru

Organizace průlomu prakticky začíná při vypuknutí války, neboť část strategických úderů, převážně pozemních, bude vedena jak na objekty opevněného prostoru, tak i na vojska, která tento budou zaujímat. Rovněž v průběhu útočné operace půjdou další pozemní údery operačně taktických raket na tyto cíle s úkolem zničit vojska předurčená k obsazení opevněného prostoru, vyřadit hlavní obranné objekty, vytvořit souvislá pásma radioaktivního zamoření a zničení a zabránit tak nebo ztížit úpravu a přípravu objektů, jejich zaujetí i zásobování. Pozemní údery budeme však plánovat tak, aby nebyla ztížena činnost vlastních vojsk. Propočty ukazují, že úroveň radiace při pozemním úderu mohutnosti 1 mt za 5 dní nebude přesahovat 5 r/hod. Při výhodných podmínkách budou vojska organizovat průlom opevněného prostoru z chodu, zejména při dostatečném umlčení hlavních ohnisk a objektů jadernými zbraněmi, letectvem a jinými prostředky ničení, nebude-li mít protivník dostatek času a možností obsadit opevnění a organizovat obranu, zejména systém paleb. V opačném případě, nebo nepodaří-li se průlom z chodu, budou vojska organizovat průlom s přípravou ve zkrácených lhůtách.

Abyste vojska mohla organizovaně a bez časových ztrát zahájit průlom, je třeba řadu bezprostředních opatření na stupni divize a níže uskutečnit za přibližování vojsk k opevněnému prostoru. Bude to zejména pečlivé studium a vyhodnocení systému obrany opevněného prostoru, průběh jednotlivých linií, hustota objektů na směrech, určení nejslabších míst v systému obrany, možnosti obejití hlavních uzlů obrany, přístupové cesty a jiné úkoly, které určuje Polní řád ČSLA.

Tyto údaje možno zjistit z různých schémat, map, fotografií apod., které jsou zpravidla k dispozici již v míru a kromě toho i studium leteckých snímků, pořizovaných soustavně od zahájení operace až do doby průlomu. Řada údajů o systému opevnění, jednotkách nepřítel, obsazení jednotlivých objektů apod., bude získána i ostatními prostředky ve štábu armády a včas doručena svazkům.

Na základě všech dostupných zpráv se zpracovávají na mapách (schématech) velkého měřítka veškeré údaje o objektech opevněného prostoru a závčas se doručují až do velitele rot (baterie) vto.

Na základě všech zjištěných zpráv velitel divize ještě před příchodem čelních jednotek k opevněnému prostoru přijímá rozhodnutí a vydává úkoly vojskům. Na základě rozhodnutí velitele organizují pluky úderné odřady tak, aby divize vyšla k opevněnému prostoru v té sestavě, ve které jej budou prolamovat. U motostřeleckých divízi organizace úderných odřadů v průběhu bojové činnosti nebude činit zvláštních obtíží, neboť tyto budou organizovány na bázi organických jednotek (např. motostřeleckému praporu bývá zpravidla přidělena nejméně

tanková rota, do dělostřeleckého oddílu, ženijní jednotky apod.). Určité těžkosti budou u tankových divizí, kde je třeba včas vyvést z boje motostřelecký pluk a přidělit jej po praporech tankovým plukům, aby mohly vytvořit úderné odřady.

Ve svém rozhodnutí pro průlom opevněného prostoru bude velitel divize určovat:

- zámysl boje s určením hlavního uskupení nepřítele a způsobů jeho ničení, směru hlavního úderu a ostatních úderů, bojovou sestavu divize, způsob použití jaderných zbraní;

- úkoly raketových vojsk a dělostřelectva s uvedením hlavních a záložních objektů, mohutnosti náplně, druhu výbuchu, doby provedení, délky palebné přípravy a palebné podpory průlomu, doby pohotovosti;

- úkoly pluků: posilové prostředky, směr hlavního úderu, bližší a následující úkol, směr dalšího útoku, počet a složení úderných odřadů, výchozí položení k útoku, rozhraní, VS a dobu pohotovosti;

- úkoly, které plní ve prospěch divize letectvo, popřípadě výsadky;

- základní otázky součinnosti;

- úkoly vojska PVO;

- úkoly záloh: složení, výchozí položení, úkoly;

- organizaci velení.

Velitel pluku vydává obdobné rozhodnutí pro svůj stupeň velení.

Pokyny pro zabezpečení bojové činnosti samostatně velitel zpravidla vydávat nebude a zabezpečení budou organizovat příslušní odborní náčelníci po schválení navrhovaných opatření velitelem.

Závažný úkol při přípravě průlomu bude organizace součinnosti. Organizace součinnosti spočívá ve sladění činnosti vojsk podle cíle, místa, času a způsobů plnění úkolů a v usměrnění jejich úsilí na dosažení stanovených cílů.

Součinnost bude velitel divize zpravidla organizovat ještě před vyjitím čelních jednotek k opevněnému prostoru, a to na plánech velkého měřítka nebo bude-li více času, na plastickém stole. V případě potřeby některé otázky může později upřesnit i v terénu.

U velitele pluku i praporu (úderného odřadu) je žádoucí, aby součinnost organizoval přímo v terénu pro průlom pozorovacího sledu a 1. postavení, méně podrobně na celou hloubku obrany s tím, že zejména velitelé úderných odřadů a skupin budou zásadní otázky součinnosti upřeshňovat před průlomem každého dalšího postavení nebo uzlu obrany.

Velitel divize při organizaci součinnosti musí řešit především tyto otázky:

- dobu, pořadí a způsob zaujetí výchozího položení při útoku s přípravou, jeho zabezpečení a utajení;

- určit bezpečnostní čáry, které nesmějí vojska překročit do zahájení vlastních jaderných úderů, způsob vyvedení jednotek v dotyku při jaderných úderech na přední okraj obrany;

- palebnou přípravu průlomu (jadernou, dělostřeleckou, leteckou): zahájení, trvání, časový průběh, účast dělostřelectva a tanků druhých sledů a záloh, zaujetí palebného postavení, úkoly dělostřelectva pro přímou střelbu a opatření pro jeho ochranu a úkoly, které plní letectvo;

- ženijní vybudování výchozího položení ke zteči, zejména přístupových

cest, palebných postavení dělostřelectva a tanků pro přímou střelbu, maskovací opatření;

- způsob oslepení nejdůležitějších objektů a uzlů obrany před ztečí (použití ohňometných, dýmových a zápalných prostředků);

- zteč pozorovacího sledu a 1. postavení opevněného prostoru, které objekty zničit nebo blokovat, způsob jejich ničení, rozvíjení útoku do hloubky a průlom dalších postavení;

- palebnou podporu průlomu (úkoly a objekty oddílů vojenských raket, dělostřelectva, letectva), bezpečnostní opatření vlastních vojsk;

- způsoby překonávání ženíjních zátarasů (PT příkopů, jehlanů, drátěných zátarasů, minových polí) a vodních překážek (zavodňování a plavební kanály, řeky);

- součinnost mezi pluky (údernými odřady) při ničení důležitých uzlů obrany (úder do boku, blokování a ničení objektů na stycích a bocích sestav, ničení objektů, které zůstaly v týlu vlastních vojsk);

- zabezpečení zasazení úderných odřadů ze zálohy pluku, divize a druhého sledu divize (uvolnění os, přeskupení posilových prostředků, zabezpečení jadernými údery a palbou klasických zbraní);

- odrážení protiztečí nepřitele;

- budou-li použity vzdušné výsadky, určit hlavní otázky součinnosti s nimi (čáru zastavení paleb, čáru signálů, místa setkání velitelů, vzájemnou podporu palbou i manévrem);

- opatření pro ochranu vojsk při boji v prostorech zamořených radioaktivními látkami po vlastních pozemních jaderných úderech;

- způsob spojení a velení;

- signály součinnosti.

Velitelé pluků a praporů řeší obdobné otázky, ovšem s daleko větší podrobností a přímo v terénu. Zejména je třeba konkrétně určit cíle pro dělostřelectvo a jakého výsledku dosáhnout (umlčení, oslepení, boření, ničení), místa zřízení průchodů v zátarasech, skryté přiblížení úderných skupin k objektům, zjistit hluché prostory, palebný systém apod.

Součinnost je třeba upřesňovat po splnění každého dílčího úkolu a udržovat ji v průběhu celého průlomu a narušenou součinnost ihned obnovovat.

Organizace boje s přípravou ve zkrácených lhůtách může být zakončena na všech stupních za 6—8 hodin. V některých případech, v závislosti na době navázání dotyku čelních jednotek s předním okrajem obrany, bude výhodnější na přípravu vyčlenit i delší čas tak, aby veškerá organizace boje (zejména organizace součinnosti) probíhala v denní době; noční doby potom využít k zaujetí východního položení údernými odřady, zaujetí palebných postavení tanků a děl pro přímou střelbu, ražení průchodů v zátarasech aj. Čas „Č“ v tomto případě stanovit za svítání.

Třebaže vojska musí být vycvičena bojovat v noci, stejně jako ve dne, je podle našeho názoru velmi obtížné prolamovat silně opevněnou obranu nepřitele s dobře organizovaným systémem paleb, zejména šikmých a bočních v neznámém terénu v podmínkách omezené viditelnosti. Úspěch průlomu bude v mnohém záviset na účinnosti přímé střelby na střílny a průzory pevnůstek, která při dosa-
vadním nedostatečném vybavení vojsk prostředky pro vidění v noci by byla malo přesná. Poměrně malá hloubka stávajících opevněných prostorů naopak

vytváří předpoklady pro jeho prolomení během světlé části dne. Z těchto důvodů je třeba dobu zahájení průlomu volit tak, aby v závislosti na hloubce a předpokládaném tempu vojska prolomila opevněný prostor za světla.

Vedení boje

Před zahájením průlomu s přípravou ve zkrácených lhůtách vojska zpravidla zaujímají výchozí položení. Výchozí položení volíme tak, aby skýtalo výhodné podmínky pro maskování a ukrytí živé síly před nepřátelským pozorováním a palbou dělostřelectva.

Vzdálenosti od předního okraje obrany je třeba určovat v závislosti na použití vlastních jaderných zbraní, tj. aby byla dodržena bezpečnostní vzdálenost, která činí u jaderných náplní 3—20 kt v průměru 3—5 km.

Výchozí položení vojska zaujímají krátce před vlastními jadernými údery pod ochranou jednotek v dotyku, oddílu vojskových raket a dělostřelectva. Vzhledem k nedostatku času pro ženijní budování budou vojska využívat zejména osad, lesů a ochranných vlastností terénu. Bezpodmínečně je však nutné, aby ženijní jednotky upravily cesty až na čáru rozvinutí, a to nejméně jednu pro každý úderný odřad 1. sledu a palebná postavení tanků a děl pro přímou střelbu.

Palebná příprava útoku začíná v určenou hodinu a bude zpravidla zahájena jadernými údery na přední okraj opevněného prostoru. V tomto případě bude nutné včas odvést jednotky z dotyku na bezpečnostní vzdálenost. Bezprostředně po jaderných úderech zahajuje palbu dělostřelectvo pro nepřímou střelbu a pod jeho ochranou přesunují se do připravených palebných postavení děla a tanky pro přímou střelbu, které po 15—30 minutách po úderech mohou zahájit palbu.

Při určení počtu hlavní a délky palebné přípravy vycházíme z předpokladu, že v úseku průlomu úderného odřadu v jednom postavení může být v průměru do 6—7 objektů lehkého typu, 1—2 objekty střední odolnosti a 1 izolovaný objekt.

Podle zkušeností z Velké vlastenecké války pevnůstku lehkého typu můžeme ničit 1 hlavní, pevnůstku střední odolnosti 2 hlavními a izolovaný objekt 3—4 hlavními.

Podle již uvedeného složení každý úderný odřad bude mít 10—16 dělostřeleckých hlavní, což plně dostačuje. Naopak, počet tanků v úderných odřadech nám dovoluje vyčlenit pro ničení každého objektu další hlavní, než určuje norma.

Letectvo se může zúčastnit palebné přípravy útoku po 20 minutách především údery na druhé sledy a zálohy, obranu polního typu v mezerách mezi opevněními. Použití letectva k ničení pevnůstek bude málo efektivní.

V poslední části palebné přípravy při výhodných meteorologických podmínkách může dělostřelectvo oslepit hlavní objekty, bránící postupu vlastních vojsk, dýmovým nebo zápalným střelivem.

Po skončení jaderných úderů, v závislosti na vzdálenosti výchozího položení a délce palebné přípravy, zahajují přesun i úderné odřady a zaujímají východiště ke zteči. Bude výhodné, aby v průběhu 20—30 minut před časem „Č“ velitelé nejnižších stupňů seznámili všechny vojáky s jejich úkolem a přímo v terénu ukázali směry postupu jednotlivých skupin.

V průběhu palebné přípravy ženijní jednotky razí průchody v zátarasech pomocí raketových odtarasovačů a zřizují na nich pořádkovou službu.

V určený čas „Č“ zahajují úderné odřady zteč. Využívajíce hluchých prostorů, skrytě se přiblíží k objektům a ničí jejich osádky i objekty pomocí usměr-

něných náloží, pokud nebyly vyraženy přímou střelbou dělostřelectva (usměrněná nálož PN-14 probíjí pancíř do 50 cm, železobeton do 1,5 m).

Do objektů větších rozměrů je třeba vnikat vytvořenými otvory nebo zničenou vchodovou částí a ničit jejich osádky. U vícepatrových objektů má tento boj charakteristické rysy boje o dům. Pokud nelze vyřadit celý objekt, což zejména u středních a těžkých staveb bude velmi obtížné, zničíme především těžké zbraně objektu a zařízení pro jejich lafetaci a navádění jako pancéřové kopule, vysunovatelné věže, pozorovací a naváděcí kopule aj.

V boji o každé postavení je třeba široce využívat **manévru palbou i pohybem, úderů do boku a týlu pevnůstek**, kde zpravidla pevnůstky mají menší tloušťku stěn.

Vojska musí využívat okolnosti, že celý systém paleb jednotlivých objektů je vzájemně svázán a zničením jedné nebo několika pevnůstek je celý palebný systém narušen.

Část tanků úderných skupin přímou střelbou do střilen a průzorů umožňují postup pěchotě, část jich směle proniká mezerami mezi objekty a vychází do jejich týlu.

Děla pro přímou střelbu zabezpečují postup úderných skupin do bezprostřední blízkosti objektu především palbou na sousední objekty, kryjící boční a šikmou palbou přístup k objektu zteče a na objekty umístěné v hloubce postavení.

Část dělostřelectva přitom postupuje přímo v bojových sestavách úderných odřadů, zejména BzK a děla menší ráže. Naváděcí zařízení PTRS postupují tak, aby měla zabezpečen alespoň minimální dostřel na nejbližší objekty (jejich použití je výhodné pro poměrně dobrou přesnost i průbojnost — pancíř do 30 cm, železobeton do 120 cm).

Děla pro nepřímou střelbu boří objekty v 2. postavení a v mezeře mezi 1. a 2. postavením.

Předvídáme-li jaderné úderů v 2. postavení, pak je uskutečnime buď při zahájení zteče 1. postavení, nebo v průběhu jeho průlomu, neboť vzdálenost mezi jednotlivými postaveními se prakticky rovná bezpečnostní vzdálenosti pro nekrytou živou sílu pro jaderný nábor malé ráže.

Po prolomení 1. postavení tanky směle pronikají do hloubky opevněného prostoru. Obcházejí jednotlivé pevnůstky v mezeře mezi 1. a 2. postavením, využívají výsledky jaderných úderů a snaží se z chodu prolomit obranu 2. postavení a proniknout do hloubky.

Nepodaří-li se prolomit další obranné postavení opevněného prostoru z chodu, organizuje se průlom ve zkrácené lhůtě, ale především na stupni úderný odřad — úderná skupina a níže. Proto i doba na tuto organizaci se podstatně zkrátí a nebude zpravidla převyšovat 2–3 hodiny. Do této doby počítáme i palebnou přípravu zteče, jejíž délka bude záviset na množství trvalých obranných objektů a počtu hlavní pro jejich ničení a boření.

Vzhledem k tomu, že část úderných odřadů bude blokovat některé objekty na 1. postavení nebo v jeho hloubce, popřípadě i rozvíjet útok do boku s cílem rozšířit průlom, bude třeba k narůstání tempa útoku zasadit úderné odřady druhého sledu prvosledových pluků.

K zabezpečení jejich zasazení velitel pluku musí určit osu přesunu, čaru rozvinutí, zabezpečení zasazení vojsky 1. sledu a přeskupit část sil a prostředků, zejména dělostřeleckých a předat zasazovaným odřadům.

Rozvinovat tyto odřady bude nejvýhodnější v době palebné přípravy zteče s tím, že už předem velitel odřadu i velitelé úderných skupin provedli součinnost přímo v terénu. Po krátkém upřesnění úkolu všem příslušníkům úderných skupin zahájí zasazovaný úderný odřad po skončení palebné přípravy zteč spolu s vojsky 1. sledu.

Při zasazování záloh i druhých sledů v daleko větší míře než při normálních podmínkách boje platí zásada — nedovolit nakupení většího množství sil na malém prostoru, neboť **ukrytí živé síly i bojové techniky v trvalých odolných obranných objektech dovoluje nepříteli uskutečnit jaderné údery prakticky bezprostředně před svoje jednotky.**

Obdobně jako průlom 2. postavení obrany budeme organizovat i průlom dalších postavení, který si opět vyžadá zasazení dalších sil. Přitom je třeba, aby opevněný prostor byl prolomen v pásmech pluků, popřípadě i divize v takové šířce, která by zabezpečovala bezpečný přesun dalších sledů útočících vojsk divize, armádních záloh i tylů všech stupňů. Zůstanou-li v pásmu průlomu některé objekty nezničené, budeme je blokovat přímou střelbou vyčleněných děl a tanků, tak, aby nemohly narušit svou palbou, zejména dělostřeleckou a protitankovou, přesuny dalších našich jednotek.

Větší obranné objekty mají zpravidla zabezpečenou kruhovou obranu a mají dostatek zásob munice, proviantu i ostatního materiálu na řadu dní i týdnů.

Vyskytnou-li se v průběhu průlomu na cestě útočících vojsk vodní překážky, jako plavební a zavodňovací kanály, řeky apod., bude činnost vojsk značně ztížena. Určitým nedostatkem obrany opevněných prostorů v podmínkách západního válčiště je skutečnost, že umělé vodní stavby byly vybudovány většinou později, než trvalé obranné objekty, proto nejsou vzájemně mezi sebou svázány.

Zavodňovací kanály, jejichž šířka nepřevyšuje 10—15 m, překonávají vojska pomocí mostních tanků, ostatní vodní překážky pomocí přepravních prostředků.

V některých případech může být k urychlení průlomu použito vzdušných výsadek. Budou to zpravidla výsadky operační, neboť taktické výsadky v síle praporu by nebyly schopny udržet se do příchodu vlastních vojsk.

Vzhledem k charakteru opevněného prostoru a malé účinnosti jaderných zbraní na trvalé obranné stavby nebylo by účelné shazovat výsadek mezi jednotlivá postavení. **Výhodnější je výsadek vysadit za opevněný prostor,** odkud může plnit tyto úkoly:

- ničit nepřátelské prostředky jaderného napadení, prostředky navedení, místa velení;
- nedovolit zálohám nepřítele vně opevněného prostoru zasáhnout v průběhu průlomu do boje;
- v součinnosti s prolamujícími vojsky divize úderem z tylu zničit jednotky nepřítele v posledním obranném postavení a zmocnit se něj.

Vzhledem k nízkému tempu průlomu (1—1,5 km za hodinu) shodíme výsadek současně se zahájením průlomu předního okraje opevněného prostoru.

Pluk druhého sledu divize zasadí zpravidla až do průlomu celého opevněného prostoru k rychlému rozvinutí útoku do hloubky. V některých případech může dokončovat průlom posledního obranného postavení, zvláště nebude-li toto plně vybudováno a mezi jednotlivými objekty a uzly obrany budou značné mezery, vyplněné jen obranou polního typu a rovněž v případě, že vzdušný výsadek povede vstřícný úder.

Střetný boj motostřeleckého a tankového pluku (k novým řádům)

Plukovník Augustin Procházka

Během útoku může dojít ke střetnému boji, využívá-li pluk výsledků vlastních jaderných úderů, trhlin a mezer v nepřátelské sestavě k proniknutí do hloubky a zde se střetne s nepřátelskými zálohami, které jsou určeny k přehrazení vzniklých mezer, k zaujetí nové obranné čáry nebo k protizteči.

V této situaci bude zpravidla pluk rozvinut do předbojové sestavy.

Střetný boj pluku může vzniknout při hlubokém manévru obchvatem nebo obejitím k úderu do týlu nepřítele. V tomto případě může být pluk již v předbojové sestavě nebo i v pochodové sestavě s částečným rozvinutím jednotek bojového zajištění.

Za pronásledování může dojít ke střetnému boji, střetne-li se pluk s nepřátelskými zálohami, které jsou přisunovány z hloubky buď k podchycení vlastních ustupujících vojsk nebo jsou-li určeny k zastavení pronásledování ať útočnou či obrannou činností.

Dále to může být v tom případě, kdy se pluk střetne s nepřátelskými jednotkami, které pod ochranou krycích prvků ustupují do týlu. Pak nebude situace k střetnému boji zvláště složitá. Půjde především o rychlé zničení ustupujících nepřátelských sil úderem do boku a o odříznutí jeho ústupových cest.

Daleko složitější podmínky ke střetnému boji se vytvářejí v obraně, protože útočící nepřítel bude mít zpravidla převahu sil a prostředků a mož-

nost větší iniciativy. Naproti tomu u obránce budou omezené možnosti manévru silami a prostředky. Ke střetnému boji motostřeleckého a tankového pluku může dojít v obraně při protizteči na vklínivšího se nepřítele, anebo je-li určen k přehrazení mezery vzniklé po nepřátelských zvláště skupinových jaderných úderech.

V uvedených případech bude mít charakter střetného boje odlišný ráz od střetného boje, ke kterému dochází za pochodu, neboť ve většině případů budou jednotky pluku již rozvinuty do předbojové nebo někdy i bojové sestavy.

Z rozboru možností vzniku střetného boje pluku vyplývá, že při soudobé manévrové činnosti bude motostřelecký a tankový pluk zahajovat střetný boj buď z pochodové nebo z předbojové sestavy. Při pochodové, tak i v předbojové sestavě budou již jednotky a posilové prostředky uskupeny do určité sestavy, takže v krátké době mohou manévrovat na kterýkoli směr.

Ve střetném boji do popředí vystupuje nutnost smělé a rozhodné činnosti jednotek, rychlého rozhodování a samostatnosti ve formách a způsobech ničení přicházejícího nepřítele.

Obě strany se budou snažit dosáhnout svých cílů rychlou a překvapivou činností, budou usilovat o získání iniciativy a vnutit tak svoji vůli nepříteli. Při tom velitelé a štáby budou mít zpravidla omezené údaje o nepříteli a

málo času na organizaci boje. Tím se ostře liší střetný boj od ostatních druhů boje.

Z toho vyplývá, že sestava pluku musí být učeněna již za přesunu tak, aby byly vytvořeny nejvýhodnější podmínky k přejetí nepřítele v palebných úderech a v rozvinutí do bojové sestavy.

Důležitý požadavek na bojovou sestavu pluku je, aby umožňovala překvapivý úder do boku a týlu nepřítele při současném čelním poutání nepřítele částí sil. Již za přesunu pluku se určuje do čelního zajištění a k poutání nepřítele až jedna třetina sil, část protitankových prostředků včetně protitankových řízených střel, ženijní a chemické jednotky. Je-li pluk posílen dělostřelectvem divize, pak můžeme určit do zajišťovacích jednotek i plukovní dělostřelectvo. U motostřeleckého pluku je výhodné začlenit do čela motostřeleckého praporu, který plní úkol čelního zajištění, část tankového praporu.

Do hlavních sil pluku je účelné začlenit dělostřelectvo tak, aby mohlo v nejkratší době zaujmout palebné postavení k palbě na postupujícího nepřítele a donutit ho k rozvinutí jeho sil v nepříznivých podmínkách. Současně musí být dělostřelectvo schopné soustředit palbu při úderu a zteči hlavními silami pluku.

V závislosti na podmínkách, za kterých bude pluk přecházet do střetného boje, může mít **bojovou sestavu v jednom sledu s vyčleněním zálohy nebo ve dvou sledech.**

Bojovou sestavu v jednom sledu bude mít pluk zpravidla tehdy, působí-li v předvoji nebo jako předsunutý odřad a má se zmocnit důležité čáry k zabezpečení rozvinutí hlavních sil a společně s nimi pak udeřit na nepřítele.

Bojová sestava v jednom sledu umožňuje širší frontu rozvinování, ztě-

žuje nepříteli účinný jaderný úder na sestavu pluku a umožňuje silný úder na nepřátelské uskupení.

Ve všech ostatních případech bude mít pluk bojovou sestavu ve dvou sledech. Při zaujetí sestavy ve dvou sledech se rozvíjí první sled a druhý sled zpravidla postupuje v předbojové sestavě. To má výhodu v tom, že přechod do bojové sestavy netrvá tak dlouho a hlavně pak vytvořením druhého sledu je dána možnost lépe řešit úkol v průběhu střetného boje.

Motostřelecký pluk při bojové sestavě ve dvou sledech bude mít obvykle v prvním sledu dva motostřelecké prapory zesílené jednotkami tankového praporu.

Nelze však vyloučit případ, kdy celý tankový prapor motostřeleckého pluku bude použit v prvním sledu společně s jedním motostřeleckým praporem, zejména tehdy, je-li pluk ve střetném boji divize zasazen na směr úderu do boku a týlu nepřátelských tankových jednotek.

Působí-li motostřelecký (tankový) pluk samostatně nebo na křídle divize, musí mít dostatečně zabezpečeny odkryté boky. Ochrana boku nabývá na významu zvláště za přesunu a při přechodu pluku do předbojové a bojové sestavy. Ochrana odkrytého boku se organizuje jak v rámci pluku, tak i u praporů. K ochraně boku pluku se zpravidla určuje rota z praporu druhého sledu, u praporu zpravidla četa. **Tyto jednotky plní současně i úkoly průzkumu na bocích.**

Pro úspěšný střetný boj pluku je třeba vytvářet výhodné podmínky k rozvinování a k smělému a hlubokému manévru jednotlivými prapory a tím i celým plukem. To znamená, že šířka fronty bojové činnosti pluku ve střetném boji bude proti útočnému boji až dvojnásobná a může dosahovat, počítaje s mezerami mezi prapory 10 i více

kilometrů. Prapor, který zabezpečuje rozvinování hlavních sil pluku — ať jako předvoj nebo předsunutý odřad může pak působit v šířce do 3—4 km. Tyto šířky budou závislé na úkolu, volbě bojové sestavy, situaci nepřítele a terénu.

Ve střetném boji pluku bude mít velký význam dobře organizovaný průzkum a získávání zpráv o činnosti nepřítele všemi prostředky. Vedení průzkumu nelze jen omezovat na vlastní průzkumnou jednotku pluku. Při předvídání střetného boje musí být průzkum organizován jak do hloubky nepřítele, tak i bezprostředně před pochodovou bojovou sestavou a na odkrytých bocích. To znamená, že prapor v čelním nebo bočním zajištění musí vysílat k získání zpráv o nepříteli bojovou průzkumnou hlídku. Kromě toho pluk využívá výsledků vzdušného průzkumu.

Pluk vysílá průzkumné skupiny zpravidla v síle čtyř, přičemž vzhledem k možné šířce pásma činnosti je účelné

je vysílat na dva i více směrů. Mají především zjistit a sledovat hlavní nepřátelská uskupení, jeho složení a činnost a zvláště pak prostředky jaderného napadení. Zjišťují složení a směr pohybu nepřítele, rozvinování jeho prostředků jaderného napadení, dělostřelectva, činnost tankových jednotek a nepřetržitě sledují přísun nepřátelských jednotek (záloh) z hloubky. Hloubka činnosti těchto průzkumných skupin bude poměrně značná a může podle situace a úkolu pluku dosahovat až do 50 km. Úkoly průzkumným skupinám vydává zpravidla náčelník štábu pluku. V některých případech, zvláště při vysílání nové skupiny k ověření důležitých zpráv, bude úkol dávat osobně velitel pluku. Na činnosti průzkumu a především na okamžitém dodávání a vyhodnocování získaných zpráv bude často záviset i úspěch střetného boje pluku. V souvislosti s tím chceme podotknout, že nedostatek zpráv nezabývá velitele včas přijmout rozhodnutí a stanovit úkoly jednotkám.

Rozhodnutí a bojové úkoly pluku ve střetném boji

Velitel pluku se rozhoduje ke střetnému boji na základě zpráv o nepříteli, ujasnění úkolů a předvídání vývoje boje. Musí věnovat pozornost stanovení možných čar střetnutí s nepřítelem, možnému směru použití jeho hlavních sil a možnému použití nepřátelských prostředků jaderného napadení. Na základě toho stanoví pak dobu ovládnutí nejvýhodnějších čar, čaru k rozvinutí jednotek pluku do bojové sestavy, dobu a prostor pro zaujetí palebných postavení a pohotovosti dělostřelectva a k zahájení palby.

Rozhodnutí velitele pluku zpravidla obsahuje:

— zámysl, ve kterém vyjadřuje pořadí a manévr ke zničení nepřátelského uskupení, bojovou sestavu a směr úde-

ru hlavních sil pluku, využití vlastních jaderných úderů a úderů letectva (budou-li provedeny), cíle, které má zničit a umlčet dělostřelectvo;

— bojový úkol čelnímu praporu (předvoji), čaru rozvinutí a bojové úkoly praporům a jednotkám hlavních sil;

— dodatečné úkoly pro průzkum a zabezpečení odkrytých boků pluku;

— způsob součinnosti jednotek při střetném boji;

— organizaci a místa velení.

Velitel pluku se rozhoduje obvykle podle mapy, přičemž organizaci střetného boje musí ukončit v době, kdy hlavní síly pluku jsou vzdáleny od nepřítele asi 20—30 km, tj. jednu hodinu přesunu. Při stanovení úkolů jednotkám ke střetnému boji vychází ze zásady

zničit hlavní nebo alespoň čelní část hlavních sil pochodové nebo bojové sestavy nepřítele.

Ve střetném boji nebude mít často velitel pluku přesné a úplné údaje o uskupení postupujícího nepřítele. Proto úkoly praporům a posilovým prostředkům ke zničení nepřítele udává jen všeobecně s cílem předstihnout nepřítele v pravý okamžik v rozvinování a v ovládnutí důležité čáry nebo prostoru, který skýtá nejvýhodnější podmínky pro další rozvíjení střetného boje a zničení nepřítele. Bojové úkoly jednotkám upřesňuje pak během postupu podle získaných zpráv o nepřátelské situaci.

Při stanovení manévru a směru hlavního úderu musí velitel pluku přihlížet k využití účinků vlastních jaderných úderů. Vlastní jaderný úder ve prospěch pluku, který vede střetný boj, může být však uskutečněn jen tehdy, bude-li mít v té době velitel divize naprosto přesné zprávy a údaje o uskupení nepřítele.

Manévr hlavními silami pluku musí být uskutečňován v rychlém tempu. Má směřovat k rozhodné zteči do boku a týlu hlavních nepřátelských sil, a to v terénu, který je vhodný k rozvinování a k bojové činnosti všech druhů vojsk, zvláště tanků. Hlavní úder lze uskutečnit čelně jen v tom případě, kdy rozvinující se hlavní síly nepřítele budou z větší části zničeny jadernými údery a kdy manévr k úderu do boku a týlu je ztížen nebo z hlediska času je neúčelný.

Při stanovení bojových úkolů praporům určuje velitel pluku **blížeší úkol a směr dalšího útoku.**

Působí-li prapor v čelním zajištění (v předvoji), bude jeho blížeší úkolem rozhodnou ztečí z chodu zničit zajišťovací jednotky nepřítele, ovládnout výhodnou čáru a aktivní činností poutat hlavní nepřátelské síly a zabez-

pečit rozvinování a manévr hlavních sil pluku. V dalším v součinnosti s úderem hlavních sil pluku rozbít nepřítele na daném směru útoku.

Blížeší úkolem praporů prvního sledu pluku (hlavních sil) na směru hlavního úderu může být: předejít nepřítele v rozvinování a v ovládnutí důležité čáry, rozhodnou ztečí ve střetném boji zničit jeho hlavní síly. V dalším rozvíjet útok do hloubky nepřátelské sestavy a ničit po částech tyl nepřítele a přicházející zálohy.

Praporu druhého sledu pluku určíme zpravidla směr postupu a pravděpodobnou čáru zasazení do boje. Jeho blížeší úkolem může být v součinnosti s prvním sledem dokončit rozbítí hlavních sil nepřítele a v dalším rozhodným postupem ničit po částech přicházející zálohy a prostředky jaderného napadení, rozmístěné v hloubce.

Působí-li pluk jako celek v předsumutém odřadu divize, bude jeho blížeší úkolem zpravidla předstihnout přibližujícího se nepřítele v ovládnutí výhodné čáry nebo prostoru ke zničení přicházejících nepřátelských sil. V dalším zabezpečit rozvinutí hlavních sil divize a v součinnosti s nimi zničit protistojícího nepřítele.

Pluk v prvním sledu hlavních sil divize může mít jako blížeší úkol: útokem z chodu využít raketových jaderných úderů k dokončení zničení prvního sledu hlavních sil nepřátelské divize do hloubky 8—12 km (počítáme-li od čáry rozvinutí). Na směru dalšího útoku bude jeho úkolem v součinnosti se sousedy ničit druhé sledy a přísunující se zálohy nepřítele.

Pluku v druhém sledu divize určíme zpravidla směr postupu a pravděpodobnou čáru (nebo čáry) zasazení a směr dalšího útoku.

Po rozhodnutí vydává velitel pluku bojový úkol především praporům a posilovým prostředkům působícím na

směru hlavního úderu. Bojové úkoly vydává osobně, rádiem nebo prostřednictvím důstojníků štábu. Přitom je důležité, aby prapory, které jsou zasazovány do střetného boje, měly potřebný čas k manévru na dalším směru. Proto musí velitelé praporů dodržet bojové úkoly včas. Může to být ve vzdálenosti ne blíže než 5–8 km od předpokládané čáry střetnutí s nepřítelem. Tato vzdálenost ještě umožňuje velitelům praporů stanovit bojové úkoly rotám, uskutečnit vhodný manévr a rozvinout roty do bojové sestavy k ničení nepřítele ztečí z chodu. Počítáme s tím, že tempo postupu tankových i motostřeleckých jednotek na obrněných transportérech bude v terénu 10 až 15 km v hodině; na vydání úkolů rotám a na jejich dovedení do čety (osádek), na rozvinutí a potřebný manévr zbývá tedy u praporu přibližně půl hodiny. Veškerá činnost velitelů musí probíhat za jízdy v krátkém čase. Ze zkušeností můžeme počítat s tím, že bojový úkol rotám vydá velitel praporu rádiem za 10–15 minut, přičemž roty se současně rozvíjejí do bojové sestavy a postupují na stanoveném směru. Velitelé tankových a motostřeleckých rot velí rádiem krátkými rozkazy nebo i signály pro postup, rozvinutí a dosažení čáry zteče. Na čáře zteče, aniž se roty praporu zastavují, vydávají velitelé rot úkoly (směr, cíl a objekt), který mají roty ve střetném boji zničit.

Ve střetném boji plní důležitý úkol dělostřelectvo, které musí včas zaujmout palebná postavení a být v pohotovosti s předstihem soustředit palbu na nepřítele.

Dělostřelectvo se ukládají úkoly ke zničení přibližujících se nepřátelských proudů, ke zmaření jejich rozvinutí, umlčení dělostřeleckých baterií, k narušování velení, ke zničení a umlčení nepřátelských taktických prostředků jaderného napadení, úkoly pro podporu

jednotek ve střetném boji a k ochraně boků pluku.

Protitankové jednotky a protitankové řízené střely pluku za střetného boje ničí nepřátelské tanky útočící čelně nebo i zabezpečují boky sestavy pluku.

Protiletadlové prostředky pluku a praporů jsou vždy v pohotovosti ničit rychle a nízko letící vzdušné nepřátelské cíle. K tomu je začleňujeme již za přesunu do sestavy pluku tak, aby mohly v nejkratší době zaujmout palebná postavení a zahájit palbu.

Současně s vydáním bojových úkolů jednotkám vydává velitel pluku doplňující nařízení k zabezpečení bojové činnosti ve střetném boji a pokyny pro součinnost. Upřesňuje především úkol průzkumným skupinám a vysílá dodatečně na směr hlavního úderu a do boků průzkumnou skupinu nebo bojovou průzkumnou hlídku. K zabezpečení odkrytého boku při rozvíjení do bojové sestavy a při další bojové činnosti ukládá zpravidla praporu druhého sledu nebo křídelním praporům vyslat boční zajištění, které může být v síle čety, v některých případech i v síle zesílené roty.

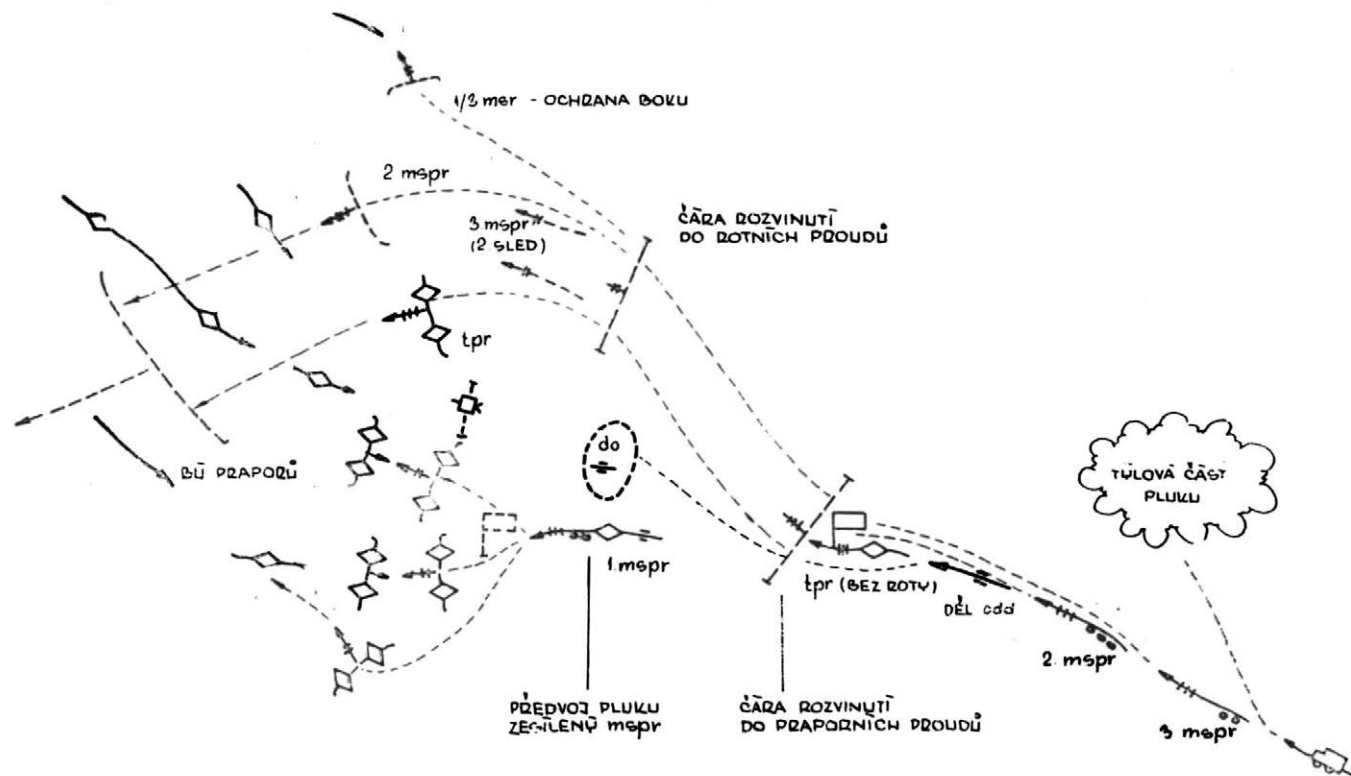
Opatření k ochraně před zbraněmi hromadného ničení spočívají ve střetném boji, kromě organizace chemického a radiačního průzkumu, v rychlém a skrytém rozvíjení praporů při maximálním využití ochranných vlastností terénu.

Čáry rozvíjení volíme podle možnosti co nejbliže k nepříteli. Musí zabezpečovat skryté a rychlé zaujetí bojové sestavy a překvapivý úder a rozhodnou zteč na postupujícího nepřítele.

Úkolem politické práce při činnosti s předvídaním střetného boje pluku bude udržovat jednotky v plné bojové pohotovosti k okamžitému rozvinutí, k rychlému manévru a k zasazení překvapivého úderu nepříteli rozhodnou a

MOTOSTŘELECKÝ PLUK JAKO PO - BOJOVÁ SESTAVA VE DVOU SLEDECH

tpr (BEZ JEDNĚ ROTY) V PRVĚM SLEDU PLUKU

iniciativní činností s cílem zničit ho všemi prostředky a vnejkratší možné době.

Organizace součinnosti ve střetném boji pluku bude spočívat v tom, že velitel pluku oznámí podřízeným velitelům jednotek dobu a cíl (objekt, prostor) raketového jaderného úderu, způsob jeho využití a činnost letectva. Dále stanoví čáry pro rozvinování jednotek do předbojové sestavy, čáru bezpečnostní vzdálenosti při vlastních jaderných úderech, dobu pohotovosti jednotek ke zteči z chodu, způsob podpory palbou dělostřelectva a dodatečné signály.

Byl-li na směr činnosti pluku (praporů) vysazen taktický vzdušný výsadek, stanoví velitel pluku signály (na základě dříve vydaných rozkazů velitele divize) pro rozpoznávání vlastních jednotek a k vzájemnému sladění bojové činnosti praporů a výsadku.

Jakmile velitel pluku vydá úkoly a nutné pokyny pro součinnost, přemís-

tuje se k praporu, který plní úkol předvoje (předsunutého odřadu), aby upřesnil jeho bojovou činnost v souladu s celkovým zámyslem střetného boje. Taková bude činnost velitele pluku, bude-li mít dobrý přehled o bojové situaci předvoje (předsunutého odřadu). Často však bude nutné, aby velitel pluku dříve, než vydá bojové úkoly hlavním silám, vyjel k čelnímu praporu, jakmile se tento zaváže do boje s nepřítelem, ujasnil si situaci a pak teprve vydal hlavním silám krátká předběžná nařízení rádiem a upřesnil bojové úkoly praporům a posilovým prostředkům postupně podle naléhavosti a v závislosti na čase, který potřebují ke splnění úkolu. Postup práce při organizaci střetného boje pluku nebude šablonovitý a bude záležet na konkrétní situaci. V každém případě však musí být činnost velitelů a štábu pluku i praporů velmi operativní a rychlá, neboť ve střetném boji často rozhodují o úspěchu ne hodiny, ale minuty.

Vedení střetného boje

Střetný boj pluku se obvykle zahajuje střetnutím průzkumných a předsunutých jednotek (průzkumné skupiny, předvoje nebo předsunutého odřadu) s nepřátelskými zajišťovacími (předsunutými) jednotkami.

Průzkumná skupina pluku po zjištění nebo střetnutí se zajišťovacími jednotkami nepřítele okamžitě hlásí situaci a aniž by se zdržovala, obchází je a proniká ke zjištění činnosti hlavních sil nepřítele.

Pro střetný boj má velký význam vzdušný průzkum, který zjišťuje postup a složení nepřátelských proudů, rozvinování prostředků jaderného napadení, tanků, dělostřelectva a nepřetržitě sleduje přesun jednotek z hloubky.

Proto musí štáb pluku organizovat odposlouchávání zpráv vzdušného prů-

zkumu, který plní úkoly na směr jeho postupu. Veškeré zprávy získané různými prostředky průzkumu se neprodleně vyhodnocují a předávají velitelům.

S přiblížením se k nepříтели úsilí průzkumu se stupňuje a podle potřeby štáb pluku vysílá nové průzkumné skupiny nebo bojové průzkumné hlídky na předpokládaný směr zasazení hlavních sil pluku a na boky, nebo i k prověření dosud získaných důležitých zpráv.

Pro střetný boj pluku má velký význam **energická a rozhodná činnost praporu**, který plní úkol předvoje nebo předsunutého odřadu. Jestliže se pluk přesunuje po dvou osách, vysílá zpravidla ve směr hlavních sil předvoj, na druhou osu přesunu čelní pochodovou záštitu v síle zesílené rotý.

Vzdálenost předvoje (čelní pochodové záštity) musí zabezpečovat včasné rozvinutí hlavních sil pluku a organizované zahájení střetného boje. Počítáme-li s průměrnou pochodovou rychlostí smíšených proudů po komunikaci ve dne 20—30 km za hodinu, pak přibližně na takovou vzdálenost by měl být vyslán prapor jako předvoj a na vzdálenost asi do 10 km čelní pochodová záštita pluku. Zahájení střetného boje předsunutých jednotek může trvat nejméně půl hodiny. Za tuto dobu se přiblíží hlavní síly k předsunutému praporu na vzdálenost 10—15 km. V této situaci by se měl již velitel pluku rozhodovat k zasazení a použití hlavních sil s cílem předejít nepříteli. To záleží na vzdálenosti hlavních sil nepříteli a na jejich činnosti.

Bojová činnost předvoje pluku ve střetném boji musí být zaměřena k rychlému zničení čelních nepřátelských jednotek se snahou dostat se co nejbližší k hlavním silám, předstihnout nepříteli v obsazení důležitých prostorů ve směru postupu pluku, poutat hlavní síly nepříteli aktivní činností, znemožnit jejich rozvinutí a organizované zasazení. Střetný boj předvoje bude probíhat na široké frontě s využíváním manévru.

Dělostřelectvo předvoje po zahájení boje čelní pochodovou záštitou předvoje rychle zaujímá palebná postavení poblíže osy přesunu a okamžitě zahajuje palbu na přibližujícího a rozvíjejícího se nepříteli.

Část dělostřelectva je možné předsunout do postavení k přímé střelbě. Protitankové prostředky a protitankové řízené střely ničí pronikající tanky a obrněné transportéry. K tomu se vysunují do výhodných postavení na křídla praporu a zabraňují obchvatu sil předvoje z boku.

Působí-li před plukem zesílený motostřelecký (tankový) prapor jako

předsunutý odřad, nezavazuje se zpravidla do boje se zajišťovacími jednotkami nepříteli, ale obchází je a proniká v rychlém tempu, aby se co nejvíce přiblížil hlavním nepřátelským silám. Po ovládnutí výhodné čáry ničí z chodu nepříteli úderem do boku a týlu, poutá jeho síly a drží vhodný prostor. Tím se vytvářejí výhodné podmínky pro zničení hlavních sil nepříteli jadernými údery a letectvem a k rychlému zahájení střetného boje hlavními silami pluku.

Jestliže se předsunutému odřadu nepodaří obejít nepřátelské zajišťovací (čelní) jednotky, ničí je rozhodnou ztečí z chodu, ovládne stanovený mu objekt (prostor, čáru) a zabezpečuje tak rozvinutí hlavních sil.

Hlavní síly pluku zahajující činnost pod ochranou předvoje nebo předsunutého odřadu, zvyšují rychlost přesunu, rozvíjejí se do předbojové a do bojové sestavy po praporech, přičemž se musí vyhýbat složitým přesunům.

Rozvíjení pluku do praporech proudů je výhodné začít ve vzdálenosti 4—6 km, do rotních proudů ve vzdálenosti 2—3 km od stanovené čáry pro rozvinutí do bojové sestavy. Předčasné rozvinutí do bojové sestavy na příliš velké vzdálenosti od nepříteli ztěžuje další rychlý manévru. Velmi často bude zahajován i veden střetný boj v předbojových sestavách na obrněných transportérech s rozvinutím tanků do bojové sestavy. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že rozvíjení motostřeleckého pluku z pochodové sestavy do předbojové a bojové sestavy v jednom sledu trvá asi 1—1,5 hodiny, do dvou sledů asi 1 hodinu. Při pochodu pluku na dvou osách trvá přechod motostřeleckého pluku do bojové sestavy do 40 minut.

Motostřelecký prapor se rozvíjí z pochodové sestavy do bojové sestavy v jednom sledu asi za 20—30 minut.

U tankových jednotek jsou tyto doby asi o třetinu kratší.

Způsob rozvinutí a charakter činnosti při střetném boji pluku závisí na dané situaci a zámyslu boje. Pluk může zahájit střetný boj v podmínkách, kdy předejde nepřítele v rozvinování sil a konečně, kdy nepřítel předešel naše jednotky v rozvinování a s přesilou útočí. Je přirozené, že nejvýhodnější podmínky pro střetný boj vznikají při předstížení nepřítele v obsazení důležitých čar a při včasné rozvinutí hlavních sil pluku ke zteči do jeho boků a týlu.

V situaci, kdy se oboustranně současně rozvinuly síly vlastního předvoje i nepřítele, je výhodné silami předvoje zaútočit z chodu na postupujícího nepřítele, přiblížit se k jeho hlavním silám, čelně je poutat a hlavní síly pluku rychle a skrytě přesunout a rozvinout k úderu.

Jestliže se nepříteli podařilo předejít vlastní jednotky v rozvinování a útočí, musí být ihned zahájena palba všech protitankových prostředků, řízených střel a dělostřelectva na nepřítele a současně rozvinout prapor prvního sledu, zvláště tanky. Přitom část hlavních sil (druhý sled) rychlým manévrem udeří do boku nepřítele. Současně ženijní jednotky plní úkoly k ochraně boku těchto útvarů a jednotek. Taková situace je pro střetný boj krajně nepříznivá a svědčí o malé předvídavosti a rozhodování velitelů a o slabé činnosti průzkumu.

Ve střetném boji pluku, ve směru jeho hlavního úderu, mohou být podle rozhodnutí velitele divize použity raketové jaderné údery (úder), především na nepřátelské prostředky jaderného napadení, na uskupení dělostřelectva a tanků hlavních sil. Nejvýhodnější doba k použití jaderných úderů je při rozvinování nepřátelských jednotek. Vlastní jaderné údery musí být sladěny s celkovým zámyslem velitele divize pro střetný boj.

Při využívání výsledků jaderných úderů, úderů letectva a dělostřelectva se tankové a motostřelecké jednotky rychle vklíní do nepřátelské sestavy, rozdělují jeho uskupení a po částech je ničí.

Jestliže se nepřítel snaží udeřit do boku útočících hlavních sil pluku, odrazí se palbou dělostřelectva, letectva a protitankových prostředků. V některých případech bude nutné vyčlenit část sil k odrazení tohoto nepřátelského úderu.

Jednou z nejdůležitějších podmínek pro dosažení úspěchu ve střetném boji je **smělý a rychlý manévr, spojený s překvapivým úderem.**

Při střetném boji pluku mohou vzniknout velmi složité situace, které je třeba řešit aktivní činností jednotlivých praporů i zásahem velitele pluku.

Rychle rozdrtit nepřítele a udržet iniciativu během boje mohou vojska jen při činnosti v rychlém tempu, při dovedném využívání předbojových a bojových sestav.

Redakce hodlá přispět na pomoc čtenářům tím, že bude přinášet materiály k objasnění některých ustanovení nového Polního řádu, popřípadě nejasných otázek, které se vyskytly během jejich studia. Čtenáři se mohou proto jakýmkoli způsobem obracet na redakci, která zabezpečí hodnotné materiály (odpovědi) z kompetentních míst.

Některé zvláštnosti použití raketových vojsk ve střetném sražení

Podplukovník Miroslav Vítěk

Střetné sražení začne údery raketových vojsk, jejichž velký dosah umožňuje ničit hlavní síly nepřítele na velkou hloubku, to znamená ještě před tím, než dojde k jejich střetnutí s našimi pozemními silami. Již z toho je vidět, jakou úlohu budou hrát raketová vojska ve střetném sražení.

Úspěch vojsk bude záviset kromě jiného na organizaci hlubokého a nepřetržitého průzkumu, na reálném předvídání vývoje situace, na rychlosti rozvinutí, přípravě úderu a na rozhodném jeho provedení.

Hlavní úkol ve střetném sražení je předejít nepřítele v jaderných úderech, v rozvinutí jeho hlavních sil, získat iniciativu a vnutit nepříteli svoji vůli a v krátké době zničit jeho hlavní uskupení.

Základním principem použití raketových vojsk ve střetném sražení jsou překvapivé a předstihující hromadné, skupinové a jednotlivé údery v součinnosti s údery letectva a prostředky nadřízeného velitelství na zbraně hromadného ničení nepřítele a jeho hlavní uskupení pozemních vojsk, a to jak v prostorech soustředění, tak při jejich přesunech, rozvinování nebo ve výchozím postavení k útoku.

Ke střetnému sražení nedojde neočekávaně — je předurčováno celkovým vývojem situace. Při jeho organizaci je však třeba počítat s některými zvláštnostmi, které budou ovlivňovat činnost raketových vojsk. K nejhlavějším z nich patří:

- časové omezení celkové činnosti raketových vojsk,
- složitost organizace a vedení průzkumu,
- krátká doba platnosti zjištěných souřadnic cílů vzhledem k rychle se měnící situaci,
- nepřipravenost prostorů bojového rozmístění raketových vojsk,
- zkrácené časové normy na rozvinování a zaujímání prostorů palebných postavení.

S těmito zvláštnostmi musí počítat každý velitel i štáb a včas přijmout taková opatření, která částečně anebo úplně vyloučí vliv těchto zvláštností na činnost raketových vojsk. Hlavní opatření mohou být tato:

- pečlivá organizace a vedení průzkumu,
- účelné učlenění bojové sestavy raketových vojsk,
- začlenění raketových vojsk do pochodové sestavy tak, aby bylo zabezpečeno rychlé jejich rozvinování a tím možnost ničit nepřítele ve velké hloubce,
- dobře organizované spojení a velení,

— příprava prostorů bojového rozmístění na předpokládaných čarách rozvinutí,

— včas organizovaný přísun a zabezpečení jadernou municí.

Průzkum v útočném pásmu a zejména v předpokládaném prostoru střetnutí organizuje front a armáda. Ve prospěch raketových vojsk provádí průzkum dělostřelecké průzkumné letectvo. Zde je důležité včas zjistit přípravy nepřítele k zahájení přesunu záloh. Čím dříve dá průzkum konkrétní údaje o cílech vykonavatelům, tzn. raketovému vojsku a letectvu, tím výhodnější budou podmínky pro vlastní vojska ke střetnému sražení. Jaderné údery na nepřítele, který je ještě v prostoru soustředění, znamenají v každém případě velkou ztrátu pro nepřítele a tím výhodu pro nás.

Cíle pro jaderné údery určuje vševojskový velitel.

Operačně taktické rakety budou ve střetném sražení plnit tyto hlavní úkoly:

1. Ničit prostředky jaderného napadení nepřítele, a to:

— letouny — nosiče na letištích,

— řízené střely typu REDSTONE, PERSHING, CORPORAL, SERGEANT, MATA-DOR, MACE, a to jak v palebném postavení, tak v prostorech soustředění (někdy i na přesunu).

2. Ničit prostředky PVO nepřítele (NIKE HERKULES, NIKE AJAX, HAWK) zejména ty, které brání v činnosti našemu letectvu.

3. Ničit raketové základny, sklady jaderné munice a místa technické přípravy jaderných náplní.

4. Ničit operační a bližší strategické zálohy nepřítele s cílem nedopustit jejich spojení s 1. sledem.

5. Znemožnit práci zásobovacích stanic (základů), důležitých železničních uzlů, přístavů a jiných důležitých objektů operačního týlu nepřítele.

Taktické rakety budou plnit zpravidla tyto úkoly:

1. Ničit taktické prostředky jaderného napadení nepřítele v palebném postavení a v prostorech soustředění.

2. Ničit jednotky divizí 1. sledu s důrazem na tankové prapory (brigádní skupení) hlavně na čáře jejich rozvinování do bojových sestav.

3. Ničit velitelská stanoviště divizí (bojových skupení) a spojovací uzly.

4. Ničit prostředky PVO nepřítele, zejména blíže rozmístěné baterie HAWK, bránící v přeletu a činnosti našemu letectvu.

5. Narušovat práci vojskového týlu a ničit nejdůležitější jeho objekty.

Hlavní část všech úderů půjde na vojska nepřítele postupující do boku našich sil nebo působící na směru postupu našich hlavních sil.

Velmi často budou jak taktické, tak i operačně taktické rakety provádět jednotlivé jaderné údery na nepřátelská vojska na směrech činnosti našich předsunutých odřadů.

Bojová sestava raketových vojsk ve střetném sražení se zpravidla nebude lišit od bojové sestavy za normální bojové činnosti. Prostory bojového rozmístění volíme na vzdálenost do 10 km pro taktické rakety a na vzdálenost 30—50 km pro operačně taktické rakety.

Při řešení pochodové sestavy vojsk je nutné věnovat zvláštní pozornost začlenění raketových vojsk do pochodové sestavy a jejich ochraně. Zde je důležité řešit např. počet os pro přesun raketové brigády, jak přesunovat odpalovací

zařízení (zda po vlastním chodu anebo na podvalnicích), kde přesunout rakety a bojové hlavice atd. Za přesunu s předvídáním střetného sražení je výhodné přesunovat raketovou brigádu po dvou osách, vzhledem k zachování větší manévrovosti, menší zranitelnosti a zabezpečení rychlejšího rozvinování a zaujetí bojové sestavy. Otázka mít či nemít odpalovací zařízení přímo v proudech bude v mnohém záviset na délce přesunu, na celkové situaci na frontě a ještě na celé řadě jiných skutečností. Na jedné straně je výhodné mít odpalovací zařízení přímo v proudu, neboť je zabezpečeno jejich rychlé rozvinutí a příprava k úderu, na druhé straně se tím však značně zpomaluje rychlost přesunu. Proto musí štáb raketového vojska a dělostřelectva důkladně zvážit, co je v dané situaci výhodnější.

Přípravu předpokládaných prostorů rozvinování raketových útvarů organizuje štáb raketových vojsk a dělostřelectva.

Musí zabezpečit výhodné rozmístění všech prvků bojové sestavy, široký manévr, ženijní vybudování a topograficko-geodetické připojení palebných postavení. Hlavní část těchto prací se uskutečňuje až po obdržení nařízení k rozvinutí.

Důležitou úlohu zde hraje i včasné zabezpečení raketových vojsk jadernou municí. Je výhodné mít co největší počet raket přímo na odpalovacích zařízeních a zbytek na přepravnících v jednotkách technického zabezpečení raketových vojsk, poněvadž v průběhu střetného sražení se velmi rychle mění situace, což přímo ovlivňuje přísun a doplňování materiálu všeho druhu.

Rakety — nosiče a bojové hlavice je nejučelnější přisunovat v průběhu střetného sražení letecky, zejména vrtulníky.

Jakmile vševojskový štáb získá zprávy o nepříteli, okamžitě je vyhodnotí a navrhuje veliteli řešení, s jehož výsledkem jsou seznámeni všichni náčelníci druhů vojsk a služeb, tj. i náčelník raketového vojska a dělostřelectva, který musí být připraven kdykoli informovat vševojskového velitele:

- o úkolech raketových vojsk nadřízeného velitele,
- o úkolech vlastních raketových vojsk a celkovém zámyslu ke zničení nepřitele ve střetném sražení,
- o konkrétních cílech pro hromadný úder a způsobech boje s jadernými zbraněmi nepřitele,
- o stupni připravenosti raketových vojsk a jejich možnostech úderu (kdy, kam, kolik a jakých úderů),
- o plánovaných prostorech bojového rozmístění, způsobu jejich směn a budování,
- o organizaci přemísťování v průběhu sražení a plánovaném manévru,
- o organizaci vyčleňování pohotovostních jednotek,
- o organizaci spojení a velení raketovým vojskům.

Ke střetnému sražení tedy dochází se zahájením jaderných úderů raketovým vojskem. Střetné sražení může být zahájeno hromadným jaderným úderem anebo nejdříve jednotlivými a skupinovými jadernými údery, které budou narůstat až do hromadného jaderného úderu. O tom, kdy bude proveden hromadný jaderný úder, rozhodne nadřízené velitelství na základě zpráv průzkumu. V každém případě však bude mít hromadný úder rozhodující vliv na celé střetné sražení. Bude-li dostatek konkrétních údajů o cílech, kdy nepřítel bude ještě v prostorech soustředění, může úspěšný hromadný úder mít za následek, že nepřítel se zrekne

střetného sražení. Tato varianta je skutečně ideální a pravděpodobně by se uskutečnila jen ve zvlášť pro nás příznivých podmínkách. Ve většině případů k střetnému sražení skutečně dojde, poněvadž se závčas nepodaří našemu průzkumu odhalit všechny přípravy nepřítele k střetnému sražení. Ničit nepřítele na přesunu je méně účinné a neekonomické. Na přesunujícího se nepřítele je výhodné plánovat pouze ty jaderné údery, které nám zabezpečí potřebné časové zdržení nepřítele a vlastním vojskům umožní včas se rozvinout na výhodné terénní čáře. Za této situace je účelnější hromadný jaderný úder až na rozvinujícího se nepřítele.

Hromadný úder na hlavní uskupení vojsk nepřítele na hlavním směru se provádí především na prostředky jaderného napadení nepřítele. Po jaderném úderu vojska dokončují zničení nepřítele a rychle postupují do hloubky jeho sestavy. Úkolem předsunutých odřadů je využít účinků jaderných úderů a rozhodnou činností ničit nezasažené pochodové proudy a ovládnout výhodné terénní čáry, které zabezpečí rozvinutí našich hlavních sil.

V případě, že po úspěšném hromadném jaderném úderu nepřítel se vzdá aktivní činnosti a povede boj na zdrženou nebo se bude snažit přejít na výhodné terénní čáry do obrany, musí vlastní průzkum tyto úmysly nepřítele zjistit včas, abychom mohli jeho záměry zmařit. V tomto případě jsou výhodnější **jednotlivé jaderné údery** na jeho prostředky jaderného napadení, které zaujímají nová palebná postavení k podpoře boje pozemních vojsk a **skupinové údery** na pozemní síly, zejména na tankové jednotky, které brání v postupu našich vojsk.

Úspěšné střetné sražení se neobejde bez použití vzdušného výsadku. Zabezpečit úspěšné vysazení a podpořit boj výsadku bude jeden z hlavních úkolů raketového vojska v této fázi bojové činnosti. K zabezpečení vysazení výsadku je nutné především jadernými údery zničit nepřítele přesunujícího se k prostoru vysazení. V tomto období bude zvlášť důležité ničit stíhací letectvo nepřítele na letištích, odkud může zasáhnout proti výsadku a dále prostředky jeho PVO, zejména baterie HAWK, NIKE HERKULES nebo NIKE AJAX, které mohou působit na směru letu výsadku. V době vysazení výsadku je nutné raketovými jadernými údery zničit ty prostředky jaderného napadení nepřítele, které mohou proti němu působit. Nejčastěji to bude taktické letectvo (letouny — nosiče) na letištích a dále operačně taktické prostředky jaderného napadení, jako např. ŘS typu CORPORAL, REDSTONE, SERGEANT atd. V této fázi budeme ničit jadernými údery také vojska nepřítele přesunutá nebo přisunující se ke zničení výsadku. Použití vzdušných výsadků ve střetném sražení je složitý problém a vyžaduje celou řadu opatření a zvlášť dobře organizovanou součinnost jak mezi raketovým vojskem a výsadkem, tak i mezi raketovým vojskem, letectvem a pozemními silami.

Zvlášť důležitou úlohu musí sehrát raketové vojsko v situaci, kdy nás nepřítel předešel v rozvinutí ke střetnému sražení. V této fázi bojové činnosti, zvláště půjde-li o střetné sražení v průběhu operace, dojde často k situaci, že raketové útvary (svazky) neuspějí zaujmout původně plánované prostory bojového rozmístění a budou nuceny zaujmout neplánované prostory bojového rozmístění. Hlavní jejich úkol bude ničit zejména ZHN nepřítele na směru hlavního úderu a jeho bližší zálohy. Taktické rakety podle svých možností budou ničit i vojska prvního sledu nepřítele s dodržением bezpečnostní hranice pro vlastní vojska.

Za výhodných povětrnostních podmínek můžeme v tomto případě jednotlivými pozemními jadernými údery zabránit příchodu hlubokých záloh nepřítele, zvláště na bocích směru hlavního úderu.

Jakmile vlastní vojska se soustředí na určených směrech a začnou se rozvíjet, zahájí raketové vojsko hromadný jaderný úder na hlavní uskupení pozemních vojsk nepřítele s důrazem na jeho prostředky jaderného napadení, prostředky protivzdušné obrany a místa velení. Na hromadném jaderném úderu a na síle odvetných opatření nepřítele bude záležet další osud bojové činnosti. Obyčejně jedna ze stran se musí vzdát útočné činnosti a dočasně přejít k soustředování nových sil pro další útočnou činnost. Naši snahou musí být zabránit nepříteli i v této činnosti.

Ke střetnému sražení může dojít také při protiúderech (protiztečích) nepřítele. Z toho vyplývá úkol ničit jeho protiúderné uskupení.

Raketová vojska mohou ničit tato uskupení ještě daleko dříve než útočící vojska s nimi vejdou do bezprostředního dotyku. To ovšem závisí na řadě skutečností, především na organizaci průzkumu nepřítele a schopnosti včas předat reálné podklady pro jaderné údery vykonavatelům (v našem případě raketovým útvarům a svazkům). To vyžaduje, aby všechny druhy průzkumu, zejména agenturní a vzdušný, pečlivě hlídaly všechny příznaky nasvědčující tomu, že nepřítel se chystá k protiúderu (protizteči). Přitom je důležité včas zjistit přesun a přeskupování jeho operačně taktických prostředků jaderného napadení, které nepřítel bude uskutečňovat k zabezpečení rozvinování a činnosti protiúderného uskupení. Podaří-li se to, budou vytvořeny dobré podmínky pro úspěšný boj s prostředky hromadného ničení nepřítele. Totéž platí i o zjištění záloh nepřítele (protiúderného uskupení).

Nejefektivnější je ničit je ještě v prostorech soustředění, na nakládacích stanicích, v místech odpočinku atd. V těchto případech jaderné údery způsobí nepříteli takové ztráty, že není schopen další bojové činnosti. Výsledek tohoto úspěchu se zdárně projeví i na tempu útoku.

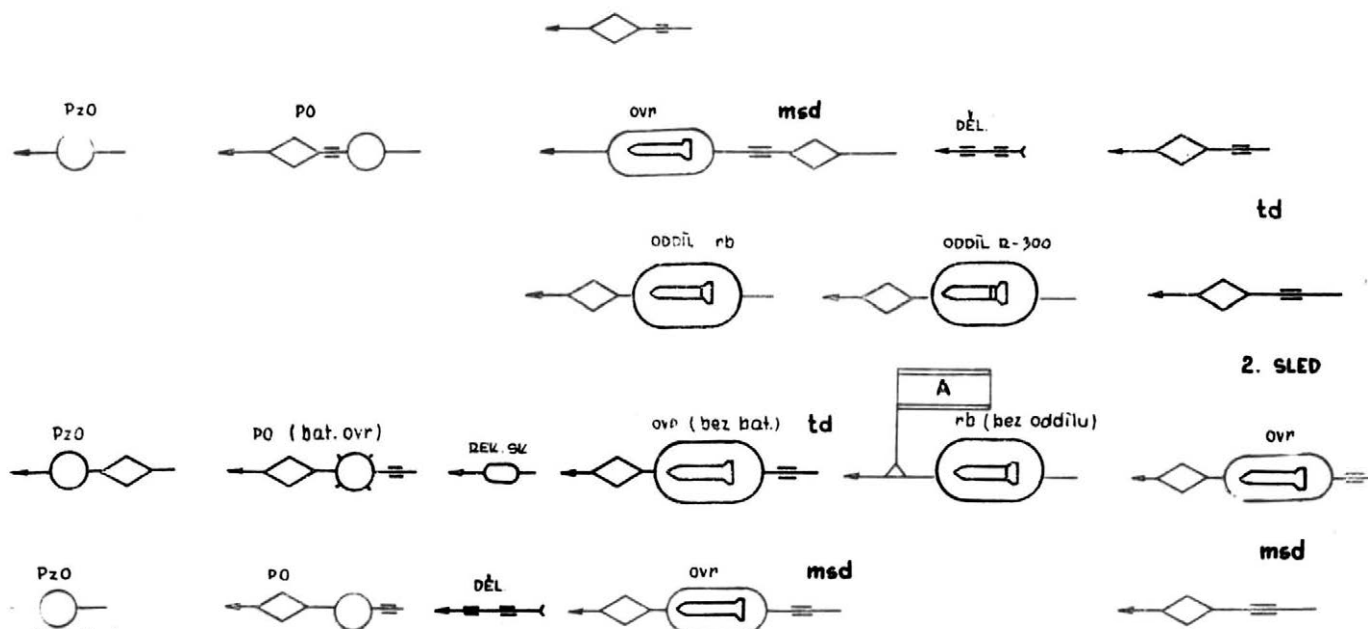
Poněkud složitější a méně efektivní je boj s protiúderným uskupením na pochodu. Zde je třeba důkladně zvážit, kdy a kam provést raketový jaderný úder. Účinek jaderné nálože může totiž často být nahrazen anebo jej dokonce předčí klasické prostředky letectva. Nejvýhodnější bude „kombinovaný úder“, tzn., že letectvo vede úder klasickými prostředky na různá místa a vytvoří tak podmínky k efektivním jaderným úderům.

Nepodaří-li se nám úspěšně ničit nepřítele ani v prostorech soustředění ani na přesunu, potom jsou nejpříznivější podmínky k jeho zničení na čáře rozvinutí. Jestliže u prvních dvou případů prováděly jaderné údery hlavně prostředky operačně taktického významu, potom v tomto případě budeme ničit vojska nepřítele především taktickými prostředky společně s palbou dělostřelectva.

Další činnost a úkoly raketového vojska se nebudou lišit od normálních podmínek bojové činnosti.

S C H Ě M A

ROZMÍSTĚNÍ RAKETOVÝCH JEDNOTEK V POCHODOVÝCH PROUDECH ARMÁDY S PŘEDVÍDÁNÍM STŘETNÉHO SRAŽENÍ

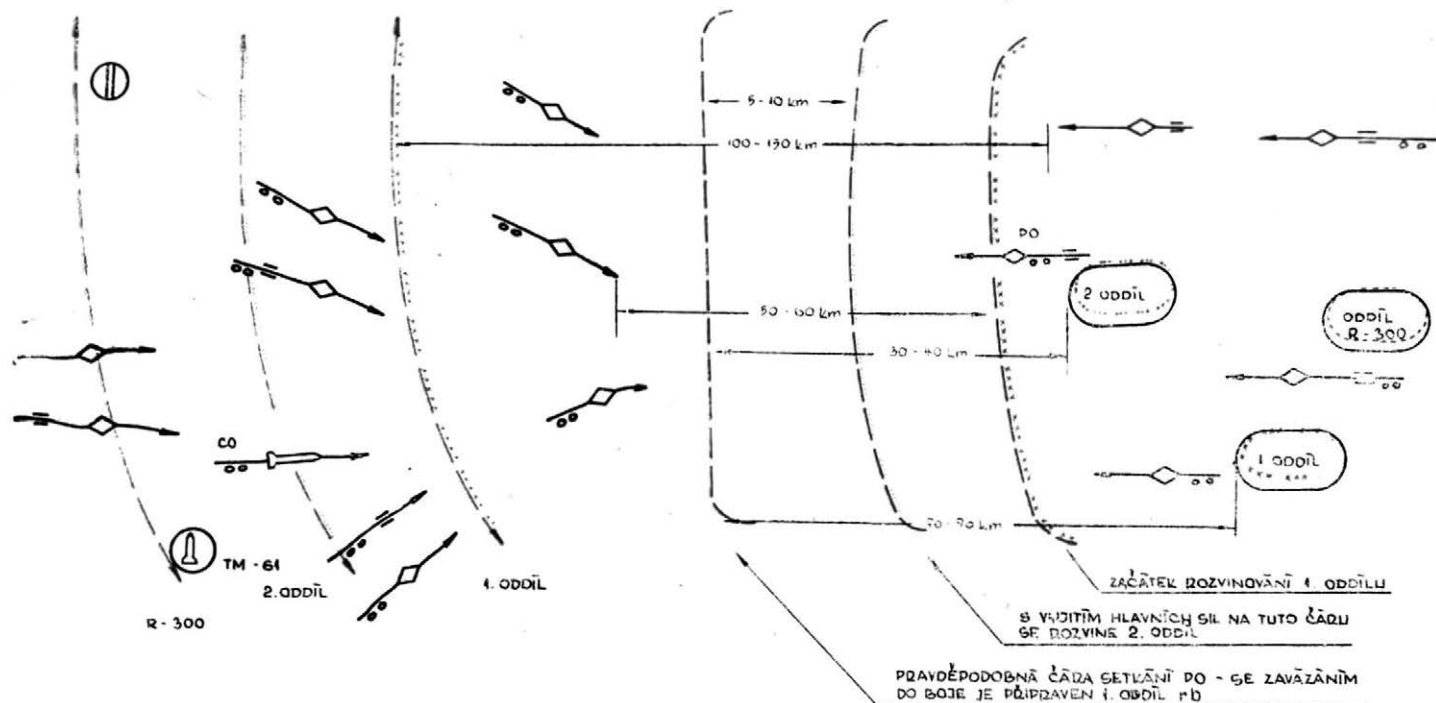

Poznámka:

Raketová brigáda se může přesunovat po jedné nebo dvou samostatných osách na úrovni hlavních sil armády. Oddíly taktických raket se zpravidla přemísťují na čele hlavních sil divízi. Jednotlivá odpalovací zařízení taktických raket se mohou přidělovat předsunutým oddílům.

S C H Ě M A

ROZVÍNOVÁNÍ RAKETOVÝCH JEDNOTEK VE STŘETNÉM SOUŽÍ

Poznámka:

1. rozvinutí se plánuje tak, aby byla zabezpečena připravenost částí jednotek brigády s východem hlavních sil nepřítele na maximální dálku střelby (1. oddíl).

2. rozvinutí (2. oddíl) je účelné plánovat při vyjití našich vojsk k nepříтели na vzdálenost 30 — 40 km. Je-li armádě přidělen oddíl R 300, rozvine se buď společně s 1. oddílem a nebo i dříve. Oddíly taktických raket se rozvíjejí s hlavními silami divízi.

NĚKTERÉ POZNATKY Z POUŽÍVÁNÍ SPECIÁLNÍCH ODŘADŮ K NIČENÍ JEDNOTEK JADERNÉHO NAPADENÍ NEPŘÍTELE

Major Vincent Vasilko

V příspěvku chci upřesnit a doplnit některé otázky použití útvarů určených k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele. Na základě poznatků z několika taktických cvičení uvedu některé závěry o používání speciálních odřadů divize (pluku) k ničení jednotek jaderného napadení nepřítele.

Všeobecné zásady organizace a používání speciálních odřadů

Pod pojmem speciální odřad rozumíme nový prvek bojové sestavy divize a pluku, který je určen výhradně k ničení jednotek jaderného napadení nepřítele a prostředků jejich zabezpečení. Je výhodné vytvářet jej u prvosledových divizí, prvosledových pluků a u předsunutých odřadů divize.

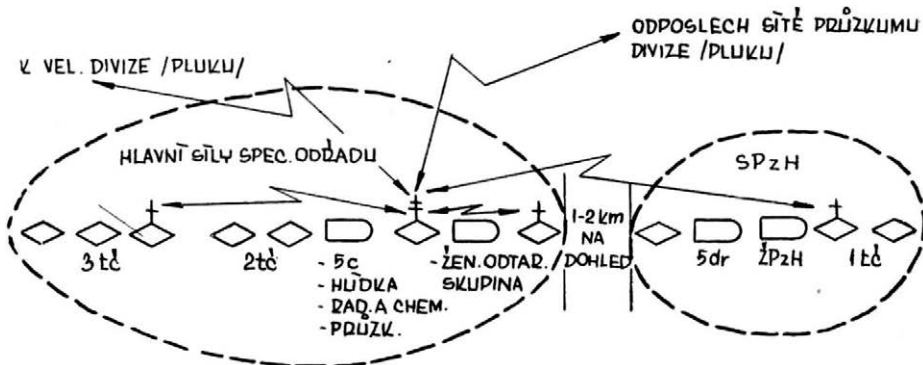
Síla speciálních odřadů může být různá a bude záviset na úkolu divize (pluku). Bude-li vyčleněna do speciálního odřadu střelecká rota nebo motostřelecký prapor na obrněných transportérech, pak bude nutné tuto jednotku posílit četou až rotou tanků, ženijními a chemickými jednotkami. Podle dosavadních zkušeností z výcviku vojsk a způsobu bojové činnosti jednotek jaderného napadení nepřítele je výhodné vytvářet speciální odřady z tankových jednotek, zesílených střeleckými, ženijními a chemickými jednotkami. Za nejvýhodnější složení speciál-

ního odřadu divize nebo pluku k ničení především taktických prostředků jaderného napadení nepřítele je možno považovat zesílenou tankovou rotu. Její možné složení:

- tanková rota, 10 tanků,
- střelecká rota na dvou až třech obrněných transportérech nebo jako tankový výsadek,
- ženijní družstvo na dvou obrněných transportérech ve složení — ženijní průzkumná hlídka a odtarasovací skupina s těmito prostředky: 100-150 kg plastické trhaviny, prostředky (soupravy) k průzkumu brodů a prostředky k odtarasování, především raketové odtarasovače,
- hlídka radiačního a chemického průzkumu. Viz obr. 1.

Bojová sestava speciálního odřadu musí odpovídat úkolu.

V našem případě, kdy bojové jádro speciálního odřadu tvoří tanková rota je

OBR. 1

výhodně uzpůsobit bojovou sestavu takto:

Vyčlenit samostatnou průzkumnou hlídku v síle:

- tanková četa (3 tanky),
- střelecké družstvo na jednom obrněném transportéru,
- ženijní průzkumná hlídka na jednom obrněném transportéru.

Samostatnou průzkumnou hlídku vysíláme před hlavní síly speciálního odřadu na 1–2 km (na dohled).

V hlavních silách ponecháváme tankovou rotu (7 tanků), střeleckou četou na 1–2 obrněných transportérech nebo jako tankový výsadek, ženijní odtarasovací skupinu na 1 OT, radiační a chemickou hlídku (u velitele speciálního odřadu).

Nutnost této sestavy a organizace speciálního odřadu zdůrazňuje tento předpoklad plnění úkolu:

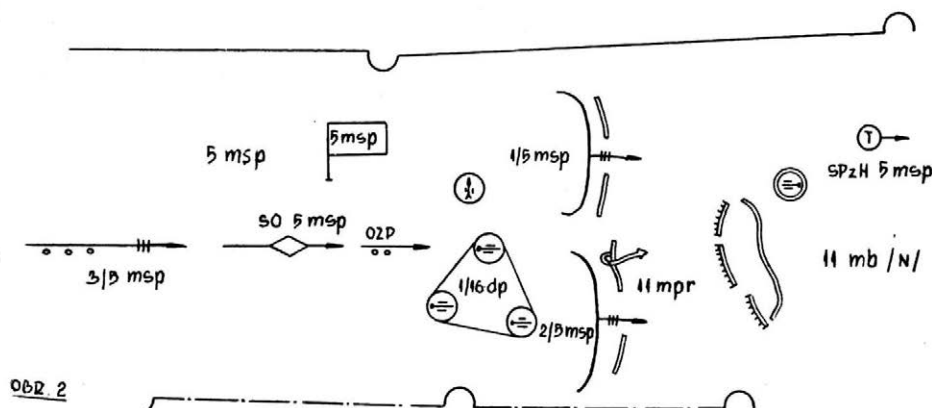
Speciální odřad postupující v sestavě prvosledové divize (pluku) po obdržení úkolu, osy (směru) postupu a situace cíle bude nucen rychlým postupem po silnicích, polních cestách a terénem překročit vlastní sestavu, obvykle v proudu maximální rychlosti. Proniká mezerou v sestavě bojujících vojsk nebo i čarou dotyku a pak nařízeným směrem (osou) k stanovenému cíli. Již při pronikání mezerou v sestavě bojujících vojsk i při přesunu může dojít k různým situacím (překážkám), které nepřítel bude vytvářet. Tyto okolnosti se budou odrážet na plnění úkolu celého odřadu. K úspěšnému splnění daného úkolu, který bude do jisté míry závislý na rychlosti jeho postupu,

musí dodržovat zásadu vyhýbat se boji, ale současně si razit cestu k stanovenému cíli. Sestava odřadu musí být uzpůsobena tak, aby bylo možno čelit nenadálému překvapení nepřitele jak pozemního, tak i vzdušného. To vyžaduje kromě základního bojového jádra (tankové roty) v sestavě speciálního odřadu také prvky bojového zabezpečení, průzkumu a přímého pozorování, jak proti pozemním jednotkám nepřitele, tak i proti napadení ze vzduchu.

Speciální odřad bude ničit cíle přímými údery tanků s překvapením na celou sestavu jednotky jaderného napadení, nebo na hlavní prvky její bojové sestavy, s cílem zničit hlavní agregáty, jako jsou odtarasovací zařízení, přepravní a překládací prostředky, místa velení, jaderné hlavice atd.

Organizace a složení speciálního odřadu musí tedy představovat značnou bojovou sílu, kterou by bylo možno čelit všem odporům za přesunu k cíli i splnit hlavní úkol — zničit cíle. Tento úkol bude plnit palbou a pohybem tanků, který bude do značné míry ovlivněn iniciativním a včasným rozhodnutím velitele speciálního odřadu a jeho mistrovským velením od zasedání až do splnění úkolu.

Složení a organizace speciálního odřadu musí umožnit rychlý přesun po silnicích, polních cestách, různorodým terénem, překonávat umělé i přírodní překážky. Z toho důvodu bude účelné zařazovat do speciálních odřadů výhradně pásová vozidla s velkou pohyblivostí a schopností překonávat terénní překážky, ženijní jednotky a prostředky k odtara-

sování, které budou schopny vytvořit průchody jak v umělých, tak i v přirozených překážkách.

Speciální odřad jako stálý prvek bojové sestavy bude se přesunovat za prvním sledem divize (pluku) na čele druhého sledu, na nejvýhodnějším směru zasazení,

především na tom směru, kde předpokládáme prostředky jaderného napadení nepřítele. V sestavě divize bude výhodně přesunovat speciální odřad na vzdálenost 4–6 km od prvních sledů, v sestavě pluku 2–4 km od prvních sledů. Viz obr. 2.

Zvláštnosti použití speciálních odřadů

Speciální odřady použijeme především k ničení taktických jednotek jaderného napadení nepřítele, jako jsou baterie (oddíly) atomových houfnic 203,2 mm, oddíly atomových kanónů 280 mm, baterie (oddíly) dělostřeleckých raket HONEST JOHN a LITTLE JOHN a oddíly řízených střel LACROSSE. Vzhledem k rozmístování těchto jednotek od čáry dotyku do vzdálenosti 4–15 km, budou ve většině případů speciální odřady působit v hloubce 4–15 km v sestavě nepřítele a to zejména tehdy, budou-li ničit jednotky jaderného napadení až v palebných postaveních. Ničení těchto prostředků až v palebných postaveních nemůže být základním pravidlem. Pokud si stavíme zdůvodněný požadavek vyřadit jednotku jaderného napadení ještě před odpálením jaderné nálože, pak musíme i u speciálního odřadu brát v úvahu tento požadavek a ničit jím cíle i za přesunu k frontě, především při zaujímání vyčkávacích postavení, které jsou u taktických prostředků jaderného napadení nepřítele ve vzdálenosti až 20 km od čáry dotyku. V boji můžeme použít speciální odřady i k ničení oddílů CORPORAL, SERGEANT, atomových skladů apod. Tuto možnost není možno vyloučit především u tankových divizí a tankových pluků jako předsunutých odřadů, které proniknou do sestavy nepřítele. Chceme-li vyvodit závěr do jaké hloubky budou tedy působit speciální odřady, pak z uvedených situací vyplývá, že to bude hloubka 4–20 km.

Prostředky jaderného napadení neníčíme jen silami speciálního odřadu. Ničení cílů bude závislé na charakteru jejich činnosti. Např. dělostřelecké rakety, zjištěné v palebných nebo technických postaveních musí být zničeny v co nejkratší lhůtě, k jejich ničení bude účelné použít soustředěné palby dělostřelectva, úderů letectva, nebo úderu raket. Speciální odřady budou se podílet na ničení prostředků jaderného napadení nepřítele s jinými prostředky. Speciální odřady

budou ničit především takové cíle, které svým dočasným významem a situací vyžadují zničení silami speciálního odřadu.

Ničení prostředků jaderného napadení je do určité míry ovlivněno časem, který potřebuje odřad k vlastnímu přesunu k cíli. Z tohoto důvodu bude účelné ničit silami speciálního odřadu cíle, především za těchto podmínek:

a) Cíl je zjištěn a sledován na přesunu k frontě do připraveného palebného postavení, vzdálenost cíle k připravovanému palebnému postavení (vyčkávacímu postavení) je stejná nebo větší než vzdálenost speciálního odřadu k tomuto postavení.

b) K ničení cíle bylo použito dělostřelecké palby nebo jaderného úderu, podle prověření cíl nebyl zničen, ale jen umlčen a může dojít k obnovení jeho činnosti. V tomto případě je nutné dokončit zničení cíle silami speciálního odřadu.

c) Cíl je zjištěn za výhodných časových podmínek, které umožňují zasazení speciálního odřadu a zničení cíle před jeho použitím.

Kromě těchto podmínek může v průběhu boje vzniknout celá řada výhodných situací k tomu, aby speciální odřad byl zasazen k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele, jako např.:

— zdržení prostředku jaderného napadení při překračování zamořeného prostoru, při speciální očiště apod.,

— zastavení prostředku jaderného napadení na přechodech vodních toků, poškození mostů, nízká únosnost mostů atd.,

— zastavení prostředků z důvodů poškození bojové techniky, oprava agregátů, výměna agregátů apod.

Zasazení speciálního odřadu bude tedy záviset především na charakteru činnosti prostředků jaderného napadení, na čase, který tento prostředek potřebuje k odpálení a na velikosti cíle. Další podmínka k zasazení speciálního odřadu bude, aby

velitel speciálního odřadu přesně znal místo činnosti cíle.

Není účelné používat speciální odřady k ničení malých cílů, jako např.: jednotlivé prvky naváděcího systému řízených střel LACROSSE (optický dálkoměr, po-

zemní naváděcí stanoviště, jednotlivé radiolokátory, bezzákluzová děla DAVY CROCKETT apod.). Tyto cíle bude výhodnější ničit palbou dělostřelectva, minometů, úderů letectva, bojem průzkumných orgánů a údernými skupinami.

Příprava a zasazení speciálního odřadu

Speciální odřad vytváříme předem jako stálý prvek bojové sestavy divize (pluku). Můžeme jej vytvořit i v průběhu boje a to především tehdy, utrpěl-li původně vytvořený odřad ztráty, nebo byl-li vyrazen nebo zničen jaderným úderem, nebo při plnění úkolu zůstal v obklíčení v týlu nepřitele.

Speciální odřad divize (pluku) postupuje za prvními sledy na nejvýhodnějším směru. K zabezpečení postupu a rychlosti zasazení musí mít štáb divize (pluku) přímé spojení s velitelem speciálního odřadu. Speciální odřad postupující v sestavě divize (pluku) musí důsledně dodržovat zásady využívání terénu a maskování jednotek odřadu, a musí být v trvalé bojové pohotovosti.

K zasazení odřadu může dojít se zahájením boje nebo i v průběhu plnění úkolu divize (pluku). Tato možnost zasazení je podmíněna zjištěním cíle a rozhodnutím velitele divize (pluku) k zasazení.

Velitel speciálního odřadu s podřízenými veliteli musí do doby zasazení pečlivě sledovat situaci nepřítele před celou sestavou divize (pluku), studovat zvláštnosti terénu, směru, přechodů přes vodní toky, lesní masivy apod. Proto je účelné, aby velitel odřadu měl možnost odposlouchávat síť průzkumu divize (pluku).

K zasazení speciálního odřadu musí velitel divize (pluku) vydat veliteli speciálního odřadu krátký rozkaz, který může obsahovat:

- charakter a polohu cíle, např.: baterie HONEST JOHN zaujímá palebné postavení v prostoru;
- osu přesunu speciálního odřadu k cíli;

— prostor nebo sestavu jednotek kde překročí frontu mezerou za podpory dělostřelectva a jednotek v dotyku.

K úspěšnému zasazení speciálního odřadu musí štáb divize (pluku):

- předat krátký rozkaz veliteli speciálního odřadu k zasazení;
- uvolnit (zabezpečit) osu přesunu po čáru dotyku;
- zabezpečit palebnou podporu odřadu při překračování čáry dotyku;
- řídit činnost speciálního odřadu až do splnění úkolu;
- informovat vyšší štáb o jeho zasazení.

Velitel speciálního odřadu po obdržení úkolu krátce informuje podřízené velitele a vydá rozkaz k vyrazení. Další úkoly, může upravit až za přesunu k frontě. Činnost jak štábu divize, tak i velitele speciálního odřadu musí být co nejrychlejší.

Podle zkušeností z taktických cvičení vydal velitel pluku rozkaz k zasazení odřadu za 3 min., velitel odřadu seznámil s úkolem a vyrazil s odřadem za 5 minut po obdržení úkolu.

Speciální odřad musí postupovat jak v sestavě vlastních jednotek, tak i sestavou nepřítele maximální rychlostí, důsledně se vyhýbat boji s jednotkami nepřítele, překonávat přirozené a umělé překážky atd.

Při jednom plukovním taktickém cvičení v letním období 1963 ve VVP Doupov byl zasazen speciální odřad v síle zesílené tankové roty ke zničení baterie HONEST JOHN v palebném postavení, vzdáleném od čáry dotyku 8 km. Při dodržování všech uvedených zásad zničil cíl za 30 minut od vydání rozkazu velitele pluku.

Způsoby ničení jednotek jaderného napadení nepřítele silami speciálního odřadu

Speciální odřad může ničit jednotky jaderného napadení nepřítele za různých podmínek, ve kterých bude jednotka či prostředek jaderného napadení nepřítele, tzn., že cíl v době ničení může:

- být v palebném postavení,
- zaujímát nebo opouštět palebné postavení,
- být ve vyčkávacím postavení,
- být na přesunu,

— mít zastávku za přesunu před přírodní nebo umělou překážkou.

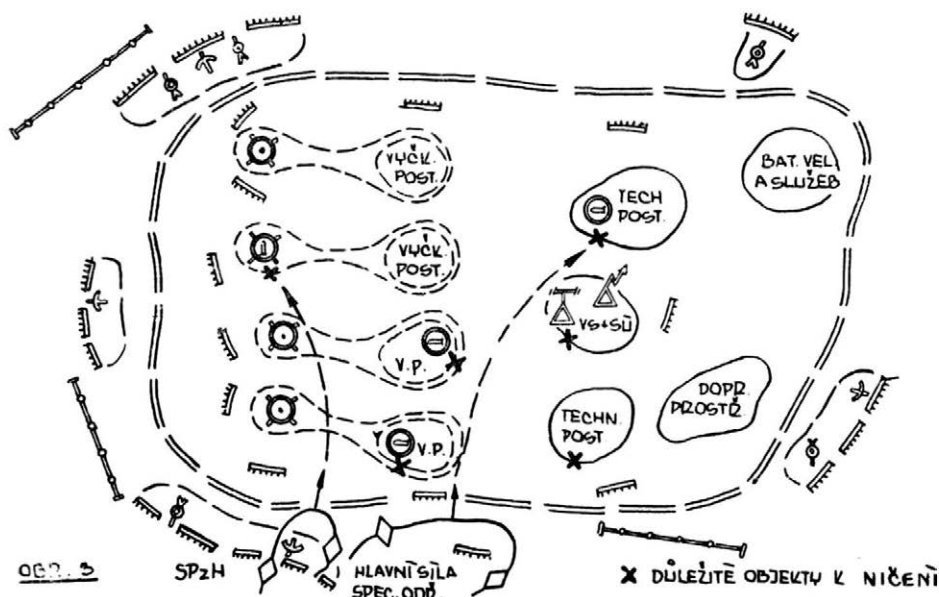
Za nejvýhodnější způsob ničení cíle, který je v jakékoli situaci, považujeme rozhodný úder speciálního odřadu z chodu, po předchozím rychlém přesunu (viz obr. 3). To vyžaduje s využitím překvapení rozvinout hlavní síly speciálního odřadu a rychlý úder z chodu na hlavní prvky bojové sestavy cíle.

Při rozhodném úderu musí velitel speciálního odřadu věnovat zvláštní pozornost volbě bojové sestavy speciálního odřadu pro bezprostřední ničení nejdůležitějších prvků jednotky jaderného napadení nepřítele, jako jsou: velitelská stanoviště, střelecké ústředny, odpalovací zařízení, vlastní rakety v technickém, vyčkávacím nebo v palebném postavení, ostatní kontrolní, zkušební agregáty atd.

Budeme-li cíl ničit v palebném postavení, bude nutné současně se zasazováním hlavních sil speciálního odřadu zničit jednotky nepřítele v jeho přímém zajištění a vytvořit průchody v překážkách tak, aby hlavní síly speciálního odřadu mohly proniknout do palebného postavení na nejvýhodnějším směru. Tato činnost speciálního odřadu nebude v každé situaci stejná. Za výhodných podmínek může

dojít k proniknutí do palebného postavení jednotky jaderného napadení mimo zabezpečovací jednotky, což je podmíněno dostatečným průzkumem a výhodnými podmínkami terénu.

Při ničení jednotky jaderného napadení nepřítele v palebném postavení je závažný moment, který do značné míry podmiňuje kvalitu splnění úkolu, schopnost velitele speciálního odřadu získat hodnověrné zprávy o rozmístění jednotlivých prvků bojové sestavy jednotky jaderného napadení nepřítele v době, kdy odřad dojde k jeho bezprostřední blízkosti. Ze způsobu bojové činnosti jednotek jaderného napadení nepřítele je známo, že jednotlivé prvky bojové sestavy jsou přísně utajovány (maskovány) a tento faktor do značné míry ztěžuje veliteli speciálního odřadu okamžitou orientaci o situaci nepřítele a v důsledku toho i možnost správného rozhodnutí k zasazení hlavních sil speciálního odřadu. Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že velitelé speciálních odřadů musí znát základní způsoby bojové činnosti nepřátelských jednotek jaderného napadení s důrazem na jejich rozmístování v palebných postaveních tak, aby i při nedostatku zpráv byli schopni předběžně vyhodnotit situaci

jednotky jaderného napadení a okamžitě přejít k rozhodnému úderu.

Druhým způsobem ničení jednotky jaderného napadení silami speciálního odřadu je přímá střelba. K této situaci může dojít tehdy, zastihne-li speciální odřad prostředek jaderného napadení nepřítel z výhodných podmínek účinného dostřelu z tanků nebo i pěchotních zbraní především při zaujímání palebného postavení nebo za přesunu. K tomuto způsobu může dojít i v situaci, kdy se nepodařilo hlavním silám speciálního odřadu přiblížit se k cíli z důvodů přírodních nebo umělé překážky, např. vodní tok, bažina apod. Při tomto způsobu boje bude důležité, aby velitel speciálního odřadu v co nejkratším čase řídil palbu tak, aby byly zničeny především hlavní agregáty jednotky jaderného napadení. Pokud situace dovolí je možné provést současně i menší manévry několika tanků na nejcitlivější místo sestavy nepřítel, např. zabránit odchodu části jednotek jaderného napadení, vyslat tankovou četou nebo i pěchotu za podpory palby tanků z místa k ničení VS jednotky jaderného napadení. Při tomto způsobu je důležité zachovávat pořadí ničení jednotlivých prvků podle jejich důležitosti.

Speciální odřad bude tedy ničit prostředky jaderného napadení dvěma základními způsoby:

- rozhodným úderem celou bojovou sestavu speciálního odřadu a

- přímou střelbou tanků a ostatních palebných prostředků speciálního odřadu.

Může však dojít k situaci, že bude účelné použít jednoho i druhého způsobu současně. To znamená, že část sil speciálního odřadu zahájí rozhodný úder (palbou a pohybem) na jednotlivé prvky bo-

jové sestavy jaderného napadení nepřítel a druhá část bude plnit úkol přímou střelbou. Tento způsob vyžaduje od velitele speciálního odřadu organizovat krátkou součinnost, především k rozdělení jednotlivých objektů k ničení pro obě části odřadu. Při této variantě bude účelné včlenit ženijní jednotku speciálního odřadu do části, která uskutečňuje rozhodný úder. Ženijní jednotka, v tomto případě ženijní družstvo, na dvou obrněných transportérech má v sestavě speciálního odřadu při vlastním ničení cíle velmi důležité poslání — destrukční činnost, tj. pomocí trhavin ničit jednotlivé agregáty jako jsou odpalovací zařízení, přepravníky, kontrolní a prověřovací zařízení, radiolokátory, dále hlavice raket prostředky povětrnostního zabezpečení apod.

Činnost speciálního odřadu při ničení musí být pružná velením a rychlou iniciativní činností malých jednotek bez nejmenšího zdržení. Zvláštní pozornost vyžaduje destrukční činnost na hlavících raket, kde je nutné zničit (poškodit) především spojovací mechanismus s tělem rakety a zapalovače umístěné na špičce hlavice. Hlavice raket s jadernou, chemickou nebo tříštivotrhavou náplní se z bezpečnostních důvodů nedoporučuje ničit v blízkosti jednotek speciálního odřadu. Za výhodných podmínek bude možné ničit hlavice raket s použitím časovaných zapalovačů až v době, kdy hlavní síly odřadu budou od místa ničení na bezpečnostní vzdálenost.

Ve složitých podmínkách ničení jednotky jaderného napadení se doporučuje, aby velitel odřadu předem určil prostor shromáždění speciálního odřadu po splnění úkolu.

Činnost speciálního odřadu po splnění úkolu

Signál o zničení prostředků jaderného napadení předá velitel speciálního odřadu veliteli divize (pluku). Po zničení prostředků bude se speciální odřad vracet zpět do bojové sestavy divize (pluku) nejkratším směrem. Návrat speciálního odřadu do bojové sestavy vlastních vojsk musí řídit štáb který jej vyslal. K překročení čáry dotyku bude účelné využít buď mezery v sestavě bojujících vojsk nebo přechodu bojem speciálního odřadu. V tomto případě musí být vlastní jednotky v dotyku

bojující v prostoru přechodu podrobně informovány a jejich činnost musí být zaměřena k úspěšnému přechodu speciálního odřadu.

Speciální odřad po překročení fronty zaujme původní místo v bojové sestavě divize (pluku) a po doplnění je připraven plnit úkol, pro který je určen.

Některé otázky použití speciálních odřadů k ničení jednotek jaderného napadení nepřítel nejsou ještě vyřešeny. Někteří velitelé připomínají, že vyčleňování speciálních odřadů na stupni divize

(pluku) oslabuje bojovou sílu jednotek prvního sledu. Vznikají úvahy, nebylo-li by účelné používat jednotek druhého sledu bez předchozího vyčleňování.

Tyto názory nejsou správné. Vycházejí z určitého nepochopení soudobého boje, ve kterém budou hrát rozhodující úlohu jaderné prostředky. Odděrpávání palebných prostředků i na úkor palebné síly prvního sledu k ničení jaderných zbraní je reálné.

Proč je nutné mít v sestavě divize (pluku) trvale vyčleněnou jednotku k ničení jaderných prostředků nepřítele?

Účelný boj s prostředky jaderného napadení nepřítele je podmíněn otázkou času. Ze způsobu bojové činnosti, zejména taktických a operačně taktických jednotek jaderného napadení nepřítele je známo, že tyto prostředky často manévrují na frontě s jediným cílem, uchránit své síly a prostředky před zničením. S tím jsou spojena i další přísná opatření v maskování, rozptylování, střežení atd.

Při zjištění prostředků jaderného napadení nepřítele před sestavou divize (pluku) nebude tedy dostatek času k tomu, abychom teprve vyčleňovali jednotky do speciálního odřadu. Tím bychom nevytvářeli reálné časové podmínky k ničení cíle. Poznatky ze cvičení potvrzují nutnost mít v okamžiku zjištění cíle již vyčleněnou a připravenou jednotku, která bude schopna hned po přijetí krátkého rozkazu okamžitě vyrazit k plnění úkolu.

Průzkum a ničení prostředků jaderného napadení nepřítele zahrnuje velmi důležitou oblast v soudobém boji a operaci. V soudobém boji a operaci bude vítězství na té straně, která bude schopna vybojovat rozhodnou převahu nad nepřítelem, především v oblasti jaderných zbraní, uchránit své prostředky jaderného napadení, zachovat bojeschopnost vojsk, ale také využít všech svých sil a možností k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele.

ZVLÁŠTNOSTI BOJOVÉ ČINNOSTI LETECTVA BEZ POUŽITÍ JADERNÝCH ZBRANÍ

Podplukovník Otakar Vlach

Jaderné zbraně — zpočátku letecké atomové pumy — daly letectvu nebývalou údernou sílu. Velké skupiny o několika desítkách i stovkách bombardovacích letounů bylo možno nahradit jediným letounem — nosičem atomové pumy. Změnily se názory na bombardovací letectvo všeho druhu a to jak co do jeho celkové potřeby, tak co do způsobů jeho bojového použití. Bombardovací letectvo však nadále zůstalo hlavním prostředkem dopravy jaderných zbraní na cíl.

Zcela nová situace nastává po zavedení raket do výzbroje vojsk. Nejrůznější typy raket jsou schopny plnit řadu úkolů, které plnilo až dosud výhradně letectvo.

Rakety strategického určení s jadernými náložími přebírají úkoly dálkového (strategického) letectva, rakety operačního a taktického dosahu úkoly frontového (taktického) bombardovacího letectva a stíhacího bombardovacího letectva.

Raketová vojska protivzdušné obrany přebírají část úkolů (při obraně vojsk a objektů nad vlastním územím) stíhacího letectva, do té doby nejúčinnějšího prostředku PVO.

Nemůžeme se proto také divit, že v letech 1956—58 vznikly názory na brzký zánik letectva, zvláště stíhacího, bombardovacího i stíhacího bombardovacího. Perspektivně se připisoval větší význam všem

druhům letectva průzkumného především proto, že jde o jediný prostředek, který je schopen získat potřebné údaje o cílech ve prospěch raket a dopravního letectva, jehož úkoly podstatně vzrostly z hlediska potřeby přepravy vojsk a materiálu vzdušnou cestou v podmínkách raketové jaderné války.

Ukázalo se však, že nahradit jednotlivé druhy letectva výhradně raketami by bylo zcela nesprávné. Proto také vývoj všech druhů letectva nepřetržitě a prudce pokračoval, při čemž v nejširším měřítku bylo využito raketové techniky, zvláště ve výzbroji letounů. V celém vývoji letectva byla právě uplatněna a respektována zásada jeho použití v podmínkách raketové jaderné války.

Podmínkám raketové jaderné války jsou přizpůsobovány početní stavy jednotlivých druhů letectva, jeho organizace, výzbroj a speciální vybavení a mění se i zásady bojové činnosti v boji i operacích za použití jaderných zbraní.

Hovoříme-li dnes o možnostech zahájení války nebo jejího vedení v určitých obdobích bez použití jaderných zbraní, pak bude třeba zkonfrontovat, jak těmto podmínkám odpovídá dnešní letectvo, jaké budou zvláštnosti jeho bojové činnosti, popřípadě jaká opatření bude třeba udělat k tomu, aby letectvo bylo schopno splnit všechny požadované úkoly.

Možnosti úderného letectva

Ve válce a v operacích bez použití jaderných zbraní ztrácí vojska vysoce účinný prostředek ničení, tj. jaderné zbraně. Současně s tím se mění i význam raket, zvláště všech druhů raket typu „zem — zem“. Úžasný ničivý efekt a přednost těchto raket při použití jaderných náloží se při tříštivotrhavé náplni mění ve zcela nepatrný účinek rovnající se u jedné rakety asi jedné letecké pumě. Při tom doprava tříštivotrhavé náplně rakety je zcela neekonomická a přesnost zásahu cíle vzhledem k účinku tříštivotrhavé ná-

plně zcela nedostatečná. V přesnosti zásahu, v bojových možnostech i z ekonomického hlediska jsou všechny přednosti na straně letectva. Srovnáme jen možnosti raket s klasickou náplní, které je možno v rámci frontu soustředit v určitém okamžiku na jeden cíl ležící např. v hloubce 150 km.

Proti tomuto cíli může být současně maximálně použito: frontem 3—6, armádami 12—18, celkem 15—24 raket s tříštivotrhavou náplní.

Tento počet raket může nahradit jeden

Tab. 1

Druh letectva	Denní bojové úsilí letectva	
	Maximálně (pouze jeden nebo 2 dny)	Průměrně za 1 den operace
stíhací	3—4	2—3
stíhací bombardovací	3—4	2—2,5
frontové bombardovací	2	1—1,5
dálkové bombardovací	1	0,5
taktické průzkumné	3	2
operační průzkumné	1	0,5

střední nebo těžký bombardovací letoun, schopný stejnou tonáž trhavin dopravit na daný cíl.

Srovnání možností raket a letectva ukazuje, že ve válce bez použití jaderných zbraní bude hlavní údernou silou opět letectvo.

Rozdělení cílů mezi dálkové bombardovací, frontové bombardovací a stíhací bombardovací letectvo se v podstatě proti úkolům druhé světové války co do rozmístění cílů nemění.

Hlavní cíle pro dálkové letectvo budou v hloubce 500 a více km od linie fronty, pro frontové bombardovací letectvo v hloubce asi 200—500 km, pro stíhací bombardovací letectvo v hloubce do 200—300 km. Toto prostorové rozdělení však není a nemůže být šablonou především proto, že se mohou vyskytnout vážné a důležité cíle, proti nimž bude nutné zasáhnout např. dálkovým bombardovacím letectvem před jeho předpokládanou hranici činnosti.

Snížené počty úderného letectva ovlivnily celkovou pumovou zátěž, která je podstatně nižší než za druhé světové války. Proto také rozsah úkolů bombardovacího letectva bude omezen.

Mimo to i přechod z taktiky velkých skupin bombardovacího letectva na bojovou činnost jednotlivě a v malých skupinách nedovolují soustředit v krátkém čase takové množství ničivých prostředků na jeden cíl, jak tomu bylo dříve.

Letectvo není v žádném případě schopno nahradit jaderné zbraně použité v masovém měřítku.

Rovněž nahradit počty letounů a tedy i celkovou denní účinnost letectva vyšším bojovým úsilím není prakticky možné. Denní bojové úsilí všech druhů letectva bude v zásadě stejné ať jde o bojovou činnost letectva v podmínkách s použitím jaderných zbraní nebo bez nich. V obou případech je možné maximální denní úsilí dáno bojovou schopností osádek skuteč-

Tab. 2

Druh letectva	Bojové úsilí na letoun v průběhu frontové operace	
	S použitím jaderných zbraní	Bez použití jaderných zbraní
stíhací	25—30	45—50
stíhací bombardovací	20—25	55—45
frontové bombardovací	15	20—25
taktické průzkumné	20—25	35—45

nit určitý počet bojových vzletů, technickými možnostmi přípravy bojové techniky (zvláště letounů k dalším vzletům), a možnostmi zásobování letectva hlavními druhy materiálních prostředků (zvláště pohonnými hmotami a leteckou municí).

Reálně můžeme počítat u jednotlivých druhů letectva s tímto denním bojovým úsilím (viz tab. 1).

Vyšší bojové úsilí bude v operaci bez použití jaderných zbraní. Bude-li například frontová operace s použitím jaderných zbraní trvat 10 dnů a bez jaderných zbraní 20 dnů, pak celkové bojové úsilí letectva by mělo být zhruba dvojnásobné jak ukazuje tabulka 2.

Vážnou skutečností, která v operacích

bez jaderných zbraní hovoří ve prospěch letectva **jsou vlastní ztráty**.

Zatím co při použití jaderných zbraní dochází k vysokým ztrátám letectva na zemi, v podmínkách bez použití jaderných zbraní budou tyto ztráty na zemi podstatně menší, možno říci minimální.

Úderná síla letectva v operacích bez použití jaderných zbraní bude se postupně snižovat v důsledku ztrát zvláště ve vzduchu. Přesto bude daleko vyšší než při použití jaderných zbraní, kde může dojít k vysokým ztrátám hned v prvních hodinách války.

Tento markantní rozdíl u LA (v možném složení dvě slá, tři sbold, jedna bold, dva pzlp) ve frontové operaci ukazuje tabulka 3.

Tab. 3

Druh letectva	Ztráty v průběhu frontové operace					
	S použitím jaderných zbraní			Bez použití jaderných zbraní		
	letounů na začátku operace	ztráty	letounů na konci operace	letounů na začátku operace	ztráty	letounů na konci operace
stíhací	220	do 250	70	220	do 80	140
stíhací bombardovací	330	do 200	130	330	do 130	200
bombardovací	90	do 60	30	90	do 30	60
průzkumné	80	do 50	30	80	do 30	50
celkem	720	460	260	720	270	450

Úkoly letectva

Při operacích s použitím jaderných zbraní je letectvo prakticky od čáry dosahu vlastního dělostřelectva hlavním palébným prostředkem k ničení cílů. Nemůže však ani zdaleka nahradit jaderné prostředky a tedy není ani schopno splnit všechny úkoly, které za použití jaderných zbraní plní raketová vojska.

Proto je nutné používat letectva velmi hospodárně, soustředit jeho úsilí na splnění rozhodujících úkolů a proti rozhodujícím cílům.

Prvořadý úkol letectva v operacích bez použití jaderných zbraní je zničit jaderné prostředky nepřítele, zabránit mu

použít je při přechodu na válku s jadernými zbraněmi. Podaří-li se letectvu dosáhnout tohoto cíle, pak v zásadě svůj úkol splnilo.

Docenit význam tohoto úkolu však vyžaduje soustředit na něj maximum sil.

Úkol zničit jaderné a raketové jaderné prostředky nepřítele ještě před jejich použitím je úkol složitý a vyžádá si značné úsilí jak vzdušného průzkumu, tak při jejich ničení.

K stoprocentnímu zničení všech těchto cílů v pásmu fronty bylo by třeba tento počet vzletů jednotlivých druhů letectva (viz tab. 4).

Tab. 4

Cíl	V pásmu frontu celkem	Potřeba letounových vzletů stíhacího bombardovacího nebo bombardovacího letectva ke zničení
Oddíl taktických ZHN	24	600—800
Oddíl operačně taktických ZHN (CO, SE, RE)	4	120—150
Letka bezpilotních prostředků (TM 76, TM-61)	2	60—100
Oddíl operačních raket (PE, RE)	2	60—100
Letiště obsazená nosiči AP	6—10 křídel na 15—25 letištích	500—600
Sklady jaderných zbraní	5	160—200
Celkem		1300—1950

Počet potřebných vzletů 1300—1950 letounů stíhacího bombardovacího letectva a bombardovacího letectva představuje 40—60 plukovních vzletů, tj. polovinu celkového bojového úsilí stíhacího bombardovacího a bombardovacího letectva na celou operaci.

Uvážíme-li, že většina těchto prostředků bude pečlivě maskována a že nebude zpravidla použita do období přechodu na válku s jadernými zbraněmi, pak v plném rozsahu vynikne složitost tohoto úkolu a tím i vysoké úsilí letectva pro boj s jadernými zbraněmi nepřítele.

Druhý úkol letectva v podmínkách bez použití jaderných zbraní je intenzivní boj o nadvládu ve vzduchu a to z těchto nejzávažnějších důvodů:

— při použití jaderných zbraní předpokládáme, že většina obsazených letišť jako stálých cílů budou ničit raketové jaderné prostředky; v podmínkách bez použití jaderných zbraní nezbyvá pro boj s letectvem žádný prostředek než vlastní letectvo;

— letectvo nepřítele je jediný prostředek, který je schopen napadat a ničit naše letectvo na letištích a další důležité cíle, zejména pak raketová vojska;

— letectvo je jediný bojový prostředek schopný s využitím vysokých rychlostí pronikat do velkých hloubek a provádět průzkum v zájmových prostorech a předat rychle jeho výsledky; to je zvláště

důležité v takových fázích války, (operace), kdy se bude rozhodovat o přechodu na válku jadernou. Proto je nutné ničit kromě letounů nosičů prvořadě průzkumné letectvo nepřítele.

Boj o nadvládu ve vzduchu je velmi složitý a rozsáhlý úkol a v podmínkách bez použití jaderných zbraní (např. za druhé světové války) si vyžadoval zvláštní samostatné vzdušné operace. Taková forma boje s letectvem nepřítele bude pravděpodobně nutná i v současných podmínkách bez použití jaderných zbraní, budeme-li chtít dosáhnout v tomto směru rozhodných výsledků. Boj s letectvem nepřítele bude vyžadovat centralizované řízení a koordinovanou činnost dálkového letectva a několika leteckých armád frontového letectva. Nejúčinnější bude ničit nepřátelské letectvo na zemi, tj. na letištích i když soudobé protiletadlové řízené střely umožňují ničit jej ve vzduchu.

Třetím úkolem letectva, má-li být zabezpečena volnost jeho činnosti, je nepřetržitě ničit PVO. Rozsah tohoto úkolu se zvětšuje zejména proto, že nemůžeme počítat s jinými účinnými prostředky, které by pomohly letectvu tento úkol plnit. To znamená používat opět jen letectvo tam, kde jsme předpokládali ničit PVO nepřítele raketovými jadernými prostředky. V některých případech bude to hlavní úkol, protože jen likvidací systému PVO (zvláště PLRS) nebo jeho narušením

budou vytvořeny podmínky pro úspěšnou bojovou činnost.

I další úkoly, zvláště letecká podpora vojsk a ničení záloh budou vyžadovat zvětšené úsilí. Splnit tento požadavek by však znamenalo omezit nebo snížit bojové úsilí letectva při ničení ZHN, boji s letectvem a PVO nepřítele, což by nebylo správné. Proto úkoly pro podporu vojsk a ničení záloh určujeme jen v klíčových obdobích operace nebo v případech, kdy pozemní vojska nebyla schopna splnit rozhodující cíle bez pomoci letectva.

Např. k ničení záloh nepřítele v hodnotě divize nebo několika divizí soustředíme úsilí letectva v takovém rozsahu, abychom znemožnili její zasažení. Při použití klasisckých prostředků bude to vyžadovat značné úsilí. Ke zničení mechanizované divize na přesunu počítáme s bojovým úsilím asi 10–15 plukovních vzletů stíhacího bombardovacího letectva (podle typů použitých letounů).

Stojí za uvážení, zda vševojskovým armádám vydělovat šablonovitě denně část bojového úsilí stíhacího bombardovacího letectva, nebo zda by bylo účelnější vydělit jim toto úsilí jen na určitý den nebo určitou fázi operace, ovšem pak takové úsilí, kterými by mohly dané úkoly splnit. Dva nebo tři plukovní nebo dokonce jeden plukovní vzlet stíhacího bombardovacího letectva nevyřeší podporu vojsk armády. Oč lépe by mohl např. velitel vševojskové armády odrazet protiúder nepřítele (nebude-li úkol řešit front), kdyby dostal přiděleno přiměřené bojové úsilí letectva, např. 6 nebo i více plukovních vzletů. Je to můj osobní názor a věci by prospělo vyjádřit se k němu, popřípadě i tuto variantu procvičit.

V podmínkách bez použití jaderných zbraní ustupuje poněkud do pozadí ochrana vojsk stíhacím letectvem. Hlavní důvod tohoto chybného názoru spočívá v tom, že zatím co při použití jaderných zbraní nesmí být propuštěn ani jediný letoun, protože může jít o nosiče, v podmínkách bez použití jaderných zbraní jednotlivý letoun nebo i malá skupina nemůže být vážnou úhrozu. Složitost však spočívá v tom, že stále trvá nebezpečí přechodu na použití jaderných zbraní a že tedy právě propuštěná skupina nebo letoun mohou nést jadernou zbraň.

Ochrana vojsk a důležitých objektů zůstává nadále jedním z vážných úkolů stíhacího letectva, i když zde nespocívá

tíha tohoto úkolu výhradně na letectvu, ale také na ostatních prostředcích PVO, především protiletadlových řízených střelách.

Vzdušný průzkum jako další úkol bude uskutečňován stejnou intenzitou jako v podmínkách jaderné války. Rovněž objekty vzdušného průzkumu a cíle se nebudou lišit. Hlavním úsilím průzkumného letectva musí být zjistit všechny příznaky k použití jaderných zbraní. Při vzdušném průzkumu musí být nepřetržitě předávány a upřesňovány cíle pro raketová vojska, aby byla schopna při přechodu na jadernou válku kdykoli provést jaderné úderů na cíle v daném okamžiku rozhodující.

Vzdušné výsadky ani v podmínkách války bez jaderných zbraní neztrácí svůj význam. Předpokládáme stejný rozsah jejich použití s tím rozdílem, že prostory vysazení budou v úměrně menších hloubkách. Větší úsilí letectva si však vyžádá zabezpečení výsadků a podpora jejich boje. Rovněž v tomto případě půjde o nahrazení jaderných úderů — at před nebo po vysazení — úderů a činností letectva. V období, nebo den, kdy bude vysazen operační výsadek nutno počítat maximální úsilí všech druhů letectva v jeho prospěch a teprve zbytek pro další úkoly.

Menší požadavky a nároky mohou být na vzdušnou přepravu zejména materiálních prostředků, což vyplývá z toho, že

- tempo operace bude nižší (asi poloviční) a budou tedy lepší podmínky pro přísun materiálu po zemi;

- komunikační síť nebude tak rozrušena jako při použití jaderných zbraní;

- bude možno počítat i s přesuny po železnici, zatím co v podmínkách jaderné války možnosti železničních přeprav jsou minimální.

To ovšem neznamená, že bychom nevyužili plnou kapacitu vzdušné přepravy.

V podmínkách bez použití jaderných zbraní je nutné z úkolů letectva, zvláště frontového, vyloučit veškerou činnost, která nemá s operací bezprostřední souvislost. Letectvo nebude ničit průmyslové objekty a tylové objekty, velké komunikační uzly, sklady atd. proto, že s klasickou výzbrojí by sotva dosáhlo požadované výsledky a konečný efekt by zpravidla nebyl rozhodující pro danou operaci.

V závěru této statě uvádím možnou variantu rozdělení bojového úsilí letectva podle typických úkolů v podmínkách bez použití jaderných zbraní (viz tab 5).

Tab. 5

Poř. čís.	Ú k o l	Bojové úsilí v plukovních vzletech														
		D 1					D 2					Do splnění BÚF (D3—D9)				
		SL	SBoL	BoL	PzL	DvL	SL	SBoL	Bd	PzL	DvL	SL	SBoL	BoL	PzL	DvL
1.	Pohotovost k hrom. úderu s jadernými zbraněmi	2	2	1			2	2	1			2	2	1		
2.	Ochrana vojsk	11					10					60				
3.	Ničení ZHN, letectva a jeho prostředků velení a navedení	2	10	4			3	8	3			3	30	6		
4.	Podpora vojsk		5					6					5			
													10			
													16			
5.	Ničení záloh											5	15	13		
6.	Operační výsadky											5	4			5
7.	Taktické výsadky	3				2						5	3			5
8.	Vzdušný průzkum				4					4					20	
9.	Vzdušná přeprava a zásobování					2					4					20
10.	Záloha	2	3	1	2	2	2	2	1	2	2	10	5	5	5	5
C e l k e m		20	20	6	6	6	18	18	5	6	6	90	90	25	25	25

Způsoby bojové činnosti letectva

Hlavní způsoby bojové činnosti letectva se v podstatě nemění, i když by to některé skutečnosti vyžadovaly. V podmínkách bez použití jaderných zbraní bude nutné organizovat častěji hromadnou bojovou činnost letectva ke splnění některých důležitých úkolů (např. hromadná činnost proti letištím, zbraním hromadného ničení, nebo pozemním vojskům). Ve zvláště důležitých fázích bojové činnosti a při dostatku podkladů o cílech mohou být uskutečněny za účasti několika leteckých armád i **samostatné**

vzdušné operace. Jejich výhodou je, že řeší v krátkém čase důležitý operační úkol a že z hlediska organizace využijeme centralizovaně všech opatření bojového a operačního zabezpečení. Je výhodné využít období hromadných úderů, která vytvářejí nepříteli složitou situaci i k dalším akcím (vysazení diverzních skupin, výsadků atd.). Za bojové činnosti bez jaderných zbraní musí být letectvo schopno přejít k bojové činnosti s jadernými zbraněmi.

Poněvadž tento přechod může nastat

kdykoli, je nutné, aby u letectva byl trvale v pohotovosti stanovený počet atomových pum a dostatečné síly pro hromadný úder. Nemůže to však být více než $\frac{1}{3}$ sil letecké armády, mají-li být splněny nepřetržitě všechny náročné bojové úkoly. Hromadný úder s použitím jaderných zbraní v průběhu války se bude lišit od hromadného úderu s použitím jaderných zbraní při jejím zahájení tím, že v hromadném úderu při zahájení války bude nutné ničit cíle nepřítele bez dostatečných podkladů a získávat údaje o nových cílech. Při hromadném úderu v průběhu války bude situace jednodušší v tom, že pro každou jadernou nálož (raketu, atomovou pumu) bude stále přidělen cíl. Tyto cíle budou nepřetržitě sledovány a upřesňovány.

Kromě toho řada cílů bude již zničena

klasickými prostředky. Proto v hromadném úderu při přechodu na použití jaderných zbraní půjde u letectva především o atomové úderu a jejich zabezpečení.

Nosiče atomových pum s podvěšenými atomovými pumami musí být rozmístěny rozptýleně tak, aby na jednom letišti nebylo více než 1 maximálně 2 letouny.

Při ničení cílů klasickými bojovými prostředky do doby použití jaderných zbraní bude hlavním způsobem bojové činnosti úder malými skupinami. Větší cíle budeme ničit soustředěným úsilím většího počtu malých skupin při současné nebo postupné činnosti.

V podmínkách použití jaderných zbraní vzrůstá význam samostatného vyhledávání a ničení cílů, zvláště ZHN nepřítele. Při každém takovém úkolu musí být každé skupině stanoven záložní cíl.

Letištní manévry

Operace bez použití jaderných zbraní je pro letištní manévry celkem výhodná pro méně časté přemísťování v důsledku nižšího tempa operace a také pro menší nároky na počet letišť. Zatím co v útočné operaci bude nutné přemísťovat každý letecký pluk jednou denně nebo dvakrát za 3 dny, v útočné operaci bez použití jaderných zbraní se budou letecké pluky přemísťovat jednou za dva až tři dny. To

vytváří lepší podmínky pro obnovu, úpravu nebo výstavbu letišť.

Další výhodou je, že až do použití jaderných zbraní můžeme počítat se všemi letišti na vlastním území včetně těch, na která budou provedeny nepřátelské úderu. I značně poškozené letiště klasickými prostředky bude možné v krátkém čase uvést znovu do provozu, zatímco jaderné úderu zničí letiště úplně.

Zvláštnosti organizace bojové činnosti

Zvláštnost organizace bojové činnosti bude v přípravě všech plánů a opatření k bojové činnosti ve dvou variantách, tj. ve variantě s použitím a variantě bez použití jaderných zbraní. To kladě daleko vyšší nároky na práci velitelů a štábů všech stupňů. Z tohoto hlediska bude nutné volit i metodiku práce ve všech leteckých štábech.

Hlavní zásadou je souběžná organizace bojové činnosti na všech stupních, která předpokládá okamžitou a trvalou informovanost velitelů.

Je velmi důležité uplatnit jednoduchost obou variant a sladit plánované bojové úkoly jednotlivých druhů letectva tak, aby obě varianty se co nejméně lišily. Tuto zásadu bude možné dodržet u těch druhů letectva, jejichž bojová čin-

nost se neliší při použití a bez použití jaderných zbraní. Takto bude možno plánovat např. bojovou činnost stíhacího letectva k plnění úkolů ochrany nebo jiné úkoly u dalších druhů letectva, např. úkoly dopravní a zásobovací apod.

V tech. zpracování rozhodnutí velitelů, plánovacích dokumentů a vydávaných rozkazů a nařízení půjde o to, jak nejstručněji vyjádřit obě varianty zásadně v jednom dokumentu. Řešení je několik. Osvědčilo se např. zakreslit nebo popsat jednu variantu jinou barvou, údaje dávat do závorek, popřípadě odlišné údaje variant zpracovat na příloženou oleātu atd. Zpracované dokumenty musí být naprosto srozumitelné, aby nedošlo k záměně. Z tohoto hlediska je také nutné vydávat podřízeným bojové rozkazy, bojová a odborná nařízení.

ORGANIZACE RADIAČNÍ HLÁSNÉ SÍTĚ V ÚTOKU TANKOVÉ DIVIZE

Podplukovník Bohuslav Mervart

Organizace vojskové radiační hlásné sítě v útoku tankové divize klade značné požadavky na správné naplánování manévru silami a prostředky radiačního a chemického průzkumu svazku. Rychlé tempo soudobého útoku tankové divize, rychlý pohyb útočné sestavy, kdy tankové pluky útočí na samostatných směrech bez vzájemného styku, rychlé změny bojových situací, to vše vyžaduje dobře organizovanou spojovací síť vojskové radiační hlásné služby, výkonné rádiové stanice a bezvadnou vycvičenost jednotek radiačního a chemického průzkumu.

Rychlé zjištění prostorů výbuchů, mohutnosti atomových úderů a zamořených prostorů radioaktivními látkami umožní včasné vyhodnocení radiační situace, varování vojsk a urychlí odstraňování následků u zasažených jednotek.

V článku uvedu některé zkušenosti ze cvičení s vojsky, při kterém byla aktivována vojsková radiační hlásná síť v plném rozsahu, kromě prostředků vzdušného radiačního průzkumu.

Cvičení vycházelo ze situace, kdy tanková divize přešla ze zálohy frontu do druhého sledu armády, přesunula se do prostoru velké zastávky a je zasazována z chodu do mezery, která se vytvořila během útočné operace v sestavě prvosledových svazků.

V příspěvku se zaměřím na organizaci vojskové radiační hlásné sítě v prostoru velké zastávky, za přesunu na čáru zasazení s přechodem vodního toku, zasazení tankové divize a pak v útočném boji. Popíši využití sil a prostředků jednotek radiačního a chemického průzkumu podle skutečné organizace při cvičení a zda odpovídají reálným soudobým možnostem tankové divize.

Chemický náčelník tankové divize měl pro cvičení k dispozici dvě čety radiačního a chemického průzkumu divizní roty chemické ochrany, každou po čtyřech družstvech. Družstva radiačního a chemického průzkumu byla vybavena obrněnými transportéry OT-810 s rádiovými stanicemi R-113. 1. četa radiačního a chemického průzkumu byla složena z vojáků základní služby, 2. četa byla kromě řidičů složena ze záložníků.

Při organizaci radiační hlásné sítě byla vyčleněna pro činnost na chemických pozorovatelnách jedna četa radiačního a chemického průzkumu roty chemické ochrany svazku.

Chemický náčelník divize používal k odposlouchávání zpráv od jednotlivých chemických pozorovatelů spojovací síť, tvořenou pěti rádiovými stanicemi R-113. Jako řídicí stanice využíval rádiovou stanicí družstva radiačního chemického průzkumu, zabezpečujícího velitelské stano-

viště divize od 2. čety radiačního a chemického průzkumu. Řídicí stanice chemického náčelníka divize využívala podle nařízení pro spojení dopravních údajů pro vojskovou radiační hlásnou síť a zvláštěního volacího znaku. Jednotlivá družstva používala volacího znaku velitele čety s indexem 1 až 4. Výhodou takto organizované spojovací sítě je, že chemický náčelník divize může vyhodnocovat radiační situaci podle parametrů, přijatých od jednotlivých pozorovatelů. Pro velení v rámci radiační hlásné sítě se osvědčila jednoduchá signální tabulka.

Hlášení chemických pozorovatelů se předávala pomocí obvyklé šifry RADIACE. Všichni velitelé družstev měli mapy. Spojení s chemickými náčelníky pluků bylo organizováno tak, že řídicí stanice radiační hlásné služby na velitelském stanovišti, nebo předem určeném velitelském stanovišti svazu měla možnost vstupovat do spojovací sítě kteréhokoli pluku. Che-

mický náčelník pluku využíval jako řídicí stanici rádiovou stanici družstva, zabezpečujícího předsunuté velitelské stanoviště pluku. To umožnilo chemickému oddělení divize informovat včas chemické náčelníky pluků o radiální a chemické situaci v zájmovém prostoru pluku. Kromě toho chemický náčelník pluku mohl kdykoliv vstoupit do spojovací sítě chemického náčelníka divize a předat chemickému oddělení divize zprávu o radiální a

chemické situaci v prostoru bojové činnosti pluku. Výhodnější by bylo vybavit plukovní četou radiálního a chemického průzkumu velitelským obrněným transportérem OT-810, který má kromě rádiové stanice R-113, i rádiovou stanici R-112. Pak by bylo možné, aby chemický náčelník divize měl přímé, nepřetržité spojení na směr, nebo ve zvláštní síti se všemi chemickými náčelníky pluků, i s rotou chemické ochrany divize.

Organizace radiální hlášené sítě v prostoru velké zastávky

(viz schéma 1)

V prostoru velké zastávky rozdělil chemický náčelník síly a prostředky radiálního a chemického průzkumu takto:

- jedním družstvem 2. čety zabezpečil velitelské stanoviště divize,

- dvě družstva 2. čety zaujaly chemické pozorovatelny č. 11 a 12 s pozorovacími sektory volenými tak, aby obsáhly prostory rozmístění ženijního praporu, velitelského stanoviště divize, spojovacího praporu, divizních jednotek, týlu divize, oddílů vojskových raket a dělostřeleckého oddílu,

- jedno družstvo 2. čety přidělil k přímému zabezpečení týlu divize,

- v záloze pro plnění úkolů ZUO, radiálního a chemického průzkumu zůstala celá 1. četa chemického a radiálního průzkumu,

- pro úkoly vzdušného radiálního průzkumu v prostoru velké zastávky byl vyčleněn jeden vrtulník z vrtulníkoveho roje tankové divize s osádkou — velitel 2. čety a jeden starší chemik — průzkumník.

Spojení s velitelem rotu chemické ochrany bylo uskutečněno telefonem a spojkou. Z důvodů utajení (zákaz rádio-

vého vysílání) byla řídicí stanice hlášené sítě u velitelského stanoviště neustále na příjmu, připravena přijímat zprávy RADIAČE od chemických pozorovatelů a od chemických průzkumných hlídek, plnicích úkolů radiálního a chemického průzkumu samostatně, nebo v rámci ZUO. U každého tankového a motostřeleckého pluku bylo pro úkoly radiální hlášené sítě na chemických pozorovatelích vyčleněno po jednom družstvu radiálního a chemického průzkumu. Tím byl prostor velké zastávky zabezpečen šesti chemickými pozorovatelnami.

Chemický náčelník divize ve svém bojovém nařízení pro chemické zabezpečení stanovil plukům prostory chemických pozorovatelů a udal jim prostory chemických pozorovatelů divize. Plukům byla určena čísla pozorovacích hlídek a sděleny spojovací a dopravní údaje radiální hlášené sítě svazku.

Jak ukázal průběh cvičení, rozmístění chemických pozorovatelů radiální hlášené sítě uvedeným způsobem dovozovalo včas zjistit parametry atomových úderů a rychle vyhodnotit radiální situaci chemickým oddělením divize.

Organizace radiální hlášené sítě za přesunu na čáru zasazení a při zasazení

(viz schéma 1 a 2)

Pro zabezpečení přesunu a zasazení tankové divize byla radiální hlášená síť tankové divize organizována takto:

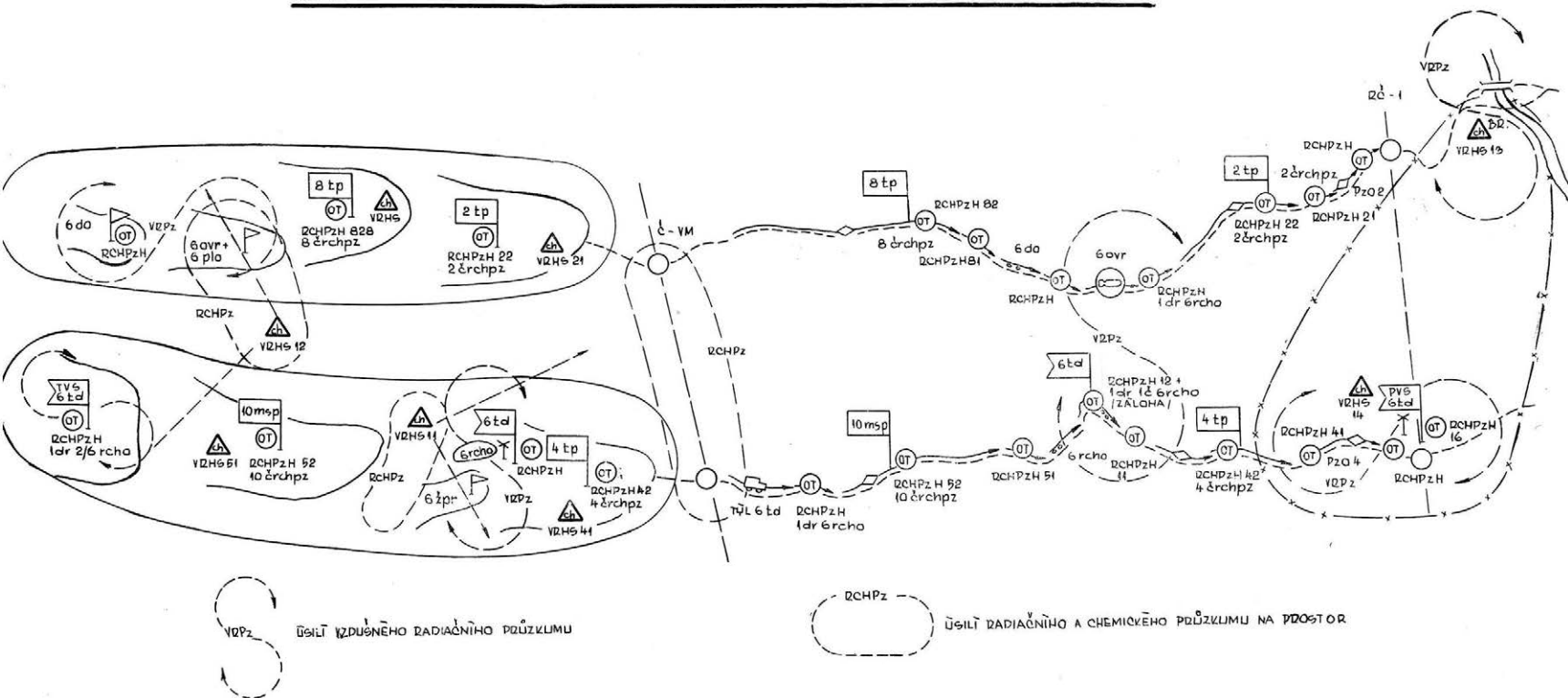
- přímé zabezpečení velitelského stanoviště a týlového velitelského stanoviště tankové divize, po jednom družstvu radiálního a chemického průzkumu, jako v prostoru velké zastávky;

- jedno družstvo 2. čety radiálního a chemického průzkumu přidělil velitel divize oddílu vojskových raket;

- 1. četa radiálního a chemického průzkumu bez jednoho družstva provedla radiální a chemický průzkum os přesunu a přesunula se s chemickým náčelníkem divize před zahájením přesunu do prostoru pomocného velitelského stanoviště na regulační čáře 1, odkud zástupce velitele divize řídil přesun na čáru zasazení; četa zaujala tři chemické pozorovatelny: č. 13, 14 a 16, k zabezpečení přechodu vodního toku, rozčlenění a rozvinutí pluků prvního

RADIČNÍ HLÁSNĚ SÍŤ V PROSTORU VELKÉ ZASTÁVKY A ZA PŘESUNU DIVIZE NA ČARU ZASAZENÍ

PŘÍLOHA 1

sledu a pomocného velitelského stanoviště tankové divize;

— záloha chemických průzkumných hlídek (jedno družstvo od 1. čety a jedno družstvo od 2. čety) pro plnění úkolů v ZUO divize přesunula se s velitelským stanovištěm svazku v podřízenosti zástupce chemického náčelníka.

Zástupce chemického náčelníka divize pro radiační a chemický průzkum přesunoval se v obrněném transportéru velitele 2. čety radiačního a chemického průzkumu, aby mohl udržovat spojení s chemickým náčelníkem divize na pomocném velitelském stanovišti divize. Chemický náčelník využíval pro spojení v rámci radiační hlášené sítě a se svým zástupcem na velitelském stanovišti rádiovou stanicí velitelského transportéru velitele 1. čety radiačního a chemického průzkumu. Kromě toho měl chemický náčelník možnost využívat k předávání a přijímání zpráv o radiační a chemické situaci na osách přesunu a během přesunu spojujícího systému regulační a pořádkové služby.

Pro vzdušný radiační průzkum určil velitel divize jeden vrtulník z počtu vrtulníkůvého roje divize, jehož stanoviště po celou dobu přesunu bylo u pomocného velitelského stanoviště. Úsilí vzdušného radiačního průzkumu bylo na přechodech přes vodní tok. Na tato místa jsme zaměřili odposlouchávání zpráv o výsledcích vzdušného radiačního průzkumu.

Odposlouchávání zpráv o výsledcích vzdušného radiačního průzkumu bylo zabezpečeno radiovým přijímačem R-312 umístěným na obrněném transportéru velitele 1. čety radiačního a chemického průzkumu. Vzdušný radiační průzkum jsme prakticky neprocvičili.

V době zaujímání předstunuté velitelského stanoviště, z něhož velitel divize řídil zasazení tankové divize, přesunul se chemický náčelník se dvěma družstvy 1. čety na předstunuté velitelské stanoviště. Jedno družstvo zaujalo chemickou pozorovatelnu č. 14 u PVS divize, druhé družstvo provedlo radiační a chemický průzkum prostoru mostového přepraviště na ose přesunu č. 1 a zaujalo chemickou pozorovatelnu na odvráceném břehu řeky. Chemická pozorovatelna č. 13 byla ponechána na místě k zabezpečení pozorování a průzkumu v prostoru brodového přepraviště na ose přesunu č. 2.

Všechna družstva radiačního průzkumu divize a pluků začleněných v pochodových proudech útvarů, jednotek i míst velení plnila úkoly radiačního a chemického pozorování a průzkumu za pohybu na osách přesunu. Byla připravena pozorovat jaderné úder y i v noci, na základě těch parametrů, které lze v noci zjišťovat (to znamená prostor výbuchu, druh výbuchu i možnost výbuchu podle doby svítivosti ohnivé koule). K této činnosti je třeba vybavit pozorovatele ochrannými brýlemi, aby bylo zabráněno jejich oslnění.

Organizace radiační hlášené sítě v útoku

(viz schéma 2)

Nejsložitější fází organizace radiační hlášené sítě je za boje. V útočném boji tankové divize při rychlém pohybu celé bojové sestavy lze organizovat pozorování v rámci radiační hlášené sítě přesahováním jednotlivých pozorovatelů vpřed. Na stupni divize byly nepřetržitě v činnosti čtyři chemické pozorovatelny (č. 13, 14, 15 a 16). Dvě z nich, č. 14 a 16 postupným přesahováním na úrovni předstunuté velitelského stanoviště zabezpečovaly na směru hlavního úsilí radiačního a chemického průzkumu (hlavního úderu tankové divize) hlavní úderní uskupení tankové divize. Kromě pozorování plnily tyto chemické průzkumné hlídky za přesunu i úkoly radiačního a chemického průzkumu ve prospěch PVS, v prostorech předpokládaného zasazení pluků druhého

sledu, předpokládaných prostorů rozmístění dělostřelectva a záloh divize.

Chemické pozorovatelny č. 13 a 15, rozmístěné na úrovni velitelského stanoviště divize se přesunovaly postupně s VS divize. Kromě úkolů radiačního a chemického pozorování ve prospěch přesunujících se pluků druhého sledu a VS divize, měla tato družstva radiačního a chemického průzkumu jako chemické průzkumné hlídky za úkol radiační a chemický průzkum os přesunu týlu a některých předpokládaných prostorů rozmístění tylových jednotek a zařízení a záloh, rozmístěných na úrovni VS tankové divize. Jejich přesun řídil chemický náčelník divize (pokud se udržoval na VS divize) nebo jeho zástupce.

Velení družstvům radiačního a che-

Operační umění a taktika

mického průzkumu v radiační hlásné síti, přejímání zpráv o radiační a chemické situaci od chemických pozorovatelů uskutečňovalo se z obou míst velení, jak z VS, tak i PVS, podle toho na kterém místě byl chemický náčelník. Chemická pozorovatelna č. 14 (družstvo velitele 1 črchpz) přesunovala se neustále společně s PVS divize. I v době, kdy chemický náčelník divize byl na PVS s velitelem divize, bylo možno odposlouchávat zprávy o radiační a chemické situaci na obou místech velení. Na VS přijímalo zprávy od pozorovatelů družstvo zabezpečující VS divize, které bylo zároveň řídicí stanicí radiační hlásné sítě. Kromě toho bylo zabezpečeno i spojení chemického náčelníka z PVS se svým zástupcem na VS divize. V případě selhání spojení bylo pochopitelně možno využití velitelské sítě.

Úsilí vzdušného radiačního průzkumu bylo položeno na zabezpečení přesunu pluků druhého sledu a týlu, prostory rozmístění dělostřelectva a záloh divize. Vrtulník vyčleněný pro vzdušný radiační průzkum byl umístěn za boje u VS svazku. Radiový přijímač R-312 pro odposlouchá-

vání zpráv o výsledcích vzdušného radiačního průzkumu byl za boje rovněž umístěn na VS divize. U tankových pluků prvního sledu byla pro činnost na chemických pozorovatelnách určena dvě družstva radiačního a chemického průzkumu. Chemický náčelník pluku v souladu s vývojem bojové situace pluku řídil jejich postup z PVS pluku obdobným způsobem, jako chemické oddělení divize vzájemným přesahováním vpřed. Výsledky pozorování chemických pozorovatelů pluků hlásil chemický náčelník pluku vstupováním do rádiové sítě radiační hlásné služby svazku.

Při plánování chemického zabezpečení útočného boje byly bojovým nařízením chemického náčelníka divize upřesněny plukům pouze chemické pozorovatelné divize a jejich manévry. Nařizovat umístění chemických pozorovatelů plukům pro boj by nebylo účelné vzhledem k možnostem různorodého vývinu bojové situace. Při cvičení byl zvolen způsob, že přemístění chemických pozorovatelů hlásili chemičtí náčelníci pluků chemickému oddělení divize až při jeho uskutečňování.

Závěr

Podle nahrávání a imitace jaderných úderů za boje imitované údery, pokud to viditelnost dovolila, chemické pozorovatelné vždy zpozorovaly. Pozorování imitovaných jaderných úderů je pochopitelně zkreslováno omezenou možností vytvořit jak reálný zvukový, tak i vizuální efekt jaderného výbuchu. Důležitým poznatkem ze cvičení je, že zprávy o jaderných úderech mohly by být vždy včas vyhodnoceny. Upozorňují, že použité řešení není šablonou, avšak pro dané technické a materiální možnosti se dobře osvědčilo. Po celý průběh cvičení se podařilo udržet v rámci radiační hlásné sítě nepřetržitě spojení.

KOŘISTNÍ SLUŽBA

Major Miroslav Chváta

Využití kořistního materiálu bylo v praxi ověřeno v průběhu Velké vlastenecké války. Se vzrůstající úlohou ukořistěného materiálu jako zdroje zásobování vojsk vznikla i nutnost vytvořit speciální služby pro sběr, evidenci, ochranu a odsun ukořistěného materiálu.

Byly vytvořeny potřebné speciální orgány a jednotky kořistní služby, které se velkou měrou podílely na plynulém zásobování vojsk.

Je pravděpodobné, že při použití nové bojové techniky a nového způsobu boje bude množství kořistního materiálu podstatně vyšší a způsob jeho zajištění, prověření, shromáždění, roztřídění, odsunu a využití bude klást značně vyšší požadavky na činnost příslušných orgánů.

Těžiště činnosti kořistní služby se přesune z vojsk prvního sledu na druhé a další sledy a orgány MNO. Rychlá tempa operací budou ztěžovat sběr kořisti prostředky útvarů a svazků.

Vzroste význam využití kořisti na cizím (nepřátelském) území, zvláště pokud jde o provozuschopné výrobní a opravárenské kapacity, sklady zásob, dopravní prostředky, pohonné hmoty a potraviny.

Okamžitá použitelnost ukořistěného materiálu bude ovlivněna možností úmyslného zamoření a tím bude omezena i možnost využití tohoto materiálu jednotkami 1. sledu, neboť tyto jednotky nebudou mít prostředky k prověření nezavadnosti.

Vhodné a včasné využití ukořistěného materiálu, odsuny a opravy poškozené techniky nabývají za současných bojových podmínek zvláštní důležitosti a proto organizaci, řízení a činnosti kořistní služby je třeba věnovat náležitou pozornost.

Kořistní materiál je jedním ze zdrojů zásobování vojsk. Předpokládané množství kořisti značně zvyšuje materiální zásoby armády a snižuje centralizovaný přísun materiálu z týlu.

Za kořist je nutno považovat veškerý vojenský materiál a vojenská polní zaří-

zení zanechané protivníkem na bojišti, dále materiál civilního charakteru, který protivník využíval třeba i přechodně k zabezpečení bojové činnosti (žel. vagóny, lokomotivy apod.).

Jsem toho názoru, že na nepřátelském území je možno považovat za kořist i zásoby surovin, polotovarů a hotových výrobků, výrobní a opravárenské závody, které jsou na území obsazeném vlastními vojsky a kterých lze jakoukoliv formou využít ve prospěch vlastních ozbrojených sil a vojsk spojenců.

Za kořist není možno považovat osobní majetek, sloužící k uspokojení nejnútnejších potřeb občanů okupovaného území.

Posláním kořistní služby je zajistit v době co nejkratší, co největší množství materiálu zanechaného bojujícími vojsky nepříteli na bojišti, nebo získaného bojovou činností na nepřátelském území. Kořistní služba se musí zvláště zaměřovat na získání nových druhů bojové techniky, automobilní techniky (dopravních prostředků), pohonných hmot, potravin a ostatních druhů vojenského materiálu a zařízení.

Všechny kořistní materiál, získaný na bojišti, je nutno považovat za podezřelý a před jeho použitím musí být podroben potřebnému zkoumání.

Neznámý vojenský materiál používaný nepřítelem, který jím nebyl zničen a zůstal na bojišti, by měla kořistní služba zajistit a podat neprodleně hlášení nadřízenému orgánu. Povinností kořistní služby by mělo rovněž být okamžité podávání hlášení vyšším orgánům, při nalezení vojenské dokumentace nepříteli. Dokumentaci zanechanou nepřítelem na bojišti, kterou používal pro řízení boje (mapy, bojové dokumenty apod.) odevzdává kořistní služba ihned příslušným štábům.

Podle charakteru kořistního neznámého materiálu je nutno, aby jednotliví náčelníci (velitelé) druhů vojsk zajistili prozkoumání materiálu příslušnými odborníky, aby získané poznatky mohly být co nejdříve využity vlastními vojsky, nebo ve vlastním týlu.

K zajištění soustředění kořistního materiálu a potřebné manipulace s ním, by měla kořistní služba zřizovat podle potřeby kořistní sklady, všeobecná shromaždiště nebo shromaždiště jednotlivých druhů materiálů. Jako shromaždiště nebo kořistních skladů je třeba využívat především míst, kde bylo nalezeno velké množství kořistního materiálu. Sem pak přisunovat ostatní menší množství kořisti. Na shromaždištích pak třídít, určovat možnost upotřebení, vést evidenci a připravovat odsun do týlu. Materiál je nutno třídít především na zamořený a nezamořený.

Shromaždiště materiálu je nejvýhodnější zřizovat blízko přisunových (odsunových) cest, nebo komunikační sítě na ně navazující, aby mohlo být využito vozidel vracějících se do týlu. Nejlépe by bylo zřizovat tato shromaždiště poblíž železničních stanic. Shromažďování kořistního materiálu by mělo být povinností kořistních jednotek, kterým by se mělo umožnit využívat pro sběr materiálu zajatců a civilního obyvatelstva. Rovněž střežení kořist-

ního materiálu na shromaždištích by organizovala kořistní služba vlastními jednotkami.

Rozkrádání, ničení a nezákonné využívání kořisti i vlastního materiálu sebraného na bojišti a obsazeném území nepřítelů jednotlivcem nebo skupinou osob musí být považováno za rozkrádání socialistického vlastnictví a proti viníkům zavedeno trestní stíhání.

Veškeré hodnoty strategického a národohospodářského významu (strategické suroviny, velké závody, technická dokumentace, vynálezy, patenty, cizí měna, drahé kovy apod.), kterých vlastní vojska nemohou využít k zabezpečení své bojové činnosti, by rovněž zajišťovala kořistní služba na příslušném stupni velení a hlásila a předávala je zmocněným orgánům státní správy.

Na základě rozboru by bylo vhodné dělit válečnou kořist na:

- a) kořist vojenského charakteru,
- b) kořist národohospodářského charakteru,
- c) kořist ostatní.

Kořist vojenského charakteru

Za kořist vojenského charakteru považujeme především vojenský materiál a rovněž stabilní či pojízdná opravárenská, dílenská a jiná vojenská zařízení používaná nepřítelem ve válce, která vlastní vojska ukořistila nepříteli na bojišti, nebo na jiných místech.

U vojenského materiálu jde o všechny druhy výzbroje, bojové techniky, munice, pohonných hmot a mazadel, potravin, pneumatik, dopravních prostředků a ostatní druhy vojenského materiálu a zásob včetně náhradních dílů, vše přímo používané pro potřeby bojujících vojsk. Pokud používají vlastní jednotky ke krytí svých potřeb a zabezpečení bojové činnosti materiálu spotřebního charakteru jako např. cement, dřevo, hutní výrobky, zdravotnický materiál, chemikálie, textil, palivo, papír, různé stavební materiály, prostředky protipožární ochrany apod., je nutno jej chápat a zacházet s ním jako

s vojenským materiálem. Jinak ve svém celku, hlavně značné množství ukořistěného spotřebního materiálu, který nelze vlastními vojsky využít, by měly patřit do kořisti národohospodářského charakteru.

Ke stabilním či pojízdným opravárenským, dílenským a jiným vojenským zařízením patří především dělostřelecké, tankové, automobilní, letecké, ženíjní, spojovací, tylové a jiné vojenské opravárenské závody, základny, dílny apod., které nepřítel přímo používal k zabezpečování provozu, oprav a údržby vojenské techniky a které byly i organizačně začleněny k vojenským orgánům nepřítelů.

O využití této kořisti by měli předkládat náčelníci příslušných vojskových složek hlášení, s uvedením množství kořisti vzaté do příjmu a množství spotřebované kořisti. Všechna ostatní kořist vojenského charakteru by měla podléhat řízení kořistní služby.

Kořist národohospodářského charakteru

Při posuzování hodnot národohospodářského charakteru (zda spadají do kořisti), je třeba vycházet z toho, že součástí válečného potenciálu je i potenciál ekonomický, který vytváří přímo nebo

nepřímo podmínky k válce. Z toho vyplývá, že všechny materiální hodnoty tvořící součást válečného ekonomického potenciálu nepřítelů jsou kořisti a měly by podléhat kořistní službě. Jde např. o:

— zásoby surovin zejména strategických, potravin, pohonných hmot, paliv, léků apod.;

— zásoby hotových a rozpracovaných výrobků zbrojního i nezbrojního charakteru;

- výrobní plochy a zařízení;
- telekomunikační prostředky;
- dopravní prostředky a zařízení;
- doly, přírodní zásoby surovin atd.

Kořist národohospodářského charakteru budou využívat vlastní vojska přímo jen v malém rozsahu, nebo v časově omezené době. Povolení k použití, pokud slouží zabezpečení bojové činnosti vojsk, jejich doplňování některými materiály, zejména spotřebního charakteru, zabezpečení oprav poškozené techniky, vybudování spojení, zajištění dopravy apod., by měl na návrh příslušných funkcionářů dávat velitel svazu. Pokud se bude využívat těchto hodnot získaných kořistí, je třeba toto použití evidovat a materiál přidělovat jen k úhradě předepsaných norem.

Povinností vlastních vojsk by mělo být co nejvíce šetřit veškeré hodnoty národohospodářského charakteru, pokud není nebezpečí jejich zpětného získání nepřitelem, aby jich bylo možno plně využít k dalšímu zabezpečení potřeb vojsk, vlastního národního hospodářství, popřípadě potřeb obyvatelstva okupovaného území.

Vojsková kořistní služba by měla zabezpečovat, soustřeďovat, třídit a evidovat jen tu část, kterou je možno použít k přímému doplňování a materiálně technickému zabezpečení vojsk.

Údaje o výskytu ostatních hodnot by předávala orgánům zajišťujícím kořist národohospodářského charakteru.

Těmto orgánům by též předávala zásoby, kterých se mělo původně využít přímo ve prospěch bojujících vojsk, avšak vzhledem k rychlému postupu operací, získání výhodnějších zdrojů apod., není účelné zatěžovat vojskovou část kořistní služby jejich ochranou.

Organizační struktura a systém řízení kapitalistického hospodářství je do značné míry odlišný proti struktuře socialistických států a po určitou dobu nebude ji možno přizpůsobit vlastním podmínkám.

Tento stav vyvolává nutnost vytvořit zvláštní orgány, které by navzájem tyto otázky sladily.

Orgány kořistní služby národohospodářského charakteru by měly řešit zejména tyto úkoly:

1. Znat ekonomické zdroje protivníka pokud možno již v míru.

2. Za války zabezpečit důsledný průzkum hospodářsky důležitých zdrojů a prostředků na obsazeném území. K tomu především využívat údajů předaných vojskovou kořistní službou.

3. Organizovat zvláštní průzkum, který by byl schopen ohodnotit kořist nejen po stránce věcné, ale též z hlediska okamžitých potřeb vlastního válečného hospodářství, zabezpečení vlastního válečné potřeby, nebo nezbytně nutných potřeb vlastního obyvatelstva i obyvatelstva obsazených území.

4. Zabezpečit, aby nedošlo ke zbytečnému zničení, poškození, znehodnocení nebo spotřebování získaných hodnot.

Průzkum kořisti národohospodářského charakteru by měly řídit vojenské orgány v úzké součinnosti s hospodářskými orgány vlastního státu.

Tento průzkum by se měl zaměřit především na průzkum zásob a zdrojů surovin materiálu a hotových výrobků a na průzkum zachovaných výrobních a opravárenských kapacit. O získaných údajích by bylo vhodné vést operativní evidenci, jejíž údaje předávat příslušným orgánům hospodářského řízení k dalšímu vyhodnocení.

Otázku využití získané kořisti národohospodářského charakteru by orgány kořistní služby v zásadě neřešily. Jejich povinností by bylo znát situaci ve vlastním hospodářství tak, aby mohly urychleně oznamovat na příslušná místa údaje o získané kořisti.

Využití kořisti národohospodářského charakteru ve vzájemné vazbě na ostatní hospodářské prostředky by měly řešit ústřední orgány určené pro řízení národního hospodářství za války.

V zásadě by mělo být povoleno, aby této kořisti, zejména zásob, bylo možno v nezbytně nutné míře použít pro uspokojení životních potřeb obyvatelstva okupovaného území.

Současně se zajištěním kořisti národohospodářského charakteru by se nemělo zapomenout také na to, aby byly zajištěny též příslušné evidenční doklady. Nebudou-li tyto evidenční doklady získány, nebo v důsledku změny stavu budou nepoužitelné, pak by bylo účelné zavést

novou evidenci získané kořisti, nejlépe při předávání kořisti příslušným ochraňovatelům. Zpravidla by to byly u velkých zásob surovin orgány správy státních hmotných rezerv a u výrobních, provozních a jiných podniků, příslušná ministerstva a národní podniky do jejichž působnosti budou tyto podniky, nacházející se na okupovaném území, předány.

Ostatní kořist

Pod pojmem „ostatní kořist“ lze zahrnout takový materiál a předměty, které mají peněžní, historickou nebo vědeckou hodnotu a u nichž je předpoklad možnosti využití našimi státními, nebo vojenskými

U podniků, které zůstanou v řízení vojenské správy, by zajišťoval jejich hospodářské převzetí příslušný velitel.

Pokud to vlastní národohospodářská situace dovoluje, je nutno zachovat v osvobozeném území národohospodářské hodnoty, které by umožnily poskytnout obyvatelstvu možnosti obživy vlastní prací.

orgány. Půjde hlavně o peníze, zlato a ostatní drahé kovy, cenné papíry, různé archivní materiály, technickou a vědeckou dokumentaci, nové objevy a vynálezy a jiné cennosti.

Úkoly a organizace kořistní služby

Bojové útvary a svazky nebude možno v soudbových bojových podmínkách zatěžovat kořistní službou v plném rozsahu, ale domnívám se, že je nebude možno vzhledem ke vzrůstající úloze kořistního materiálu a bojové techniky rovněž od tohoto úkolu úplně oprostit.

Vzhledem k předpokládanému značnému množství různých druhů materiálu a bojové techniky zanechané nepřítelem na bojišti a ve spojitosti se vzrůstající úlohou tohoto materiálu jako zdroje zásobování a zabezpečení vojsk, by bylo účelné mít na jednotlivých stupních velení orgány pro organizaci průzkumu, ochrany, shromažďování a odsunů ukořistěného materiálu, jeho evidenci a podávání příslušných hlášení.

Kořistní služba by měla plnit především tyto úkoly:

- plánovat činnost kořistní služby pro připravovanou operaci a dávat požadavky na kořistní průzkum v prostorech nastávající bojové činnosti vojsk;
- organizovat kořistní průzkum;
- podávat hlášení o zjištěné kořisti, jejím druhu a množství;
- organizovat zajištění a střežení kořistního materiálu;
- vyhledávat prostory vhodné pro shromažďování kořistního materiálu;
- zabezpečit všestrannou prověrku nezávadnosti kořistního materiálu ve spolupráci s chemickým vojskem, ženijním vojskem a zdravotnickou službou;
- zjišťovat možnosti použití kořisti a navrhnout vhodná opatření k jejímu využití;

— organizovat a shromažďovat kořist na určených místech;

— vést evidenci kořistního materiálu zanechaného na bojišti;

— podle rozhodnutí nadřízených orgánů předávat materiál vojskům k dalšímu použití;

— sbírat a shromažďovat železný šrot, barevné kovy a jiný materiál;

— zajišťovat neznámou vojenskou výzbroj a bojovou techniku, hlásit její nálezy a úzce spolupracovat s příslušnými odborníky při prozkoumávání tohoto materiálu;

— zajišťovat, chránit a vést evidenci ukořistěných peněžních prostředků, drahých kovů, cenných papírů, vynálezů, patentů, dokumentů apod.;

— organizovat zajištění hospodářsky důležitých materiálů zjištěných na území nepřítele;

— organizovat odsun materiálu, který není možno využít bojujícími vojsky;

— úzce spolupracovat s náčelníky druhů vojsk a služeb, místními veliteli a orgány lidosprávy;

— uskutečňovat politickovychovnou práci s cílem zamezit zneužívání kořistního materiálu k osobnímu obohacení.

U útvaru by měl odpovídat za plnění úkolů kořistní služby velitel.

Nejvhodnějším orgánem pro zajišťování úkolů a podávání příslušných hlášení je zástupce velitele pro tyl.

Speciální kořistní jednotku by nebylo nutno u útvaru vytvářet. V případě nutnosti by velitel vyčlenil nezbytný počet vojáků a prostředků z počtů organických jednotek.

Útvar by měl plnit asi tyto úkoly:

- průzkum bojiště s cílem získat kořistní materiál a bojovou techniku, kterou je povoleno u útvaru použít;

- zajistit, aby bojující jednotky hlásily štábu útvaru každé zjištění a nález nepřátelského materiálu a bojové techniky s důrazem na zbraně hromadného ničení, raketové prostředky, neznámou bojovou techniku, dopravní prostředky, ženíjní stroje a větší množství všech druhů ostatního vojenského materiálu a bojové techniky;

- v denním hlášení uvádět místo, druh a přibližné množství zjištěného kořistního materiálu a bojové techniky;

- ukořistěné dokumenty a hlášení o nových neznámých druzích bojové techniky odesílat ihned nadřízenému velitelství.

U svazku by měl za úkoly kořistní služby odpovídat velitel.

Úkoly a příslušná hlášení by měl organizovat zástupce velitele pro týl. Ke štábu týlu by bylo účelné organizačně začlenit speciálního orgána, který by plnil úkoly kořistní služby podle nařízení zástupce velitele pro týl.

Rovněž u svazku by nebylo nutné organizovat speciální kořistní jednotku. V nutných případech by velitel svazku vyčlenil potřebný počet vojáků z počtu vlastních jednotek.

Svazek by měl obdobné úkoly jako útvar, rozšířené o povinnost:

- shrnutá hlášení od útvarů denně předkládat v nařízených lhůtách nadřízenému velitelství;

- v případě ukořistění zbraní hromadného ničení, nebo velkého množství zvláště důležitých materiálů organizovat jejich střežení až do doby jejich předání nadřízeným orgánům.

Na stupni svaz by měly být pro úkoly kořistní služby vytvořeny speciální řídicí a výkonné orgány, které by kromě úkolů uvedených u svazku dále zajišťovaly:

- operativní evidenci ukořistěného materiálu s důrazem na místa nálezů, druh a množství;

- organizaci dodatečného průzkumu bojiště;

- organizaci průzkumu nezávadnosti kořisti se zaměřením na ty druhy materiálu a bojové techniky, které je možno ihned využít bojujícími vojsky;

- vyhodnocení ukořistěného materiálu a podání návrhů na jeho možné využití;

- organizaci střežení ukořistěného materiálu;

- podle situace a pokynů nadřízených orgánů, soustředění důležitého materiálu a bojové techniky schopné okamžitého použití vlastními vojsky, na určená shromaždiště;

- označování zamořeného, k použití nezpůsobilého materiálu.

Pojednám krátce ještě o dvou důležitých úkolech, které by měly organizovat a plnit orgány kořistní služby, a které budou mít podstatný vliv na splnění požadavků, kladených na kořistní službu. Je to otázka kořistního průzkumu a otázka střežení a soustřeďování kořistního materiálu.

Kořistní průzkum

Kořistní průzkum by měl být vyslán za účelem zjištění kořistního materiálu, jeho přibližného množství a druhu. Organizoval by se silami a prostředky kořistní služby. Na velitelských stupních, u kterých nejsou organizovány kořistní jednotky, by byl kořistní průzkum vyslán jen výjimečně, většinou za účelem získání kořistního materiálu pro potřebu vlastních jednotek.

Všeobecný kořistní průzkum by měly organizovat a uskutečňovat všechny orgány kořistní služby s úkolem zjistit místo a druh kořisti, její množství a stav, stav cest, mostů, možnosti soustředění a manipulace s kořistí apod.

Odborný kořistní průzkum pak organizovat podle potřeby s cílem

- získat speciální druhy kořistního materiálu;

- zjistit technický stav a použitelnost jednotlivých druhů bojové techniky;

- zjistit druh a množství speciální kořisti;

- určit stupeň zamoření skladů, úseků (objektů) chemickými nebo radioaktivními látkami, zaminované objekty, možnosti jejich odmoření, nebo odminování;

- zjistit možnosti využití ukořistěných zařízení a obnovení jejich činnosti.

Odborný kořistní průzkum by byl zpravidla vyslán do prostorů, v nichž se před-

pokládají nebo byly zjištěny sklady určitého druhu materiálu, určitá výrobní a opravárenská zařízení, nové druhy vojenské techniky apod.

Složení jednotlivých průzkumných skupin by bylo nutno určovat pro každý případ zvlášť, podle úkolů průzkumné skupiny. Do jednotlivých průzkumných skupin pak zařazovat podle potřeby příslušné odborníky, jako např. ženisty, orgány dělostřeleckého vyzbrojování, spojaře, tankisty, chemiky, odborníky — zástupce civilních resortů apod.

Kořistní průzkum zaměřit na ty směry a prostory, ve kterých je možno předpokládat výskyt kořistního materiálu.

Většinou bude nutno stanovit i pořadí naléhavosti zjišťování jednotlivých druhů kořisti. Půjde zejména o ty druhy materiálu, které bude možno v nejbližší době využít bojujícími vojsky jako např. pohonné hmoty, dopravní prostředky, odsunové a vyprošťovací prostředky, opravárenská zařízení apod.

Na základě získaných podkladů a znalostí úkolu je výhodné zpracovat plán kořistního průzkumu, v němž uvést:

- velitele a složení kořistní skupiny;
 - vybavení kořistní skupiny;
 - úkoly průzkumu;
 - pořadí, způsoby a místa pro zasilání hlášení;
 - zahájení a ukončení průzkumu.
- Složení a vybavení průzkumných skupin by mělo být také, aby tyto průzkumné skupiny mohly určit:
- přesné místo kořisti a její přibližné množství podle druhů;
 - cesty příchodu a příjezdu ke zjištěné kořisti a jejich sjízdnost;
 - počet osob a dopravních prostředků potřebných ke shromáždění a odsunu kořisti;
 - stupeň zamoření kořistního materiálu;
 - zaminované kořistní objekty a přístupy k nim;
 - prostory vhodné pro shromáždění kořisti.

Podle druhu zjištěného kořistního materiálu by měla být průzkumná skupina vybavena i potřebnými prostředky k odebrání vzorků a k jejich předání příslušným orgánům k prozkoumání.

Sřezení a shromáždování kořistního materiálu.

Podle hlášení průzkumných jednotek kořistní služby, nebo velitelů jednotek v prvním sledu, popřípadě civilních orgánů, jsou orgány kořistní služby povinny organizovat sřezení zjištěné kořisti.

Pro zjištění kořisti v určitém prostoru (sklady, základny, výrobní závody apod.) by měly být vyslány zároveň s prověřovacími orgány na nezávadnost materiálu i orgány určené k ochraně tohoto materiálu. Silu a složení této jednotky bude nutno určovat případ od případu podle množství a důležitosti materiálu, který má jednotka sřezení.

Snahou velitele kořistní jednotky musí být co nejdříve uvolnit jednotku určenou ke sřezení. Za tím účelem musí úzce spolupracovat s orgány lidové správy, popřípadě s vojenskými veliteli jednotlivých měst a oblastí.

Tyto orgány po projednání s kompetentními funkcionáři kořistní služby přebírají sřezení kořisti až do doby jejího převzetí příslušnými vojenskými orgány.

Kořistní materiál, zajištěný na různých místech v menších množstvích stejného charakteru, je účelné soustředit na jednom místě, na shromáždění kořisti. Na místě nálezů kořistního materiálu je nutno prověřit, zda prostor není zaminován,

nejsou připraveny léčky apod. Teprve po tomto předběžném zjištění průzkumu je možno začít manipulovat s kořistí. Jako shromáždění kořisti je vhodné používat prostorů, ve kterých je možno získaný materiál třdit podle druhů a chránit před nepříznivými vlivy počasí (uvolněné sklady, tovární haly apod.), v blízkosti příslušných a odsunových cest, nebo poblíž železničních stanic.

Za tím účelem musí kořistní jednotky již při průzkumu zjišťovat a vyhodnocovat vhodné prostory pro shromáždování kořisti.

Materiál z jednotlivých prostorů s menším množstvím kořisti do shromáždění kořisti by shromáždily kořistní jednotky vlastními prostředky (dopravní jednotky) s maximálním využitím civilního obyvatelstva jako pracovních skupin.

Ukořistěná těžká bojová technika a materiál by se shromáždila v součinnosti s technickými orgány ve shromážděných vlastních poškozené techniky, s cílem zjednodušení otázky přepravy, sřezení, třídění a odsunu.

K organizovanému soustředění materiálu do shromáždění je výhodné zpracovat plán shromáždění kořisti, v němž uvést přibližné množství kořistního materiálu

(v tunách, kusech apod.), místo, kde se materiál nachází a kde se má shromáždit, síly, prostředky a čas na shromáždění kořisti.

Na shromaždištích by se měl kořistní materiál třídit do skupin:

- bezvadný;
- vyžadující malé (běžné) opravy;
- vyžadující střední nebo velké (generální) opravy;
- určený ke speciální očištění;
- nepoužitelný.

Po roztržení výzbroje a ostatní bojové techniky je nutné určit její stav, další použitelnost a všechny ukořistěný materiál zapisovat do evidence podle použitelnosti a to zvláště:

- ukořistěný nezávadný vojenský materiál;
- ukořistěný materiál zamořený BCHL nebo BRL;
- ukořistěný ostatní materiál.

Za evidenci, střežení a uchování všeho ukořistěného materiálu by měly odpovídat orgány kořistní služby. O stavu by měly předkládat denně hlášení.

Při průzkumu, shromažďování, třídění, ochraně a převážení kořisti je nezbytné dodržovat všechna bezpečnostní opatření stanovená příslušnými nařízeními a směrnicemi pro zacházení s obdobným vlastním materiálem.

Závěr

V Čs. lidové armádě není zatím kořistní služba v celém svém komplexu řešena. Tímto článkem jsem chtěl ukázat na některé nové otázky, které vyvstávají v souvislosti s novými názory na vedení operací.

Kořistní službu nebude možno chápat v soudobé válce jako činnost zabývající se pouze zásobováním vojsk, ale v celém komplexu jako záležitost politického a národohospodářského významu a vzhledem k tomu jí dát i odpovídající vážnost a vytvořit potřebnou organizaci.

Výdej kořistního materiálu do používání vojskům přímo ze shromaždišť, případně ze stálých skladů nepříteli lze předpokládat po důkladném prověření jen u některých druhů materiálu (pohonné hmoty, potraviny, některé druhy pěchotních zbraní a munice, automobily, ženíjní stroje, traktory, vlečná vozidla, atd.). Ostatní kořistní materiál se odsunuje do příslušných skladů vracejícími se automobilními prostředky a železničním transportem.

Ze shromaždišť by se měla odsunovat do příslušných skladů nebo na nejbližší nakládací stanici především použitelná munice, a pohonné hmoty. V dalším pořadí by se odsunoval ostatní upotřebitelný a opravu vyžadující materiál a naposled neupotřebitelný materiál a úlomky kovů.

Pořadí odsunu materiálu národohospodářského charakteru by určovaly orgány pro řízení národního hospodářství.

K usměrnění transportů s ukořistěnou technikou a materiálem do příslušných závodů a skladů, v souladu se situací a potřebami na terorii a ve vojscích ČSLA by bylo výhodné organizovat na rozdělovacích, popřípadě nakládacích stanicích dispečerské skupiny důstojníků — zástupců jednotlivých druhů vojsk.

Tyto dispečerské skupiny by mohly plnit současně obdobné úkoly při odsunech vlastní poškozené techniky.

PRŮZKUM PROSTŘEDKŮ JADERNÉHO NAPADENÍ NEPŘÍTELE V PRVNÍ ARMÁDNÍ ÚTOČNÉ OPERACI POČÁTEČNÍHO OBDOBÍ VÁLKY

Podplukovník Alois Kadeřábek

Některé hlavní předpoklady průzkumného zabezpečení armádní útočné operace

Z vlastní strany lze podle mého názoru vyjít z varianty, že vševojsková armáda může v počátečním období války útočit v pásmu širokém asi 150 km a že bude mít k dispozici od samého začátku operace tyto hlavní síly a prostředky průzkumu:

- organické prostředky průzkumu divizí a armádních útvarů;
- rádiový průzkumný prapor;
- radiotechnický prapor pro zjišťování vzdušných cílů;
- jednotku zvláštního určení schopnou organizovat 12—16 průzkumných skupin;

— a vzlety jedné letky dělostřeleckého průzkumného letectva.

K průzkumu a ničení jaderných zbraní může armáda zpravidla využít i část vzletů přiděleného stíhacího bombardovacího letectva.

Tyto síly a prostředky můžeme rozdělit do 3 hlavních skupin:

A) Prostředky, schopné teoreticky zjistit všechny jaderné zbraně i ostatní zařízení a objekty, ale s menší přesností, takže získané zprávy nedávají podklad pro ničení a musí být ještě doprovovány. Jde především o technické prostředky, zvláště rádiový a radiotechnický průzkum.

B) Průzkumné prostředky, schopné zjistit přesné umístění nepřátelských objektů, jejich charakteristiku dostavující pro volbu způsobu ničení, jsou ale poměrně pohyblivé, obsáhnou jen menší pro-

stor a zjistí méně objektů. Do této skupiny patří průzkum před čely bojových sestav z pozorovacích stanovišť, pozorovací a průzkumné hlídky, průzkumné skupiny hloubkového průzkumu.

C) Třetí skupinu tvoří **prostředky vzdušného průzkumu**, hlavně průzkumné letouny všeho druhu. Tyto spojují v sobě kladné vlastnosti obou předcházejících skupin. Jsou schopny získat rychle zprávy z velkých prostorů s dostatečnou přesností. Pro tyto vlastnosti jsou na čelním místě v procesu zjišťování a doprovovávání jaderných zbraní.

Tyto tři druhy průzkumných prostředků armády mohou teoreticky zjistit všechny objekty v pásmu armády.

Z hlediska druhů průzkumu **splňuje průzkumné zabezpečení armády požadavek, aby každý objekt byl pokryt nejméně 2—3 na sobě nezávislými průzkumnými prostředky.**

Toto zabezpečení silami a prostředky průzkumu splňuje i další důležitou podmínku, aby byl **nejméně jeden průzkumný prostředek schopen dodat souřadnice cíle.** Tuto vlastnost má vzdušný průzkum a pozemní průzkumné jednotky.

Dříve než přikročíme ke konkrétnímu vyhodnocení možností armádních průzkumných prostředků, uvedu možnou variantu prostředků jaderného napadení, potřebnou charakteristiku činnosti nepříteli s důrazem na množství objektů, způsob jejich rozmístování a zásady použití na bojišti.

Varianata použití prostředků jaderného napadení nepříteli v zájmovém prostoru vševojskové armády

V pásmu vševojskové armády může působit armádní sbor nepříteli o 4 divizích, posílený jedním oddílem HONEST JOHN a jedním oddílem 203,2mm houfnic. Mimo sborové prostředky může v pásmu

armády působit i určitá část prostředků armády.

Do systému použití jaderných zbraní nepříteli nepatří jen vlastní útvary a jednotky atomového napadení, ale i pro-

Přehled objektů (cílů) v útočném pásmu armády

(Varianta boje s armádním sborem nepřítele o 4 divizích s posilovými prostředky)

Vzdál. od př. okraje	Prvky prostředků jaderného napadení rozvinuté v pásmu armády – varianta	Počet objektů (cílů)
5—30 km	palebná postavení div. baterií 203,2 mm H	3
	palebná postavení sbor. oddílů 203,2 mm H	2
	palebná postavení div. oddílů H. JOHN	3
	palebná postavení sbor. oddílů H. JOHN	4
	radiolokátory AN/MPQ-10	3—5
	technická postavení div. oddílů H. JOHN	3—6
	technická postavení sbor. oddílů H. JOHN	2—4
	vyčkávací postavení div. oddílů H. JOHN	3
	vyčkávací postavení sbor. oddílů H. JOHN	2
	velitelská stanoviště divizí 1. sledu	3
	záložní vel. stanoviště divizí 1. sledu	3
	velitelská stanoviště armádního sboru	1
	záložní vel. stanoviště armádního sboru	1
	radiolokátory naváděcího systému MSQ	2
	přistávací plochy vrtulníků	4
	baterie PL řízených střel HAWK	3
	Celkem v hloubce 5—30 km	42—49
30—50 km	vyčkávací prostor (soustř.) ŘS SERGEANT	1
	prostor bojového rozmístění bat. ŘS SE	4
	armádní zásobovací místa jaderné munice	2
	letišť vojenského letectva	4
	Celkem v hloubce 30—50 km	11
50—150 km	organický oddíl HONEST JOHN div. 2. sledu	1
	organická baterie 203,2 mm H. div. 2. sledu	1
	velitelské stanoviště divize 2. sledu	1
	velitelské stanoviště (ZVS) armády	1
	baterie ŘS REDSTONE (PERSHING)	1
	letišť průzkumného letectva	3
	radiolokátory naváděcího systému MSQ	2
	baterie PL řízených střel HAWK	4
	baterie PL řízených střel NIKE HERCULES	6
	armádní sklad jaderné munice	1
	Celkem v hloubce 50—150 km	21
	Celkem všech objektů	74—81

středky průzkumu, velení a materiálně technického zabezpečení, bez kterých není činnost těchto prostředků možná.

Z podrobného pohledu na tuto variantu možných objektů celého systému použití jaderných prostředků nepřítele vyplývají tyto hlavní závěry:

Z hlediska množství a druhu objektů:

V hloubce 5–30 km od čáry dotyku je zpravidla většina všech objektů (56 %). Jde o prostředky taktického napadení, velitelská stanoviště do stupně armádního sboru v to, část prostředků průzkumu a navedení.

V hloubce 30–50 km může být asi 15 % z celkového počtu objektů, a to bojová sestava oddílů řízených stísel SERGEANT, armádní zásobovací místa jaderné munice a letiště vojenského letectva.

V hloubce 15–150 km od linie fronty bývá celkem asi 29 % prostředků jaderného napadení; za nejdůležitější je třeba považovat bojovou sestavu řízených stísel REDSTONE, velitelská stanoviště armády a svazku 2. sledu, sklady jaderné munice, letiště a PLRS.

Z hlediska časových norem a zásad použití:

V hloubce do 30 km od čáry dotyku budou palebná, vyčkávací a technická postavení, také prostory soustředění taktických jaderných zbraní, dále některé prostředky průzkumu, velení, navedení a řízení palby.

V palebných postaveních zdržují se taktické jaderné zbraně přibližně jen 15 až 20 minut, ale jsou v nich většinou odkryté a tedy snadno zjištělné.

Ve vyčkávacích postaveních mohou se zdržovat někdy i déle, ale tato místa budou ve skrytu, dobře maskována a často měněna.

Technická postavení budou zřizována v závislosti na stavu (počtu) smontované jaderné munice u zbraní. Můžeme usuzovat, že nepřítel bude rozvíjet technická postavení jen v případě, budou-li moci nerušeně pracovat delší dobu — přibližně 2–4 hodiny. Připočteme-li k této době 1 hodinu na rozvinutí a 1/2 hodiny na svinutí, znamená to, že technická postavení budou v jednom prostoru nejméně 3–5 hodin.

- prostředky 3–4 divizí
- prostředky as — 2 odd. 203,2 H
- 2 odd. HJ
- 1 odd. SERG.

V prostorech soustředění budou taktické jaderné zbraně zpravidla po přesunu z hloubky nebo po splnění palebných úkolů, předvídá-li nepřítel jejich další použití až v pozdější době a z jiného prostoru.

Místa velení divizí a armádního sboru budou v hloubce 10–30 i více km od linie fronty.

Prostředky průzkumu, navedení a řízení palby budou uskupeny podle svého určení v různé hloubce od čáry dotyku.

Radiotechnické prostředky průzkumu určené k zajišťování pozemních cílů budou zpravidla v těsné blízkosti linie fronty.

Letiště vrtulníků a vojenských letounů, popřípadě startovací zařízení bezpilotních letounů je třeba vyhledávat na úrovni velitelských stanovišť nebo těsně za nimi.

Prostředky řízení a korekce palby budou převážně v blízkosti palebných postavení zbraní, pro které pracují, a část radiolokátorů pro navedení letectva v hloubce přibližně 30 km.

V hloubce 30–60 km budou zpravidla prostory bojového rozmístění oddílů řízených stísel SERGEANT. Po zaujetí palebného postavení musí se v něm zdržet až do odpálení, tj. nejméně 65–90 minut. Pouze pohotovostní baterie, má-li předem stanovený cíl, může odpálit do 20 minut. Z toho vyplývá, že tento hlavní prostředek jaderného napadení velitele armádního sboru bude reálné, zjišťovat a ničit i v palebném postavení.

V týlovém prostoru armádního sboru, v hloubce asi 40–60 km, jsou zřizována armádní zásobovací místa jaderné munice. Příloha 1 znázorňuje možný způsob zásobování jadernou municí v průběhu boje a operace.

Zásobovací systém prostředků jaderného napadení je velmi důležitý z hlediska průzkumu. Zjišťování a ničení prvků zásobovacího systému, zvláště skladů a zásobovacích míst, může být mnohdy efektivnější než pátrání po vlastních nosičích nebo jiných zařízeních, které zabezpečují jejich použití.

Pro zásobování armádního sboru jadernou municí zřizují se zpravidla dvě armádní zásobovací místa, která musí zabezpečit tyto prostředky jaderného napadení (varianta):

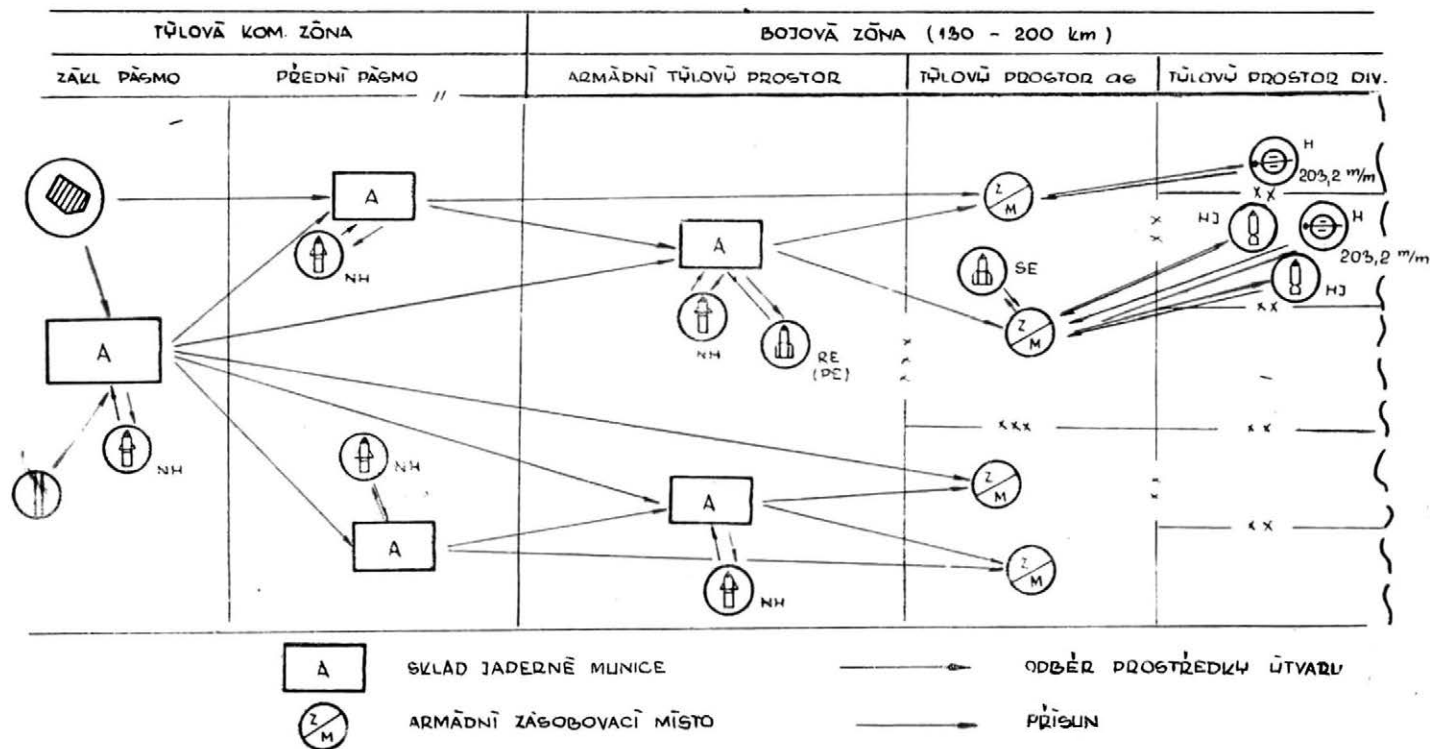
- = 24–32 hlavní a odpalovacích zařízení;
- = 24 hlavní;
- = 8 odpalovacích zařízení;
- = 4 odpalovací zařízení

Celkem 11–13 jednotek

= 60–68 hlavní a odpalovacích zařízení

SCHEMA ZÁSOBOVÁNÍ JADERNOU MUNICÍ NA VÁLČÍŠTI

/ VARIANTA /

Na jedno zásobovací místo připadá tedy celkem asi 6 jednotek jaderného napadení s celkovým počtem 30—33 hlavních a odpalovacích zařízení. Podotýkám, že jsem kalkuloval ovšem jen s prostředky, kterými může být posílen západoněmecký armádní sbor. Podle zásad posilování v americké armádě bylo by to dokonce asi 10 jednotek s celkovým počtem 126 až 132 hlavních a odpalovacích zařízení na jedno armádní zásobovací místo.

Sledujeme-li způsob dopravy jaderné munice od přístavu nebo z letiště až do technických míst jednotek jaderného napadení, vidíme, že jedním z hlavních článků celého zásobovacího systému jsou právě armádní zásobovací místa. Těmito místy musí v každém případě jaderná munice projít. Do těchto míst může být munice dopravována z různých skladů — třeba i přímo ze základnového pásma komunikační zóny a z nich ji samostatně odebi-

rají jednotlivé útvary a jednotky jaderného napadení. V těchto místech se tedy soustřeďuje přísun a z nich se uskutečňuje odběr, což má velký význam z hlediska průzkumu a celkového boje s jadernými prostředky nepřítele.

Z množství, časových norem a celkových zásad rozmístování jaderných prostředků na bojišti můžeme vyvodit, že přibližně v hloubce do 10—15 km od čáry dotyku jsou prostředky vysoce pohyblivé, které se zdržují na jednom místě jen velmi krátce. Proto bude účelné v této hloubce zaměřit průzkum na prostory a spojovat zjišťování s okamžitým ničením. Ve větší hloubce bude výhodné zaměřit průzkum na jednotlivé objekty. Doba, po kterou se většina z nich zdržuje v jednom prostoru, umožní včas předat zprávy, popřípadě i doprovéřit cíle a ničit je palebnými prostředky divize, armády a letectvem.

Možnosti a zásady vedení průzkumu na jednotlivých stupních velení

U roty je průzkum součástí přímého zabezpečení bojujících jednotek v dotyku. Hloubka průzkumu bude malá a bude mít hlavní význam jen pro boj se zbraněmi DAVY CROCKETT.

Vpředu uvedená kalkulace objektů průzkumu nezahrnuje bezzákluzové zbraně DAVY CROCKETT, které mají ve své organizaci lehké obrněné pluky, americké svazky a perspektivně je může mít bundeswehr.

Jejich zjišťování nebude vyžadovat samostatnou průzkumnou činnost speciálních průzkumných prostředků ani speciální techniku a bude bezprostředně spojováno s okamžitým jejich ničením. Z těchto důvodů nepovažujeme jaderné zbraně za samostatné objekty průzkumu.

Na stupni praporu je již třeba mít zprávy z hloubky několika kilometrů. Proto si vysílá prapor zpravidla průzkumnou skupinu na vzdálenost přibližně 5—10 km (jen výjimečně více než 10 km).

Průzkumná skupina praporu je schopna prozkoumat jednu osu nebo směr v šířce asi 3 km.

Praporní průzkumné skupiny v podstatě pokrývají celý prostor v hloubce přibližně 5—10 km od čáry dotyku bojujících vojsk a mohou za výhodných podmínek zjišťovat taktické jaderné prostředky nepřítele — zvláště houfnice 203,2 mm a někdy i dělostřelecké rakety HONEST JOHN v jejich palebných a výjimečně také vyčkávacích postaveních.

Poněvadž velitel praporu a někdy i pluku nebude mít zpravidla k dispozici prostředky, kterými by mohl rychle zničit nepřátelské jaderné zbraně v hloubce 5—10 km, a pro krátkost pobytu těchto zbraní v palebných postaveních nebude většinou možné včas použít divizní prostředky, bude nutné, aby je ničila praporní průzkumná skupina sama ihned po jejich zjištění. I když nebude v možnostech průzkumné skupiny praporu účinně zničit cíl, boj s těmito prostředky vyžaduje vytvořit takové podmínky, aby měla reálnou možnost jejich činnosti alespoň dočasně znemožnit. To umožní odpovídající složení a hlavně vybavení průzkumné skupiny palebnými prostředky.

V této souvislosti je třeba uvážit, zda by nebylo účelné přizpůsobit organizační složení jedné roty nebo minimálně čety u praporů tak, aby mohly vytvořit vhodnou průzkumnou skupinu. Jedním z možných řešení by bylo zavést 2—3 plovoucí transportéry s namontovanou zbraní typu bezzákluzového kanónu nebo odpalovací zařízení PTRS (raket) a také 2—3 motocykly (vše v rámci současných počtů osob). Jinou možností je zavést malé samostatné speciální průzkumné jednotky obdobného složení, což by se však stěžilo obešlo bez celkového zvýšení osob a materiálu.

Na stupni pluku jsou hlavním prostředkem k zjišťování jaderných zbraní nepřítele průzkumné skupiny působící

v hloubce až 50 km, vysílané z průzkumných, motostřeleckých a tankových jednotek.

Kolik průzkumných skupin, do jaké hloubky a v jakém složení je účelné u pluku organizovat?

Jedna průzkumná skupina je schopna prozkoumat úsek široký asi 3 km. Nestačí tedy pokrýt celý prostor bojové činnosti pluku.

Pokrytí celého pásma útoku není však jedinou a nebude ani hlavní podmínkou splnění průzkumných úkolů. Pro stanovení počtu průzkumných skupin a hloubky jejich činnosti je rozhodující úkol pluku v souladu s konkrétní situací vlastní a nepřítel. Zpravidla bude třeba, aby průzkum pluku sledoval manévry druhých sledů a záloh nepřítel a také zjišťoval ostatní objekty, zvláště raketové jaderné zbraně.

K podchycení manévru bude nutné vést průzkum nejméně v hloubce 20 a někdy až 50 km. Při zjišťování konkrétních objektů, zvláště jaderných zbraní nepřítel je účelné položit těžiště průzkumu pluku do hloubky 10–20 km, navazovat tak na činnost průzkumných skupin praporů a v těchto prostorech vyhledávat a ničit taktické jaderné zbraně ve vyčkávacích, technických a palebných postaveních, jakož i radiotechnické prostředky a místa velení.

V zájmovém prostoru pluku zjišťuje průzkum obvykle jeden směr možného manévru druhých sledů nebo záloh nepřítel a na 1–2 směrech vyhledává a ničí konkrétní objekty nepřítel s důrazem na prostředky jaderného napadení. Z toho vyplývá, že pluk bude zpravidla vyčleňovat 2–3 průzkumné skupiny a další 1–2 průzkumné skupiny mít v záloze k nahrazení ztrát nebo k nepředvídaným průzkumným úkolům.

Poněvadž pluk většinou nebude mít možnost z vlastní sestavy palbou ničit objekty v hloubce 10 a více km, bude účelné, aby skupiny, které zjišťují systém použití jaderných zbraní, byly vybaveny účinnými palebnými prostředky a mohly citlivě prvky tohoto systému ihned ničit. S přihlédnutím k tomuto požadavku je třeba řešit i organizační složení plukovní průzkumné jednotky a obdobně jako u praporů i vybavení motostřeleckých jednotek vyčleňovaných do průzkumu. Bude-li pluk organizovat průzkumné skupiny z tankových jednotek, bude naopak zase výhodné zařazovat do jejich sestavy

lehká a pohyblivá vozidla, zvláště malé plovoucí transportéry a motocykly.

Svazek je hlavním stupněm velení, který vede boj s taktickými prostředky jaderného napadení nepřítel. K průzkumu používá zpravidla tyto hlavní síly a prostředky průzkumu:

- průzkumné skupiny,
- divizní skupiny hloubkového průzkumu,
- rádiový průzkum,
- prostředky průzkumu druhů vojsk, zvláště dělostřelecké a ženijní.

Průzkumné skupiny mají stejný charakter a plní obdobné úkoly jako průzkumné skupiny pluků.

Zjišťují a sledují manévry nepřítel v hloubce až 80 km, přičemž těžiště jejich činnosti bude zpravidla v získávání zpráv o druhém sledu a zálohách armádního sboru v hloubce 35–50 km.

V složitých podmínkách soudobého boje nelze jednoznačně stanovit hloubku průzkumu divizních průzkumných skupin. Bude v každé konkrétní situaci jiná a bude různá i u jednotlivých svazků.

Manévry druhých sledů (záloh) nepřítel nebude někdy probíhat v celém pásmu armády a proto zpravidla postačí, budou-li tento úkol jako hlavní plnit prostředky průzkumu jedné divize ve větší hloubce, zatímco hlavní úsilí průzkumu jiné divize může být zaměřeno do menší hloubky, především na prostor hlavního uskupení prostředků jaderného napadení nepřítel.

Hlavní úsilí divizních průzkumných skupin při zjišťování systému použití jaderných zbraní nepřítel bude zpravidla zaměřeno na tyto hlavní objekty (varianta boje s 2 as bundeswehru):

- asi 2 prostory soustředění dělostřeleckých raket HONEST JOHN;
- VS (ZVS) armádního sboru;
- prostor bojového rozmístění RS SERGEANT;
- středisko navedení taktického letectva;
- armádní zásobovací místo jaderné munice.

Bude-li hlavním úkolem jedné ze skupin zjistit jeden z těchto objektů, bude nutné, aby divize vyčlenila celkem 6 průzkumných skupin. Má-li mít divize nejméně 2–3 skupiny v záloze, pak musí mít k dispozici celkem 9 průzkumných skupin.

Složení a vybavení průzkumných skupin může být různé a bude závislé na úko-

lu. Nejefektivnější je, může-li prostředek, který zbraň zjistí, ihned ji napadnout a zničit. Z tohoto hlediska je třeba řešit i organizaci a vybavení sil a prostředků průzkumu. Bude proto velmi účelné, aby i lehká průzkumná vozidla, zařazovaná do průzkumných skupin, měla účinnou výzbroj typu raket, protitankových řízených střel, popřípadě bezzákluzových kanónů.

K průzkumu nepřítele ve větší hloubce vysílá divize skupiny hloubkového průzkumu.

Organizace divizní průzkumné roty umožňuje organizovat celkem 3 divizní skupiny hloubkového průzkumu.

Hloubka činnosti těchto skupin je 60 až 80 km, ale také 100 i více km od linie fronty.

Za útočného boje a operace budou divizní skupiny hloubkového průzkumu zasazovány do sestavy nepřítele převážně jen vzdušnou cestou pomocí vrtulníků nebo v některých případech i dopravního výsadkového letectva.

Skupiny mohou být vysazeny výhradně v noci a jen ve výjimečných případech a za zvláště výhodných podmínek mohou být dopraveny do sestavy nepřítele ve dne.

Divizní skupiny hloubkového průzkumu budou zpravidla plnit dva hlavní úkoly:

- zjišťovat jaderné zbraně nepřítele za přesunu a v prostorech jejich bojového rozmístění a za výhodných podmínek je i ničit;

- sledovat manévry nepřítele s důrazem na činnost druhých sledů a záloh všeho druhu.

Pro kalkulaci počtu divizních skupin hloubkového průzkumu vycházím z předpokladu, že 1—2 skupiny budou zjišťovat pravděpodobné manévry záloh nebo druhých sledů a nejméně 1—2 skupiny některé z hlavních objektů ze systému použití jaderných zbraní nepřítele.

Za tohoto předpokladu je žádoucí, aby po dobu plnění bojového úkolu divize pracovaly v její prospěch nejméně 3 skupiny.

Vzhledem k tempu útoku a hloubce činnosti budou skupiny plnit úkol přibližně jeden den. Při vysazení poslední noc před útokem nebo se zahájením útoku budou získávat zprávy celý první den boje a k večeru nebo během noci mohou již být překročeny. Z toho vyplývá, že při vysazení 3 skupin nebude mít divize již možnost zabezpečit tímto prostředkem zjišťo-

vání zpráv pro druhý den boje, ale nejdříve až den třetí. Za tohoto předpokladu 3 skupiny hloubkového průzkumu na stupni divize nestačí a je třeba, aby divize měla k dispozici přibližně 6 těchto skupin.

K operativnímu využití skupin hloubkového průzkumu a jejich rychlé dopravě do sestavy nepřítele je nutné, aby divize měla ve své organizaci přibližně 3 vrtulníky schopné dopravit skupiny do nepřátelské sestavy. V průběhu vedení boje mohly by být využity i k jiným účelům, zvláště zásobovacím, zdravotnickým i pro potřeby velení.

Rádiový průzkum provádí rádiová průzkumná jednotka divize. Je schopna zjistit a zaměřit všechny důležité rádiové sítě nepřítele pracující na velmi krátkých vlnách v celém pásmu divize do hloubky asi 30—50 km v závislosti na terénu (přímá viditelnost).

Kladem rádiového průzkumu je schopnost zjišťovat činnost nepřítele již za přechodu z mírové činnosti na válečnou a rychle získat cenné podklady pro první rozhodnutí velitelů. Nedostatkem je poměrně menší přesnost v zaměřování, která nedovoluje okamžitě ničit zjištěné objekty palběnými prostředky a vyžaduje doprovovření cílů.

Doba nutná na doprovovření zpráv o taktických jaderných zbraních zpravidla neumožní napadnout je v jejich palběných postaveních. Proto je výhodnější zaměřovat úsilí rádiového průzkumu na jejich zjišťování v prostorech soustředění, v technických a vyčkávacích postaveních.

Divizní rádiová průzkumná jednotka vyhovuje soudobým požadavkům. Efektivnost její průzkumné činnosti by zvýšilo technické zdokonalení procesu zaměřování, jakož i přímá součinnost s prostředky, které mohou její zprávy s minimální časovou ztrátou doprovovřovat a získat přesné souřadnice cílů.

Dělostřelectvo a ženijní jednotky svazku organizují samostatný průzkum k plnění vlastních bojových úkolů a mimo to jsou zařazovány do vševojskového průzkumu.

Z dělostřeleckých průzkumných prostředků svazku stručně zhodnotím možnosti technického průzkumu.

Dělostřelecký technický průzkum má zatím pro zjišťování jaderných zbraní nepřítele jen omezený význam. Žádný ze zavedených prostředků (mimo zvukoměřný průzkum) není schopen zjišťovat tyto zbraně s dostatečnou přesností a věro-

hodností a jejich zprávy je třeba doprovázet. Svou činností přispívají k zjišťování prostředků jaderného napadení nepřítele v palebných a vyčkávacích postaveních a získávají cenné podklady pro použití průzkumných prostředků schopných zjišťovat souřadnice cílů.

Pokrytí dělostřeleckým technickým průzkumem u prvosledové divize šířku 20 km by vyžadovalo tyto prostředky:

— 6—7 radiolokátorů SNAR — vedení průzkumu do hloubky asi 15 km;

— 5 zvukoměrňých četa — jedna četa 4 km, dosah 10 km;

— 3 čety radiolokačních průzkumných zaměřovačů — četa obsáhne úsek široký 6 km, hloubka činnosti na přímou viditelnost.

Z ženíjních prostředků průzkumu mají pro zjišťování jaderných zbraní nepřítele největší význam ženíjní skupiny hloubkového průzkumu. O jejich činnosti se zmíním při rozboru otázek průzkumu na stupni armády.

—☆—

K organizaci a vedení průzkumu v taktické hloubce je třeba ještě posoudit, jaké podmínky mají prostředky průzkumu pro ničení jaderných zbraní.

Bezzákluzové zbraně DAVY CROCKETT ničí bojující vojska v přímém dotyku s nepřítelem.

Ostatní prostředky jaderného napadení můžeme ničit převážně jen na základě výsledků průzkumu, který musí zjistit souřadnice cíle jako podklad pro palbu.

Na stupni divize mohou zjišťovat podklady pro palbu zatím jen prostředky průzkumu zasazené v sestavě nepřítele. Zavedené technické prostředky průzkumu tuto vlastnost zatím nemají, což značně snižuje efektivnost boje s jadernými zbraněmi nepřítele.

Vysoká manévrovost a způsob použití taktických jaderných zbraní nepřítele vyžadují, aby již divize měla k dispozici prostředek pro rychlé a přesné zjišťování a také doprovázení cílů.

Divizní skupiny hloubkového průzkumu a průzkumné skupiny nejsou vhodným prostředkem pro doprovázení cílů, poněvadž jsou málo pohyblivé.

Divizní skupina hloubkového průzkumu může doprovázet cíle jen v tom případě, půjde-li o objekt v bezprostřední blízkosti prostoru její činnosti. Tato situace bude ojedinělá. Vysazení zvláštní skupiny hloubkového průzkumu s tímto cílem nebude zpravidla časově provedi-

telné. Využití průzkumnou skupinu bude ve většině případů příliš zdoluhavé (vyžádá si nejméně 1 hodinu).

Ze současných prostředků průzkumu má nejlepší podmínky pro rychlé zjišťování a doprovázení zpráv vzdušný průzkum, který bude často jediným prostředkem, který může tento úkol splnit.

Boj s jadernými zbraněmi nepřítele vyžaduje, aby tento prostředek průzkumu měla k dispozici již divize, která bude zpravidla ničit většinu cílů v hloubce do 30 km od čáry dotyku.

V hloubce přibližně do 10 km mohou tento úkol plnit vrtulníky.

Vycházíme-li z předpokladu, že překrytí pásma divize vyžaduje nejméně 3 vrtulníky, bude třeba pro pravidelný průzkum vycvičenými osádkami a také pro důstojnický průzkum asi 6 malých vrtulníků. Připočteme-li k tomuto počtu ještě další 3 vrtulníky pro korekci a řízení palby dělostřelectva, potřebuje divize celkem přibližně 9 vrtulníků.

Rychle zjišťovat a doprovázet zprávy ve prospěch divize v hloubce nad 10 km mohou zpravidla jen průzkumné letouny.

Přidělení proudových letounů k divizím je zatím nereálné vzhledem k jejich náročnosti na materiálně technické zabezpečení.

Domnívám se, že tento problém je možné řešit využitím vhodných pístových letounů, i když naráží na nevýhody vyplývající především z jejich velké zranitelnosti nepřátelskou PVO.

Takticko-technické vlastnosti zavedeného letounu musely by umožňovat start i přistání na malých plochách, výhodný vizuální a fotografický průzkum a použití i za ztížených povětrnostních podmínek a v noci.

Počet průzkumných letounů u divize bude záviset na předpokládaném množství zjišťovaných objektů a takticko-technických vlastnostech letounů.

V útočném pásmu divize v hloubce přibližně 10—30 km může být asi 12—13 hlavních objektů pro průzkum vzdušnými prostředky.

Za předpokladu, že by divizní letouny měly stejné možnosti průzkumu jako průzkumné letectvo, vyžadovalo by zjištění těchto 12—13 objektů celkem 24—39 vletů, což odpovídá úsilí jedné letky o 12 letounech.

Poněvadž některé hlavní objekty v hloubce do 30 km (VS divize, armádního sboru a naváděcí stanoviště letectva) by zjišťovala a ničila armáda svými

prostředky, snižuje se potřeba u divize na 7—8 letounů.

Při řešení vzdušného průzkumu na stupni divize je nutné se zmínit o možnosti **použití dělostřeleckého průzkumného letectva ve prospěch divize.**

Současná organizace velení dělostřeleckému průzkumnému letectvu umožňuje zjistit a dodat zprávy k divizi nejméně za 40—60 minut za předpokladu použití letectva z bojové pohotovosti 2. a 3. stupně.

Za předpokladu, že by armáda předem vyčlenila ve prospěch divize potřebný počet vzletů a představitel letectva by byl přímo u divize, mohl by být průzkum zahájen z bojové pohotovosti č. 1, čímž by se tato doba zkrátala přibližně o 15 až 20 minut.

To však odporuje zásadě centralizovaného využití letectva a pro potíže v zabezpečení spojení by pravděpodobně neumožnilo ekonomické využití letectva.

Použití letectva ve prospěch divize z frontového dělostřeleckého průzkumného leteckého pluku je sice teoreticky možné, ale nevýhodné. Mnohem účelnější je zavést vhodné letouny přímo u divizi.

Perspektivně je nutné řešit vzdušný průzkum u divize použitím bezpilotních prostředků typu vrtulníků a letounů, vybavených dokonalým sdělovacím zařízením pracujícím na principu televize.

Divize využívá k boji s jadernými zbraněmi nepřítele také zprávy získané **odposlechem vlny vzdušného průzkumu.** Tyto zprávy využije k přímému ničení jaderných zbraní — pokud možno v dosahu jejich palebných prostředků — na rozkaz nebo se souhlasem štábu armády.

Odposlech vlny vzdušného průzkumu bude cenným zdrojem zpráv také pro vyhodnocování uskupení a celkové činnosti nepřítele na frontě. Je nutné, aby zprávy předávané na vlně vzdušného průzkumu využívaly i průzkumné skupiny a skupiny hloubkového průzkumu.

Nakonec pokládáme za nutné zdůraznit důležitost zjišťování a ničení jaderných zbraní nepřítele **předsunutými odřady pluků a divize, popřípadě speciálními odřady,** které se přímo mohou střetnout s nepřátelskými jadernými zbraněmi v hloubce sestavy nepřítele.

Předsunuté a speciální odřady mají k dispozici mohutné palebné prostředky, zvláště tanky a dělostřelectvo a jsou proto vhodným a efektivním prostředkem k rychlému ničení nepřátelských jader-

ných zbraní a ostatních prostředků, které zabezpečují jejich použití.

Z celkového rozboru použití sil a prostředků průzkumu na stupni divize vyplývají tyto hlavní závěry:

Divize je hlavní stupeň velení, který zjišťuje a ničí převážnou většinou jaderných zbraní nepřítele a ostatních prostředků, které zabezpečují jejich použití v taktické hloubce nepřítele.

Soudobé zásady vedení boje a operace — zvláště útok na směrech — vyžadují spolehlivě průzkumově zabezpečit nejen směr hlavního úderu divize, ale i boky a mezery.

Hlavní úsilí průzkumných prostředků, schopných zjišťovat souřadnice cílů, je třeba zaměřit na získávání zpráv z hloubky přibližně do 35 km, což odpovídá dosahu divizních palebných prostředků.

Podchycení přesunu jaderných zbraní nepřítele do pásma divize a zjišťování uskupení manévru nepřítele vyžaduje průzkum do hloubky 50—70 i více km od linie fronty.

V závislosti na podmínkách bude účelné orientovat činnost průzkumných skupin na zjišťování jaderných prostředků nepřítele na směru hlavního úsilí divize a divizních skupin hloubkového průzkumu na manévry nepřítele s důrazem na boky a mezery, kterých bude nepřítel využívat k proniknutí do boků a týlu sestavy divize.

Technické prostředky průzkumu a vzdušný průzkum mohou plnit úkol v celém pásmu činnosti divize.

Úkol divize zjišťovat a ničit nepřátelské zbraně hromadného ničení vyžaduje, aby měla v přímé podřízenosti vrtulníky a vhodné průzkumné letouny.

Tato kalkulace je jedna z možných variant, skutečné počty objektů mohou být za každé konkrétní situace jiné.

Zaměření průzkumu na jednotlivých stupních velení bude se řídit důležitostí zjišťovaných objektů, situací průzkumných prostředků a možnostmi ničení.

Armádní průzkumné prostředky budou často zjišťovat a ničit některé hlavní objekty nepřítele rozmístěné v menší hloubce, například VS armádního sboru 1. sledu, divizí apod. Na druhé straně zase front obvykle zjišťuje a ničí některé důležité objekty uvedené v přehledu.

Možnosti hlavních armádních sil a prostředků průzkumu a stíhacího bombardovacího letectva (bude-li armádě přiděleno):

Vševojsková armáda

Ničí hlavní objekty nepřítele do vzdálenosti přibližně 150 km od linie fronty. Včasné podchycení cílů a manévru vyžaduje průzkum do hloubky 200–300 i více km podle konkrétní situace a úkolu armády.

V zájmovém prostoru průzkumu armády mohou být tyto hlavní objekty systému použití jaderných zbraní nepřítele:

— oddíl řízených střel SERGEANT	1 objekt
— oddíl (baterie) RS REDSTONE (PERSHING)	1 objekt
— velitelské stanoviště polní armády	1 objekt
— záložní VS polní armády	1 objekt
— letiště vojenského a průzkumného letectva	3 objekty
— armádní zásobovací místa jaderné munice	2 objekty
— armádní sklad jaderné munice	1 objekt
— prostor soustředění 2. sledu armádního sboru	1 objekt
— prostor soustředění 2. sledu (zálohy) armády	2 objekty
— naváděcí stanoviště SHANICLE	2 objekty
— radiolokátory MSQ systému	2 objekty
— baterie PL řízených střel NIKE HERCULES	6 objektů
— baterie PL řízených střel HAWK	7 objektů

Celkem 30 objektů

Armádní rádiový průzkumný prapor je schopen zjišťovat všechny zpravočajsky důležité rádiové sítě a směry v pásmu armády a vyhovuje soudobým požadavkům. Je jeden z hlavních prostředků k podchycení jaderných zbraní při jejich přesunu do pásma armády, získává cenné údaje o jejich počtu, druhu, činnosti a přibližném prostoru jejich rozmístění. Získané informace jsou dobrým podkladem pro použití ostatních průzkumných prostředků zjišťujících souřadnice cílů a pro vyhodnocování zámyslu nepřítele.

Radiotechnický prapor pro zjišťování vzdušných cílů má z hlediska boje s jadernými zbraněmi nepřítele hlavní význam pro zjišťování pilotovaných letounů — nosičů, taktických řízených střel typu MATADOR a MACE a vzdušných prostředků průzkumu v systému PVO. Vševojskové oddělení průzkumu využívá jeho práv převážně jen k hodnocení vzdušné činnosti nepřítele.

Jednotka zvláštního určení armády může vyčlenit 12–16 armádních skupin hloubkového průzkumu a může plnit tyto hlavní úkoly:

- zjišťovat jaderné prostředky a manévry vojsk nepřítele sledováním hlavních komunikačních tahů;
- upřesnit rozmístění VS armády (as) nepřítele;
- zjišťovat nebo upřesnit prostor rozmístění řízených střel REDSTONE (PERSHING nebo SERGEANT);
- zjistit armádní sklad (zásobovací místo) jaderné munice.

Samostatné ženijní skupiny hloubkového průzkumu armády budou použity zpravidla k průzkumu důležitých vodních překážek.

Možnou variantu použití armádních skupin hloubkového průzkumu v průběhu útočné operace uvádí příloha 2.

Z této varianty vyplývá, že jednotka zvláštního určení může zabezpečit hlavní úkoly na možnou hloubku armádní útočné operace (350 km) při postupném vysazování 4–6 skupin. Při vyčlenění maximálního počtu 16 skupin má armáda ještě k dispozici 2 skupiny pro zabezpečení další armádní operace. Bude-li vytvořeno 12 skupin a trvá-li armádní operace 5 dnů, mohou být použity k zabezpečení další operace (po jednodenním odpočinku) skupiny překročené v D-3.

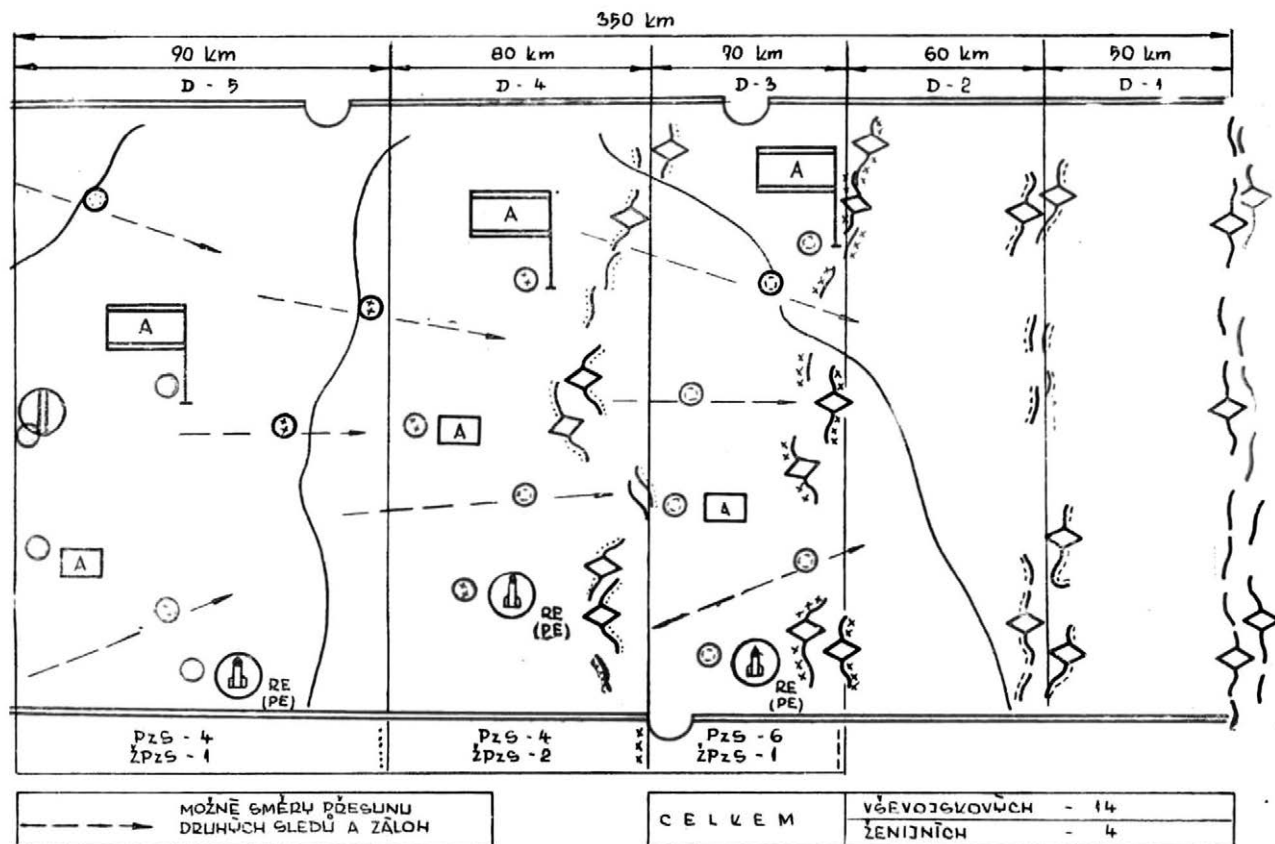
Současná organizace jednotky zvláštního určení může tedy zabezpečit splnění hlavních úkolů v průběhu útočné operace armády.

Podle dosavadních zásad bývá armáda posílena hodnotou jedné letky frontového dělostřeleckého průzkumného leteckého pluku. Vycházíme-li z normy, že jeden letoun je schopen s dostatečnou přesností zjistit ve dne a za normálních povětrnostních podmínek 2–3 objekty při 2–3 opakovaných vzletech, je třeba k zjištění 15 objektů celkem 15 letounů při průměrném bojovém úsilí 2 vzlety denně.

Z toho vyplývá, že předvídané posílení armády jednou letkou dělostřeleckého průzkumného letectva o 15 letounech postačuje.

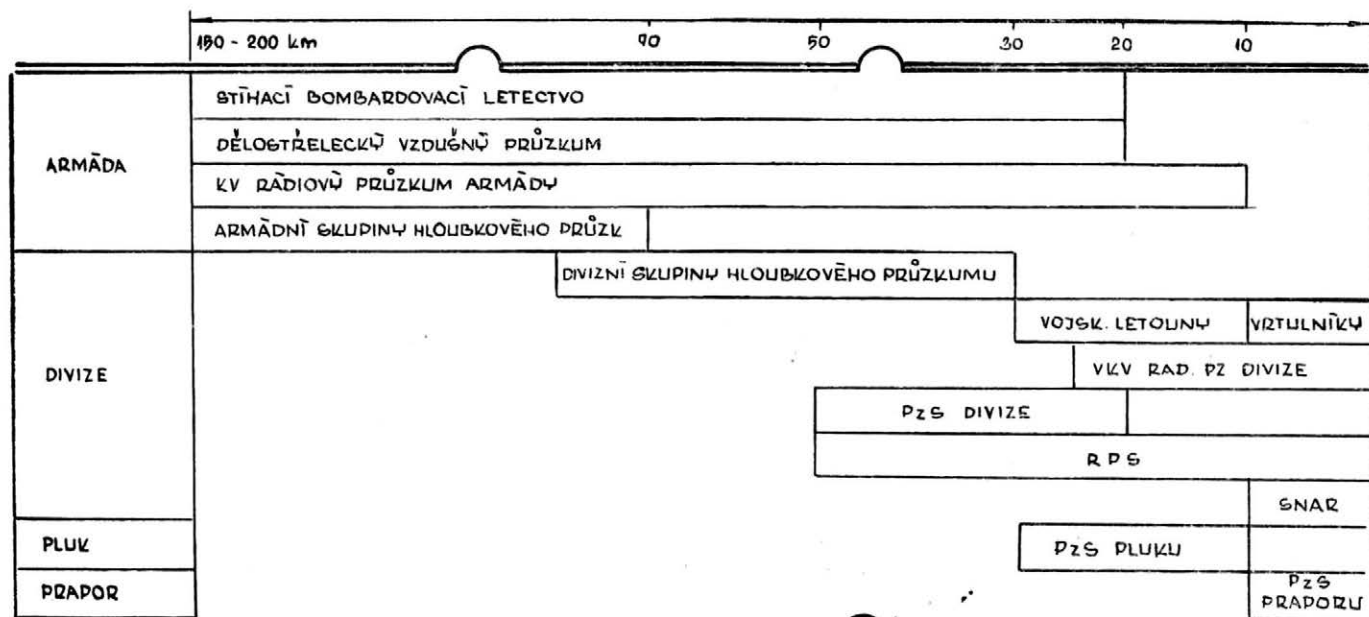
SCHEMA POUŽITÍ HPZS V ÚTOČNĚ OPERACI VŠA

/ VARIANTA /

S C H Ě M A
ZAMĚŘENÍ HLAVNÍHO ÚSILÍ PRŮZKUMU K ZJIŠŤOVÁNÍ JADERNÝCH ZBRANÍ NEPŘÍTELE
V ÚTOČNÉ OPERACI ARMÁDY

PŘÍLOHA 2

POČET NEPŘ. OBJEKTŮ	21	11	41 - 49			
POČET PRŮZK. PROSTŘEDKŮ	4	5	6	7	5	5
Z TĚCHO ZJIŠŤUJE SOUŘADNICE CÍLE	3	4	4	2 - 3		

Průzkum prostředků jaderného napadení nepřítele v první armádní útočné operaci

Operační umění a taktika

Dělostřelecké průzkumné letectvo

Dělostřelecké průzkumné letectvo, přidělené do operační podřízenosti armády, může zjišťovat tyto hlavní objekty:

— oddíl řízených střel SERGEANT	1 objekt
— VS tří divízií 1. sledu nepřítele	3 objekty
— VS armádního sboru	1 objekt
— VS polní armády nepřítele	1 objekt
— letiště vojskového a průzkumného letectva	4 objekty
— armádní zásobovací místo jaderné munice	2 objekty
— 2. sled (zálohy) armádního sboru	1 objekt
— 2. sled (zálohy) polní armády	2 objekty

Celkem 15 objektů

Stíhací bombardovací letectvo je schopno zjišťovat objekty nepřítele a okamžitě je ničit. Tato vlastnost staví stíhací bombardovací letectvo na přední místo v boji s jadernými zbraněmi nepřítele.

Podíl stíhacího bombardovacího letectva na zjišťování a ničení jaderných zbraní u armády nelze předem stanovit. Závisí na množství přidělených vzletů a úkolu armády.

—☆—

Z porovnání zvolené varianty nepřítele a z možností sil a prostředků průzkumu

vyplývá, že organické a přidělované prostředky průzkumu na stupni vševojskové armády mohou zabezpečit zjišťování hlavních objektů nepřítele v průběhu operace.

Poněvadž můžeme s určitostí předpokládat nejen zkvalitňování jaderných zbraní u armád NATO, ale i zvyšování jejich počtů (nejvíce právě v západoněmecké a francouzské armádě) je třeba perspektivně počítat i s příslušným kvalitativním a kvantitativním růstem sil a prostředků průzkumu zvláště na vyšších stupních velení.

Z á v ě r

Z rozboru otázek průzkumu jaderných zbraní nepřítele vyplynul požadavek na určité zvýšení sil a prostředků průzkumu. Domnívám se, že toto zvýšení je v našich možnostech a že je nutné pro okamžité zlepšení současného stavu. To však není jediná a hlavní cesta k řešení tohoto problému. Závažným problémem je efektivnost využití stávajících prostředků především zlepšením systému řízení průzkumu, zpracování a využívání získaných informací o nepříтели.

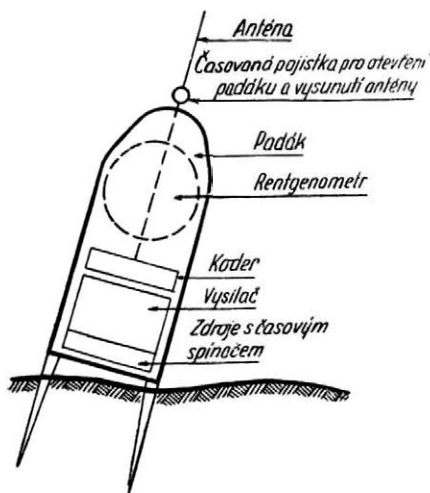
Domnívám se, že je nutné souběžně řešit i technické zdokonalení současných a zavádění kvalitativně nových prostředků, využívajících nejmodernější techniky, jakož i využití mechanizace a automatizace v procesu předávání, registrování a zpracovávání informací.

Sonda — nový prostředek radiačního průzkumu

Podplukovník Ivo Vlček,
podplukovník František Skopec

V poslední době hledáme stále nové způsoby a prostředky radiálního průzkumu v složité situaci. Dosavadní způsoby a prostředky radiálního průzkumu plní úspěšně úkoly ve vlastní bojové sestavě (na vlastním území), méně úspěšně však v boji s nepřítelem a zejména na jeho území.

Reálnou možnost radiálního průzkumu mají různé odřady a hlídky (průzkumný odřad, speciální odřad, průzkumná hlídka apod.). Radiální průzkum z vrtulníků a letadel nad územím nepřítele bude možný jen ve zcela výjimečných případech, protože jak vrtulník, tak letoun v malé výšce a při minimální rychlosti je snadným terčem protiletadlových i konvenčních pěších zbraní.

SCHEMA RADIORENTGENOSONDY

Pro radiální průzkum potřebujeme prostředek, který by zjistil a hlásil úroveň radiace v určitém prostoru, sledoval a hlásil změny v úrovni radiace v tomto prostoru, byl bezpečný proti vlivům nepřítele a rychle a mnohokrát (nejlépe stále) použitelný.

Přitom celé zařízení by mělo být konstrukčně jednoduché, výrobně levné, v obsluze jednoduché, přepravitelné do zvoleného prostoru bez vlivu nepřítele a těžko zjistitelné.

Má to být přístroj, který by pracoval automaticky, bez obsluhy, se zařízením pro zjišťování a vysílání úrovně radiace. V podstatě to může být rentgenometr, jehož údaje budou zesilovány a prostřednictvím vysíláčky předávány příjemci. To znamená mít na druhé straně přijímač s odpovídajícím frekvenčním rozsahem. Taková radiorentgenometrická sonda může být do požadovaného prostoru dopravena buď letecky, shozena na padáčku, nebo může být vystřelena jako dělostřelecký náboj nebo odpálena v hlavici rakety. Přistát by ovšem musela opět pomocí padáčku. Po přistání začne sonda okamžitě vysílat. Další relace mohou být buď nepřetržité nebo periodické. Napájecí zdroje mohou být poměrně malé vzhledem k časově omezené vysílací době i vzhledem k tomu, že radiorentgenometrická sonda musí být zkonstruována z polovodičů, tranzistorů a tištěných spojů, které potřebují velmi málo proudu a vůči nárazům jsou i značně odolné.

Radiorentgenometrickou sondu bude výhodné použít na hlavním směru útoku v prostorech, kde později předpokládáme umístit druhé sledy, VS, tylové útvary a zařízení apod. V takových případech by signály musely být jakýmkoli jednodu-

chým způsobem automaticky kódované, aby nepřítel nemohl takových sond využít pro vysílání klamných zpráv o úrovních radiace v daném prostoru. Proto by musela začít vysílat ihned po dopadu.

Radiorentgenometrickou sondu budeme moci použít i pro sledování úrovně radiace zamořených oblastí na vlastním území.

Umístováním těchto sond by byl pověřen náčelník chemického vojska armády, který by v součinnosti s operačním oddělením, náčelníkem dělostřelectva a raketového vojska a s představitelům leteckva rozhodoval o použití radiorentgenometrických sond podle zámyslu a cílů operace. Tím by se dostával náčelník chemického vojska i objektivní zprávy o úrovních radiace ze všech zájmových prostorů, měl by úplný přehled o celkové radiační situaci jak na vlastním území, tak na území nepřítelů a mohl by na zá-

kladě konkrétních údajů podstatnou měrou ovlivňovat co nejefektivnější použití vlastních pozemních jaderných úderů.

Vyhodnocovat signály jednotlivých sond by mohlo několik malých a jednoduchých přijímačů s automatickým vyhodnocováním počtů rozpadů. Sumární výsledek v čase přehodnocený na společného jmenovatele by byl podkladem pro záznam v samočinném počítači. Frekvenční rozsah radiorentgenometrické sondy by mohl být omezen pouze na několik kanálů. Údaje z několika sond by byly základem pro další zpracování celkových údajů ze zájmového prostoru a podkladem pro vstupní data různých podprogramů v samočinných počítačích.

Radiorentgenosondy mohou být do prostorů na vlastním území dopraveny proudovými letouny, na území nepřítelů raketami.

Technický požadavek radiorentgenosond

Pro zjišťování úrovně radiace v zamořeném prostoru, zvláště na území ovládném nepřítelům, odkud bude možno jen velmi těžko zjišťovat úroveň radiace, navrhujeme zavést automatický hlásič úrovně radiace, který jsme nazvali „radiorentgenosonda“.

Ideové technické požadavky:

- odolnost vůči nárazu (při dopadu i při zrychlení),
- odolnost proti vlhku,
- univerzálnost použití v různých dopravních prostředcích do cílové plochy,
- schopnost časových relací po dobu nejméně 24 hodin,
- schopnost zahájit činnost okamžitě po dopadu,
- dosah rádiové stanice do 150 km (signály),
- přesnost zjišťování úrovně radiace $\pm 0,5$ r/hod.,
- možnost jednoduchého nastavení kódu proti zneužití nepřítelům,
- nenápadnost a miniaturizace kódu proti zneužití nepřítelům,
- nenápadnost a miniaturizace celé sondy.

Využití radiorentgenosond v soudobé operaci si jistě zaslouží pozornost výzkumu. V boji při vysokých tempech nelze spoléhat, že dosavadní způsoby radiačního průzkumu s omezenými počty specialistů zabezpečí rozmach operací. Vzniknou situace, kdy se současné prostředky nedají použít (vysoké úrovně, dokonale bráněné prostory atd.). Radiorentgenosonda jako nový výkonný prostředek by stanovené úkoly mohla splnit a byla by dalším článkem automatizace systému velení.

Doprava na cíl:

- letounem v podobě bomby,
- raketou jako hlavice rakety,
- dělostřeleckým nábojem dalekonosného dělostřelectva.

Ideový princip radiorentgenosondy

Miniaturizovaný rentgenometr spojený s miniaturizovanou vysílací stanicí, u níž je možno před odpálením nastavit požadovanou frekvenci (s postačujícím rozsahem 40 kanálů). Dále jednoduché kódovací zařízení a napájecí zdroje. Pro měkké přistání volit padák, který by zbrzdil náraz a který by se otvíral automaticky ve výši zabezpečující měkké přistání vzhledem k váze aparatury. Zároveň s uvolněním padákem odjistit tyčovou (drátovou) anténu, která se vysune ze špičky přístroje. Spodní část sondy řešit buď přílnavou rovnou plochou nebo hroty, které by se zabodly do země. Tím by bylo docíleno stabilizování aparatury v kolmé nebo alespoň šikmé poloze. Viz schéma.

Sonda může vysílat buď nepřetržitě okamžitě po dopadu nebo v časových relacích. V druhém případě je nutné vmontovat do sondy časový intervalový spínač.

Spojení v průzkumu

Podplukovník Jaroslav Kaila

Současná rádiová technika průzkumných jednotek a útvarů dostatečně zabezpečuje plnění průzkumných úkolů. Jde o její ekonomické využití a výhodné zapojení do spojovacího systému, odpovídajícího daným technickým a materiálním podmínkám. V článku poukáží na jednu možnou variantu **organizace spojení v průzkumu poměrně málo náročnou na množství spojovací techniky.**

Na nižších velitelských stupních (četa, rota, prapor) nejsou začleněny organické síly a prostředky průzkumu. Zprávy o nepříteli na těchto stupních jsou v převážné míře získávány přímou bojovou činností a osobním pozorováním velitelů; jsou předávány ve velitelských rádiových sítích.

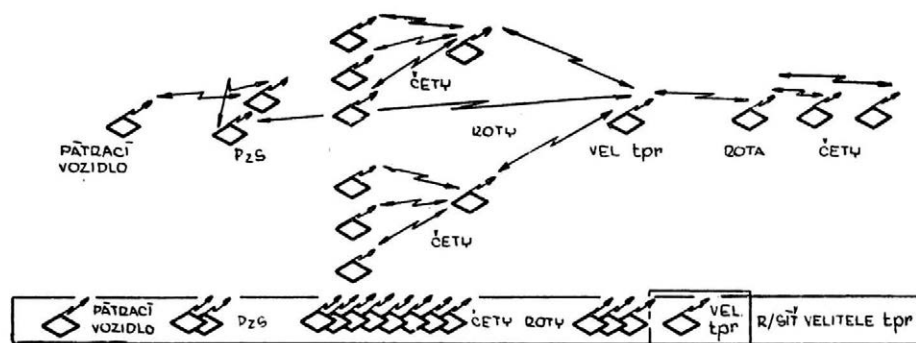
V případě vyslání průzkumné skupiny (PzS) od tankového praporu (td) je možné ponechat vzhledem k vybavení tanků jednotlivými krátkovlnnými stanicemi, průzkumnou skupinu v rádiové síti velitele praporu, v níž pracují všechny roty praporu.

Stejně tomu může být u tpr motostřelecké divize, pokud nebude rozdělen po rotách jako tanky přímé podpory pěchoty. Bude-li tankový prapor rozdělen, bude nutné organizovat pro každou tankovou

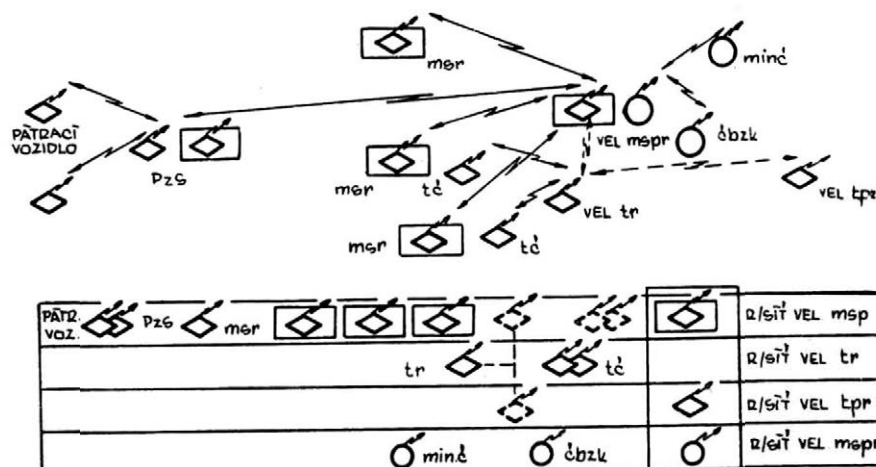
rotu samostatnou rádiovou síť nebo ji začlenit do rádiové sítě velitele motostřeleckého praporu, při čemž bude výhodné organizovat i síť velitele tankového praporu pro dohovor s veliteli tankových rot. Při vysílání průzkumné skupiny tohoto posíleného motostřeleckého praporu lze podle konkrétní situace začlenit do průzkumné skupiny tankovou četou a její rádiovou stanicí využít pro spojení velitele průzkumné skupiny s pátracími vozidly (tanky) zpravidla přímo ve velitelské síti velitele praporu.

Není-li motostřelecký prapor posílen tanky, bude nutné při vysílání průzkumné skupiny vybavit jejího velitele malou velmi krátkovlnnou rádiovou stanicí z počtu spojovací čtyry praporu. Průzkumná skupina by v tomto případě mohla pracovat v síti velitele praporu č. 2.

Na **stupni pluku** je již třeba počítat s organickými průzkumnými prostředky, které zpravidla vytvářejí průzkumnou skupinu, pozorovací stanoviště a hlídky chemického a radiačního průzkumu. Předávání zpráv a součinnost s dělostřeleckým základním průzkumem se uskutečňují zpravidla osobním stykem; ženijní jednotky provádějí jen technický ženijní průzkum.

SPOJENÍ PRŮZKUMU V TANKOVÉM PRAPORU

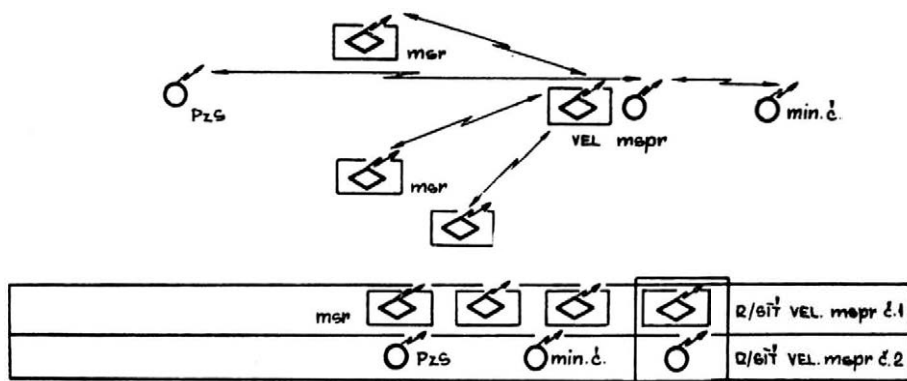

SPOJENÍ PRŮZKUMU V MOTOSTŘELECKÉM PRAPORU POSÍLENĚM TANKY

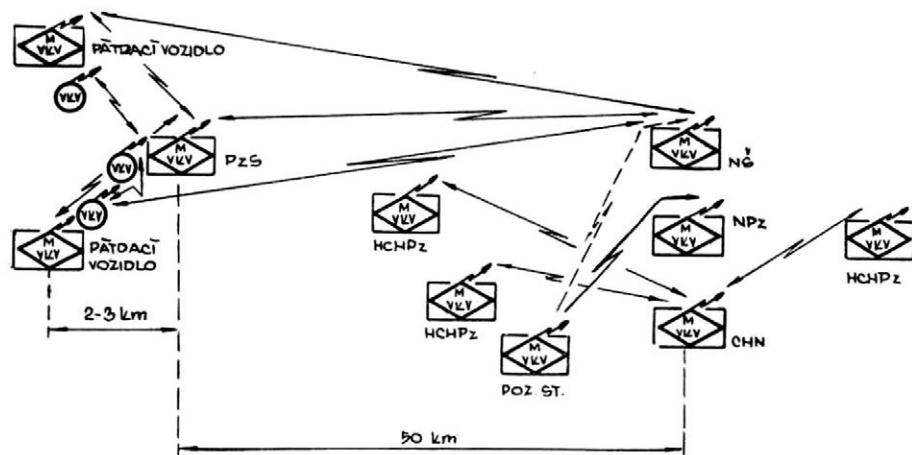
Spojení náčelníka průzkumu s velitelem průzkumné skupiny je možno organizovat v rádiové síti průzkumu pluku, do níž se vyčleňují rádiové stanice NŠ a velitele průzkumné skupiny v OT. Současně v této síti mohou pracovat i rádiové stanice pátracích vozidel průzkumné skupiny. Pro případ, že bude nutno provádět průzkum pěšky, bez obrněných transportérů, je třeba průzkumnou skupinu doplnit

malými přenosnými velmi krátkovlnnými stanicemi, po které potom velitel průzkumné skupiny organizuje samostatnou rádiovou síť.

Při vytvoření pozorovacího stanoviště (PS) může náčelník průzkumu, využije-li obrněný transportér ze zálohy průzkumu, organizovat samostatný rádiový směr k tomuto stanovišti. Není-li možné použít této zálohy, lze rádiovou stanicí pozorova-

SPOJENÍ PRŮZKUMU V MOTOSTŘELECKÉM PRAPORU

SCHEMA SPOJENÍ PRŮZKUMU V PLUKU

ciho stanoviště začlenit do rádiové sítě průzkumu.

Pro řízení hlídek radiačního a chemického průzkumu (HCHPZ) vytváří chemický náčelník samostatnou rádiovou síť.

Spojení s nadřízeným náčelníkem průzkumu se uskutečňuje v rádiové síti nadřízeného štábu.

Na stupni divize je organizace spojení průzkumu začleněním dalších sil a prostředků průzkumu již složitější. Závažnost dokonale organizace spojení vzrůstá zejména nutností zabezpečit spojení s průzkumnými orgány, pracujícími v poměrně značné hloubce sestavy nepřítel.

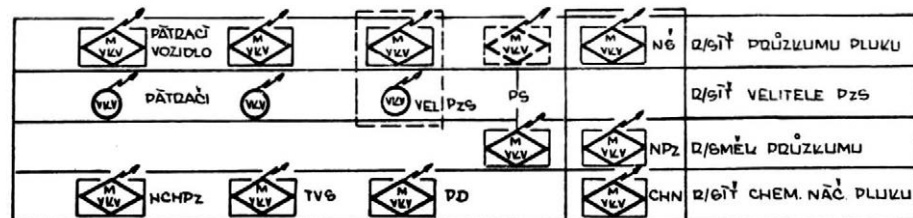
Bude to především nutnost zabezpečit vyhovující spojení se skupinami hloubkového průzkumu (SHPZ). Organizace tohoto spojení musí vyhovovat zásadám konspi-

race skupin, při tom však i možnosti předávat skupinám doplňkové úkoly a upřesňující nařízení a požadavky, aby skupina hloubkového průzkumu mohla kdykoli předat výsledky své činnosti štábu divize.

Jeden z možných způsobů, zabezpečující tyto požadavky, je organizace spojení se skupinami hloubkového průzkumu ve dvou sítích: v síti velení a síti hlášení.

V rádiové síti velení pracuje malá krátkovlnná stanice náčelníka průzkumu v relacích s přijímači stejných rádiových stanic skupin hloubkového průzkumu, při čemž pro každou skupinu je vyčleněna samostatná frekvence.

V rádiové síti hlášení potom pracují vysílače malých krátkovlnných rádiových stanic skupin hloubkového průzkumu proti přijímači náčelníka průzkumu, který je

SPOJENÍ PRŮZKUMU V PLUKU

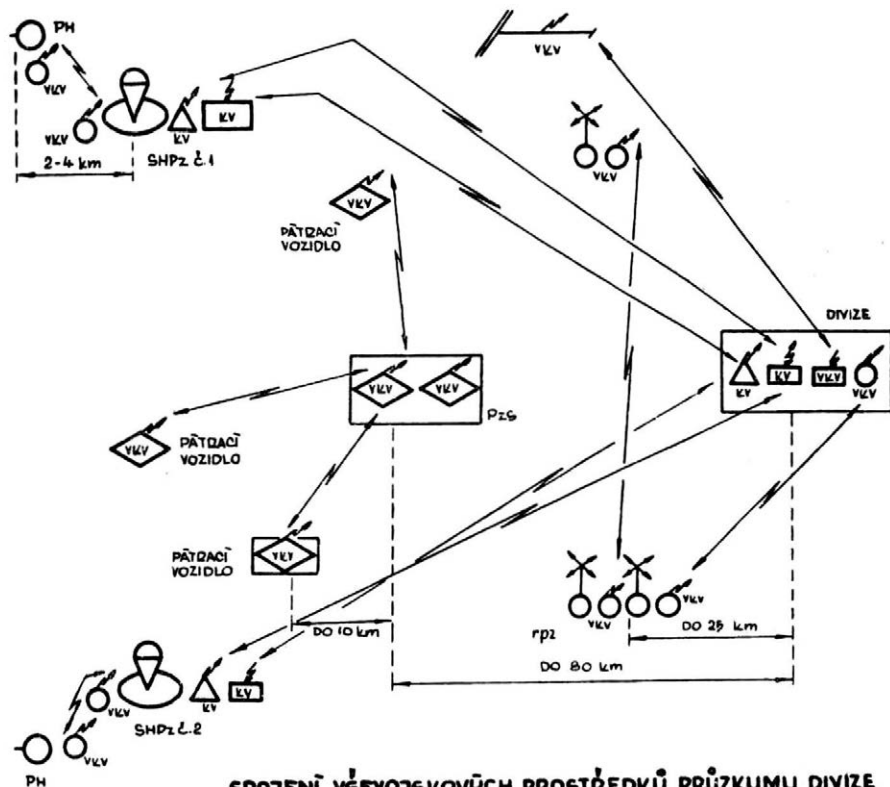
na rozdíl od přijímačů skupin hloubkového průzkumu, pracujících v relacích (v síti velení), trvale na příjmu, čímž zabezpečuje skupinám hloubkového průzkumu kdykoli předat štábu výsledky své činnosti. Jednotlivé skupiny hloubkového průzkumu potom vytváří ještě svoje vnitřní rádiové sítě s vyslanými pozorovacími hlídkami pomocí malých velmi krátkovlnných rádiových stanic.

Spojení s divizní průzkumnou skupinou lze uskutečňovat na rádiovém směru divize, v němž může být začleněna malá krátkovlnná rádiová stanice náčelníka průzkumu ze sítě velení skupinám hloubkového průzkumu (v síti velení skupinám hloubkového průzkumu pracuje jen v relacích) a malá krátkovlnná rádiová stanice velitele průzkumné skupiny v jeho obrněném transportéru. Spojení se svými pátracími vozidly velitel průzkumné skupiny uskutečňuje ve vlastní rádiové síti

pomocí malých velmi krátkovlnných rádiových stanic v obrněných transportérech a tancích.

V dalším je třeba zabezpečit spojení s prostředky průzkumu, z nichž jedním z nejdůležitějších na stupni divize je **jednotka rádiového průzkumu**. Vzhledem k aktuálnosti výsledků její činnosti je výhodné organizovat k této jednotce samostatný rádiový směr pomocí malých velmi krátkovlnných rádiových stanic u velitele rádiové průzkumné jednotky a ve štábu divize. Mimo to velitel rádiové průzkumné jednotky organizuje vlastní rádiovou síť rovněž malými rádiovými stanicemi v rozsahu velmi krátkých vln s rádiovou zaměřovací základnou za účelem předávání úkolů k měření a hlášení rádiových azimutů.

Mimo spojení k těmto vševojskovým prostředkům průzkumu je nutné, aby náčelník průzkumu pomocí velmi krátkovln-

SPOJENÍ VŠEVOJSKOVÝCH PROSTŘEDKŮ PRŮZKUMU DIVIZE

PÁTRACÍ VOZIDLA						R/SMĚR PRŮZKUMU DIVIZE
						R/SÍŤ VEL. PZS
						R/SÍŤ VELENÍ GHPZ
						R/SÍŤ HLÁŠENÍ GHPZ
						R/SÍŤ VEL. GHPZ
						R/SMĚR NPZ
						R/SÍŤ VEL. RPZ
						ODPOSLECH VZDUŠ. PRŮZKUMU
						R/SÍŤ DĚL. PRŮZKUMU
						R/SÍŤ ZÁKLADNÝ RLP
						R/SMĚR DĚL. VZDUŠ. PZ
						R/SÍŤ VEL. DĚL.
						R/SMĚR ŽEN. PZ
						R/SÍŤ CHEM. A. RADIAC. PZ

SPOJENÍ PRŮZKUMU V DIVIZI

ného rádiového přijímače v rádiové síti hlášení vzdušného průzkumu organizoval ještě odposlech zpráv vzdušného průzkumu. Jsou-li k divizi vyslání představitel leteckva, je možno využít jejich rádiových prostředků k organizování zvláštního centrálního odposlechu v rozsahu krátkých vln.

Ostatní síly a prostředky průzkumu řídí přímo příslušní náčelníci druhů vojsk, jímž prostředky podléhají.

Velitel dělostřelectva může organizovat pro dělostřelecké pozorovací stanoviště rádiovou síť dělostřeleckého průzkumu divize pomocí malých velmi krátkovlnných rádiových stanic v obrněných transportérech. Musí-li část osádky opustit vozidlo, může využít pro spojení s vozidlem malých velmi krátkovlnných přenosných stanic. Mimo to je nutné organizovat rádiovou síť velitele dělostřelectva divize, do níž by byly začleněny tech-

nické prostředky dělostřeleckého průzkumu (SNAR a ARSOM) a dělostřelecké jednotky, využívající přímo výsledků těchto prostředků průzkumu pro střelbu. Síť je možno organizovat z malých velmi krátkovlnných rádiových stanic, jimiž jsou tyto jednotky vybaveny.

Pro spojení s letouny dělostřeleckého vzdušného průzkumu (případně s dělostřeleckým leteckým pozorovatelem), může velitel dělostřelectva organizovat pomocí zvláštní velmi krátkovlnné rádiové stanice a rádiových stanic na palubě letounů rádiový směr dělostřeleckého vzdušného průzkumu.

Dostane-li divize přidělenou jednotku radiolokačních pátračů, může vstupovat do její vnitřní rádiové sítě (stanoviště pátračů a vyhodnocovací stanoviště) svým velmi krátkovlnným rádiovým přijímačem jak velitel dělostřelectva, tak i spolupracující dělostřelecká jednotka.

Z ženijních průzkumných sil a prostředků organizuje ženijní náčelník zpravidla ženijní průzkumné hlídky (ŽPZH). Spojení s nimi může zabezpečovat na rádiovém směru ženijního průzkumu divize pomocí malých velmi krátkovlnných rádiových stanic.

Chemický náčelník může pro své radiální a chemické průzkumné hlídky (ChPZH) organizovat vlastní rádiovou síť radiálního a chemického průzkumu pomocí malých velmi krátkovlnných rádiových stanic v obrněných transportérech.

Na závěr zdůrazňuji, že stávající rádiové prostředky u průzkumných jednotek dovolují organizovat spojení, které by zabezpečilo jejich činnost. Je však třeba přihlížet již při plánování průzkumu k technickým možnostem spojovacích prostředků, zejména při volbě prostorů činnosti průzkumných orgánů v souvislosti s dosahem daných rádiových stanic. Pro síly

a prostředky průzkumu, působící v sestavě protivníka, je nutné počítat v zájmu jejich konspirace s vyčleněním dostatečného počtu frekvencí pro jejich jednostranný provoz a vybavením výkonnými prostředky utajení velení, které by podstatnou měrou umožnily zkrátit dobu jednotlivých relací a tím snížit možnost prozrazení těchto průzkumných sil a prostředků.

V každém případě je však na náčelníkovi průzkumu, aby v těchto otázkách velmi úzce spolupracoval s náčelníkem spojení, aby velmi podrobně rozebírali bezpečnost spojení v průzkumu, hledali společně možnosti reorganizace rádiových sítí a směrů průzkumu v případě vyřazení některých rádiových stanic nebo přijímačů. Náčelníci spojení musí těmto otázkám věnovat zvýšenou pozornost a přepravě zpráv o nepříteli otevřít vždy „zelenou cestu“, aby žádný velitel se nemusel rozhodovat „naslepo“.

СОДЕРЖАНИЕ

ОБЩАЯ ТЕОРИЯ ВОЕННОЙ НАУКИ

дидат военных наук – подполковник Здзислав Градецки	
Некоторые проблемы организации и ведения встречного сражения	3

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Подполковник Владимир Полцар, подполковник Ладислав Дычка	
Опыт укреплённого района танковой (мотострелковой) дивизий	11
Полковник Аугустин Прохазка	
Встречный бой полка	24
Майор Винцент Василко	
Некоторый опыт применения специальных отрядов для уничтожения частей ядерного нападения противника	32
Подполковник Мирослав Витек	
Некоторые особенности применения ракетных войск во встречном сражении	37
Подполковник Отакар Влаш	
Особенности боевых действий авиации без применения ядерного оружия	44
Подполковник Богуслав Мерварт	
Организация сети оповещения о радиационной обстановке в наступательном бою танковой дивизии	51
Майор Мирослав Хватал	
Трофейная служба	55
Подполковник Алоис Кадержабек	
Разведка средств ядерного нападения противника в первой армейской наступательной операции начального периода войны	62

ДИСКУССИЯ

Подполковник Иво Влчек, подполковник Франтишек Скопец	
Зонд – новое средство радиационной разведки	73
Подполковник Ярослав Калла	
Связь в ходе ведения разведки	75

**VOJENSKÁ MYSL — vojenský teoretický časopis. Vydává MNO - redakce
Vojenských odborných časopisů ve Vydavatelství časopisů MNO.**

Řídí Branislav Rapoš.

**Vedoucí redaktor časopisu Jindřich Malina (telefon 091/2611), redaktor Josef Hekl.
Redakční rada: Josef Čunát, Svatoslav Gosman, Ladislav Hálek, Tibor Hochsteiger,
Břetislav Janík, Václav Jecha, Josef Lázinka, Emanuel Liška, CSc. Václav Matička,
CSc. Josef Průša, Juraj Repčín, Genadij Sázavský, Ladislav Soukal, Miloš Svoboda,
Václav Vitanovský.**

Technická redaktorka: Marie Melicharová.

**Redakce a administrace: Praha 1, Nové Město, Vladislavova 26, telefon 237646-9. —
Tiskne Naše vojsko, n. p., Praha.**